

İLLERARBelediyeler

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ DERGİSİ • HAZİRAN - TEMMUZ 2018 • SAYI:842-843

Dergi eki içindedir.

Birliğimiz İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinde Yetkilendirildi

BELEDİYELERİN
TEFTİŞ VE İÇ DENETİM
BİRİMLERİ

ŞEHİR İÇİ TRAFİK
VE BELEDİYELER
SORUNLAR/
ÇÖZÜMLER

TATİL GÜNLERİNDE
ÇALIŞMA RUHSATI
HARCINA İLİŞKİN
UYGULAMALAR

İMAR BARIŞI
DÜZENLEMESİ

KARDEŞ ŞEHİR İLİŞKİLERİ:ALTINDAĞ-VİSOKO

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ KONUKEVİ

*Konukevimiz belediye başkanları ve belediye mensuplarına
7/24 Ankara'da konaklama hizmeti vermektedir.*

Selânik 2 Cad. No: 57 Kızılay / ANKARA
Tel: (0312) 419 21 33 Faks: (0312) 419 21 37
konukevi@tbb.gov.tr | www.tbb.gov.tr

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Fatma ŞAHİN

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hayrettin GÜNGÖR
Genel Sekreter

Danışma Kurulu

Yusuf Ziya YILMAZ
Kadir KARA
Mücahit YANILMAZ
Dr. Hasan AKGÜN
Dr. Veysel TIRYAKI
İsmail DESTAN
Prof. Dr. Adem ESEN
Prof. Dr. Recep BOZLAĞAN
Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN
Doç. Dr. Asım BALCI
Doç. Dr. Birol EKİCİ
Dr. Buğra GÖKÇE
Dr. Rüstem KELEŞ
Hasan KILCA
Muhsin ERYILMAZ
Gaye DOĞANOĞLU
Ali KARAASLAN

Yayın Kurulu

Zekeriya ŞARBAK
Ahmet OKAY
Cenk KADIOĞLU
Cüneyt TÜRKMEN
Fikret GÜLTEKİN
Gülfem KIRAC KELEŞ
Halil İbrahim AZAK
Tuğçe ÖZKAN
Yüksel KOÇAK
Zeliha MERCİMEK

Tasarım

Gizem GÖZ & Bilal BERBER

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No: 12
Kavaklıdere - ANKARA
Tel: (0312) 419 21 00(pbx)
Faks: (0312) 419 21 30
e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir yayımlanan
yaygın süreli yayındır.
Haziran - Temmuz Sayı: 842-843
Birleştirilmiş Sayıdır.
Basım Tarihi: 16/08/2018
ISSN 1308-6707

Baskı

GÖKÇE OFSET MATBAACILIK LTD. ŞTİ.
İvogsan Ağaç İşleri Yapı Kooperatifi 21 Cad.
1372. Sok. No22 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 395 93 37
Fax: 0312 395 93 39

www.tbb.gov.tr

**TBB Dergi Yayın ve Yazım
İlkeleri Madde 8**

Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve
görüşler tamamıyla yazara aittir.
Görüş ve önerileriniz için:
dergi@tbb.gov.tr

SUNUŞ

Değerli Okurlar,

1945 yılından bu yana yayın hayatını kesintisiz sürdüren İller ve Belediyeler dergimizi her zaman olduğu gibi zengin bir içerik ve görsellerle harmanlayarak sizlerin beğenisine takdim ediyoruz.

Birliğimiz, haziran ve temmuz aylarını yoğun bir çalışma takvimiyle geçirdi. Beldelerimizin her anlamda kalkınması adına hayata geçirdiğimiz faaliyetlerimizi hız kesmeden sürdürdük. Birliğimizin ulusal koordinatörlüğünü üstlendiği Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri çerçevesinde Antalya’da gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısında 30 büyükşehir ve 51 il belediyesinden temsilcilerle bir araya gelindi, yenilikler ve tecrübeler paylaşıldı. Dergimizde geniş yer bulan haberimizi ilgiyle okuyacağınızı ümit ediyoruz.

Birliğimiz tarihi ve kültürel bağları olan ülkelerle işbirliği ve dayanışma faaliyetlerine devam etti. Gönül coğrafyamızda yer alan kardeş ülke Bosna Hersek’in en büyük şehri olan Mostar’ın toplu ulaşımına destek olmak amacıyla Birliğimizce hibe edilen üç adet otobüsün anahtarları düzenlenen törenle yetkililere teslim edildi. Mostar’daki törenin ayrıntılarını dergimizde bulabilirsiniz.

İller ve Belediyeler dergisi olarak belediyelerimizin kardeş şehir ilişkilerini desteklemeye ve başarılı örneklerini duyurmaya gayret ediyoruz. Bu çerçevede bu ayki sayımızda Altındağ Belediyesi ve Bosna-Hersek’in Visoko Belediyesi arasındaki kardeş şehir ilişkisine geniş yer ayırdık.

Dergimizde her sayımızda olduğu gibi uzmanlarca kaleme alınan güncel makaleler de yerini aldı. “Belediyelerin Teftiş ve İç Denetim Birimleri”, “İmar Barışı Düzenlemesi”, “Afet Yönetiminin Sosyal Boyutu”, “Kamu Mali Yönetiminde Zamanaşımına Uğrayan Borçlar”, “Karşılaştırmalı Kamulaştırma ve Küresel Değerler”, “Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına İlişkin Güncel Uygulama” gibi konu başlıklarındaki makaleleri okuyucularımızla buluşturduk.

Kıymetli Okurlar; FETÖ/PDY Terör Örgütü’nün milli iradeyi, cumhuriyetimizi ve ülkemizin istikbalini hedef alan hain darbe girişiminin ardından iki yıl geçti. Milletimiz 15 Temmuz gecesi, kararlılık ve cesaretle direnerek tarihinin en karanlık gecesini aydınlığa çıkarmayı başardı. Darbe gecesi cuntacı askarlere karşı kışlaların önüne hizmet araçlarıyla barikat kurarak darbecilerin ilerleyişini engelleyen belediyelerimizin kahramanlıkları da hala hafızalarımızda. Ülkemiz için adeta İkinci Kurtuluş Harbi sayılabilecek o gecede genç, yaşlı, kadın, erkek tek yürek olarak kazanılan tarihi zafer, milli tarihimize altın harflerle yazıldı. Belediyelerimiz yaptıkları etkinliklerle 15 Temmuz’u unutmadı ve unutturmadi. Biz de ülkemizin dört bir yanındaki 15 Temmuz coşkısına sayfalarımızda yer verdik.

İller ve Belediyeler dergisi olarak sizleri dergimizle baş başa bırakmadan önce 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü’nü kutluyor, ülkemizin bekâsı için korkusuzca canlarını feda eden şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor; gazilerimize saygı ve şükranlarımızı sunuyoruz.

Yayın Kurulu

içindekiler

04

Birliğimiz İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinde Yetkilendirildi

06

Mostar'ın Toplu Taşımaya Otopüs Desteği

08

Avrupa Hareketlilik Haftası Bilgilendirme Toplantısı

14

Hayrettin GÜNGÖR
Belediyelerin Teftiş ve İç Denetim Birimleri

05 CEMR "Eşitlik, Çeşitlilik ve İçerme" Konferansı

11 Çocuk Evleri Personellerine Eğitim

11 Şehir Eşleştirme Projesi Eğitim İhtiyaç Analizi Anketi

12 Somali Bayındırlık Bakanı'nı Birliğimizde Ağırladık

12 Kazakistan'ın Jambıl Bölgesi Belediye Başkanı Utepov'dan Ziyaret

13 Tanzanya Büyükelçisi'nden Tanışma Ziyareti

13 Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği Başkanı Birliğimizi Ziyaret Etti

19 İzleme Komitesi İstanbul'da Toplandı

19 Belediyelerimiz BELBİS'i Tercih Ediyor

25 Antalya'da Engelliler İçin Mola Evi

25 Çocuklar Bilim Merkezi'nde Uzağı Öğreniyor

41 Belediye Gençlere Baristalığı Öğretiyor

41 Belediyeden Gezici Kalp Sağlığı Hizmeti

20

Zekeriya ŞARBAK / Av. Mehmet SÖKER
Şehir İçi Trafik Ve Belediyeler Sorunlar/Çözümler

26

Kardeş Şehir İlişkileri: Altındağ - Visoko

32

Ahmet A. CİLAVDAROĞLU
Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına İlişkin Uygulamalar

36

Av. Zeliha MERCİMEK
İmar Barıştı Düzenlemesi

42 Belediyelerimiz 15 Temmuz'ı Unutmadı

44 Kamu Mali Yönetiminde Zamanaşımına Uğrayan Borçlar / Mustafa TUFAN

48 Karşılaştırmalı Kamulaştırma ve Küresel Değerler / Cemal BAŞ

52 Belediyelere Araç Desteğimiz

54 Afet Yönetiminin Sosyal Boyutu / Bahattin Murat DEMİR

58 HORIZON 2020 / Oğuzhan GÜRSOY

62 Stratejik Plan Yönetmeliği'nde Değişiklikler / İbrahim AY

65 Lobi Faaliyetleri

66 Mevzuat

74 Soru-Cevap

Birliğimiz İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinde Yetkilendirildi

21 Mayıs 2018 tarih ve 30427 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “İşyerlerinde İşveren Veya İşveren Vekili Tarafından Yürütülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” hükümleri gereği Birliğimize az tehlikeli sınıfta 50’den az çalışanı bulunan işveren veya işveren vekillerine eğitim verme yetkisi verildi. Bu kapsamda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Birliğimiz arasında İşveren ve İşveren Vekilinin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri Yetkilendirme Protokolü 18 Temmuz 2018 tarihinde imzalandı.

Türkiye Belediyeler Birliği hizmet binasında gerçekleştirilen yetkilendirme imza törenine Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Uzman Dr. Orhan Koç ve her iki kurumun yöneticileri katıldı.

İmza töreninde Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, 21 Mayıs 2018 tarihinde çıkan yönetmelikle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Türkiye Belediyeler Birliğini yetkili kurum yaptığını belirterek Türkiye Belediyeler Birliğinin de kısa zaman içerisinde bu güvene layık olarak eğitimler vereceğini ifade etti. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmeliğin sunmuş olduğu kolaylıktan belediyelerimizin de ücretsiz olarak yararlanmasını sağlamak için uzaktan eğitimlerin planlandığını söyleyen Güngör, Birlik bünyesinde İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışma Komisyonu oluşturarak çalışma alanlarının belirlendiğini ve bu alanlara yönelik kitap ve e-öğrenme dokümanlarının hazırlandığını sözlerine ekledi. Güngör, konuşmasını TBB İş Sağlığı ve Güvenliği Komisyon Başkanı Didem Hacımustafaoğlu nezdinde tüm çalışma komisyon üyelerine,

Bakanlığa ve ekibine teşekkür ederek tamamladı.

Programın devamında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü Uzm. Dr. Orhan Koç ise, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunun Türkiye’deki en önemli konuların başında geldiğini ve Türkiye Belediyeler Birliğinin de kendileri için en önemli paydaşlardan biri olduğunu vurguladı. Türkiye Belediyeler Birliği ile birçok konuda ortak çalışma yapmaları gerektiğinin önemine değinen ve özellikle belediyeleri ilgilendiren Sağlıklı ve Güvenli Çevre konusunda da iş birliği yapmak istediklerinin altını çizen Koç, protokolün hazırlanmasında emeğe geçen tüm ekibe teşekkür ederek sözlerini noktaladı.

2013 yılından bu yana yürürlükte bulunan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Kanunu kamu ve özel sektöre ait bütün işleri ve işyerlerini; bu iş yerlerinin işverenlerini, işveren vekillerini, memurları, sözleşmeli personeli, işçileri, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanların faaliyet konularına bakılmaksızın kapsamakta ve uygulanmaktadır. Bu Kanunun 6. maddesi; iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin gerçekleştirilmesi konusunda işverene, dolayısıyla tüm belediye başkanlıklarımıza ve çalışanı bulunan birim amirlerimize yükümlülükler getirmektedir.

Aynı zamanda 29401 sayılı İşyerlerinde İşveren veya İşveren Vekili Tarafından Yürütülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerine İlişkin Yönetmeliğin 5. maddesine göre, Belediyelerimizde 50’den az çalışanı olan az tehlikeli birimlerde, Bakanlıkça belirlenen iş güvenliği uzmanlarında ve iş yeri hekimlerinde aranılan niteliklere ve gerekli belgelere sahip olmayan en üst amir, yardımcıları veya bu görevi yürütenler; yönetmelikte belirtilen eğitimi tamamlaması ve yapılan sınavda başarılı olması halinde iş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimine verilen görevleri (işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç) yürütebilmektedirler.

CEMR “Eşitlik, Çeşitlilik ve İçerme” Konferansı

CEMR Siyasi Komite Toplantısı ve “Eşitlik, Çeşitlilik ve İçerme” temalı Uluslararası CEMR Konferansı 11-13 Haziran tarihlerinde İspanya’nın Bilbao kentinde gerçekleştirildi.

Bilbao Belediye Başkanı Juan Mari Aburto’nun açılış konuşması ile başlayan toplantıda; Siyasi Komite ve Ulusal Delegasyonların oy hakkı, bir önceki Siyasi Komite, Yönetim Kurulu ve Genel Sekreterler toplantılarında alınan kararlar, eylül ayı içerisinde yapılması planlanan CEMR Retreat buluşmasının içeriği ve şekli, 2017 bütçesinin aklanması, 2018 çalışma programının nasıl uygulandığına dair rapor, AB’nin göç finansmanı ve iklim stratejisi konularında değerlendirmeler yapıldı.

Siyasi Komite Toplantısı’nın ardından CEMR tarafından ilki gerçekleştirilen “Eşitlik, Çeşitlilik ve İçerme” temalı uluslararası konferansın açılış gerçekleştirildi. İki gün süren Konferans boyunca toplumsal cinsiyet eşitliği, içerme, istihdam, halk sağlığı, çeşitlilikleri benimseme, eşitsizliklerle mücadele, göç ve mülteci, sosyal adalet, katılımcı demokrasi, entegrasyon ve kültür alanlarında yerel yönetimlerin üstlenebileceği roller ortaya konularak Avrupa’daki mevcut uygulamalar tartışıldı.

Konferans’da CEMR Siyasi Komite üyesi ve Urla Belediye Başkanı Sibel Uyar “Güvenli Kamu Alanları” başlıklı oturumda bir sunum gerçekleştirirken, Birliğimiz Dış İlişkiler Müdürlüğünden Ekonomist Cemal Baş ise “Herkes İçin Kentler” başlıklı oturumda 2016 yılı mayıs ayında Birliğimiz ev sahipliğinde gerçekleştirilen Uluslararası Sosyal Entegrasyon Zirvesi’nin sonuç belgesi niteliği taşıyan “İstanbul Deklarasyonu” hakkında bir konuşma yaptı.

Konferans neticesinde 17 maddelik “Eşitlik, Çeşitlilik ve İçermeye Avrupa Yaklaşımı” başlıklı sonuç belgesi kabul edildi.

Mostar'ın Toplu Taşımaya Otobüs Desteği

Gönül coğrafyamızda yer alan kardeş ülke Bosna Hersek'in Mostar kentinin toplu taşıma aracı ihtiyaçlarına destek olma amacıyla Birliğimiz tarafından şehrin otobüs işletme şirketi Mostar Bus'a 3 adet otobüs yardımı yapıldı.

Birliğimize Bosna-Hersek'in Mostar Başkonsolosluğumuz tarafından Dışişleri Bakanlığımız aracılığıyla iletilen Mostar Bus'ın toplu taşıma aracı ihtiyacı ve buna mukabil araç talepleri iletili. Birliğimizce olumlu olarak değerlendirilen talep doğrultusunda 2 adet otobüs ve 1 adet midibüs temin edilerek Mostar'a ulaştırıldı. 29 Haziran tarihinde Mostar'da Belediye Başkanı Ljubo Bešlić, Türkiye Belediyeler Birliği(TBB) Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, Mostar Başkonsolosu Zerrin Kandemir ve Mostar Bus Direktörü Damir Marić'in katılımlarıyla araç teslim töreni gerçekleştirildi.

Törende Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, kardeş şehir ilişkilerine vurgu yaparak var olan işbirliklerinin giderek artacağını belirtti. Sözlerine Birlik Başkanımız Fatma Şahin'in selamlarını ileterek başlayan Genel Sekreter, "200'den fazla belediyemizin Balkanlar'da kardeş şehir ilişkileri var, 70'den fazlası Bosna Hersek'te. Mostar'ın 4 kardeş şehri var bunlar; Antalya, Kayseri ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri ile Bursa'nın Mustafa Kemal Paşa Belediyesi. Önemli kardeş şehir ilişkileri yürütülüyor. Tüm belediyeleri temsil eden Birliğimiz bu ilişkilere büyük önem ve destek veriyor.

Bosna Hersek'le ciddi ve verimli işbirliklerimiz var. Bosna Hersek ile TBB olarak ortak proje protokolü imzaladık. Bu kapsamda 2014 yılında Bosna'da gerçekleşen sel felaketinde TİKA aracılığıyla yaklaşık 500 dar gelirli ailenin evini onardık. Yakın zamanda BİMA Sağlık Ocağı'nın tefriş ve donanımı gerçekleştirdik. Aynı sağlık ocağına tam donanımlı bir sağlık aracı hediye ettik. Yine bu proje kapsamında Mostar'dayız. Mostar Belediyesinin talebi ve Başkonsolosluğumuz aracılığıyla Mostar Bus 'ın araç talebi tarafımıza iletili. Temsil ettiğimiz tüm belediyeler ve Türk halkı adına sizlere bu araçları

hediye getirdik. Türkiye Bosna Hersek arasında çok üst düzeyde olan ilişkilerimiz daha da ilerleyecektir. Yerel düzeydeki işbirlikleri, üst düzeydeki işbirliklerine temel oluşturuyor. Aynı coğrafya ve aynı tarihi paylaşıyoruz. Üzüntülerimiz, sevinçlerimiz bir. Biz yardım yapmadık, yardım getirmedik. Biz kendimizde var olan imkânlarımızı dostlarımızla, kardeşlerimizle paylaşmaya geldik. Bu otobüslerin Mostar halkına çok önemli fayda sağlayacağına, var olan ilişkilerimizin daha da güzelleşeceğine inanıyorum. Çok kültürlü yapının şehirler için bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Mostar Bus Direktörü her iki tarafın halkına eşit hizmet götürdüğünü söylemişti. Kendisini kutluyorum. Ev sahiplikleri için Başkonsolosumuza ve Mostar halkına çok teşekkür ediyorum.” dedi.

Birlik Genel Sekreterimiz ardından konuşmalarını yapan Mostar Belediye Başkanı Ljubo Beslic iki ülke arasında gelişen ilişkilere vurgu yaptı. Başkan sözlerine şöyle devam etti: “Mostar halkı için çok kıymetli olan bu otobüsler, belediyelerimiz arasındaki ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayacak, hayatımızı kolaylaştıracaktır. Halkların sevgisinin bir simgesidir. Bu otobüsler şehirde halk tarafından kullanılacak ve Türkiye’yi hatırlatacaktır. Bunları gön-

lünden gelerek söylüyorum. Türkiye Belediyeler Birliğine çok teşekkür ederiz.” dedi.

Türkiye Cumhuriyeti Mostar Başkonsolosu Zerrin Kandemir bu anlamlı günde bir arada olmaktan çok mutlu olduğunu dile getirdi. Kandemir; “Bosna Hersek ülkemiz için önemli bir dost ve müttefik. Türkiye Bosna’nın istikrarına, kalkınmasına ve gelişmesine önem vermektedir. Ekonomi, ticaret, tarım, kültür, sanat gibi birçok alanda projelere destek veriyoruz. Halkın yaşam kalitesinin artırılması için güzel projeler hayata geçirilecektir. Bu otobüslerin temin edilerek Mostar’a getirilmesi için çaba gösteren herkese müteşekkirim. TBB tarafından hediye dilen bu otobüsler Türk halkının Bosna’ya olan

sevgisinin bir sembolüdür. TBB’nin katkıları için çok teşekkür ediyoruz.” dedi.

Mostar kentinin toplu taşıma şirketi Mostar Bus’ın Direktörü Damir Mariç, TBB’ye destekleri için teşekkür etti. En son 2010 yılında Japonların kente otobüs hediye ettiğini söyleyen Mariç, ondan sonra ilk defa yeni otobüslerin Mostar halkının hizmetine sunulacağını belirtti. Yenileme çalışmaları yapılan şirket için bu otobüslerin çok kıymetli olduğuna vurgu yaptı.

Kurdele kesim töreni ve Mostar Belediye Başkanı Ljubo Bešlić’ in Birlik Genel Sekreterimiz Hayrettin Güngör’e şehrin simgesi olan Mostar Köprüsü’nü resmeden bir tablo takdim etmesiyle tören tamamlandı.

Avrupa Hareketlilik Haftası Bilgilendirme Toplantısı

Birliğimizin ulusal koordinatörlüğünü üstlendiği Avrupa Hareketlilik Haftası Bilgilendirme Toplantısı, 30 büyükşehir ve 51 il belediyesinden temsilcilerin katılımıyla 10-12 Temmuz tarihleri arasında Antalya’da gerçekleştirildi.

Toplantının açılış konuşmaları, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Büyükelçisi Christian Berger, Akdeniz Belediyeler Birliği Başkanı ve Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü ile TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör tarafından gerçekleştirilirken AB Ulaşım Komisyon Başkanı Violeta Bulc ise video mesaj aracılığıyla katılımcılara seslendi.

Avrupa Hareketlilik Haftası’nın 16 yıldır hareketliliği destekleyen bir proje olduğunu söyleyen AB Ulaşım Komisyon Başkanı Violeta Bulc, bugüne dek birçok kentin bu proje kapsamında inisiyatif geliştirdiğini ifade etti. “Bu durum sürdürülebilir mobilitenin sınır tanımadığının bir kanıtıdır. Hareketlilik Haftası ulaşımın nasıl sağlandığına dair hem sağlık hem de rahatlık bakımından bir farkındalık oluşturmaktadır. Bu proje kapsamında multimodel ulaşım sistemlerine önem verilmektedir. Kazaların önlenmesi, can güvenliği en önemli önceliklerimizden birisidir.” diyen Bulc, 2 bin 500 kentin bu projeye dahil olduğuna dikkat çekti. Bulc, Türkiye’nin aktif bir ortak olduğundan bahsederek Türkiye’den 7 belediyenin bu etkinliğe katılım sağladığını ve 81 ile ulaşabilen TBB’nin dâhil olmasıyla katılım sayısının artmasını beklediklerini sözlerine ekledi.

VİOLETA BULC:
2 bin 500 kent bu projeye dahil

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Büyükelçisi Christian Berger, Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki işbirliğinin güzel bir örneği olarak nitelendirdiği toplantıya önderlik ettiği için Birlik Başkanımız Fatma Şahin’e teşekkürlerini sundu. Ulaşım, kentsel planlama, sağlık, kanalizasyon gibi sorunların yerel sorunlar olduğunu

söyleyen Berger, bu sorunları yerinde çözülmesi gerektiğini belirtti. Berger konuşmasında şu sözlerle yer verdi: “Bu çalışma hepimizin yaşam kalitesini artırmaya yönelik bir toplantıdır. Hepimiz belediyelerde yaşıyoruz, hepimiz toplu taşıma araçlarını kullanıyoruz. Belediyelerin bu alanda yaptığı çalışmalar bu toplantının temasını daha da önemli kılıyor. Şehir ulaşımını ve şehir mobilitesini geliştirmeyi amaçlıyoruz. Belediyeler olarak kamu alanlarını yeniden düzenleme, yeni teknolojiler geliştirerek daha entegre ulaşım ağları oluşturma ve şehirleri erişilebilir kılmaya çalışıyoruz. Belediyeler olarak bir fark yaratabiliriz ve dönüşümün potansiyelini açığa çıkarabiliriz. AB olarak Türkiye ile işbirliği yapmaktan çok büyük gurur duyuyoruz. Türkiye’nin aktif katılımına güveniyoruz.” Toplantının verimli geçmesi temennisinde bulunan Berger, konuşmasını Çorlu’da yaşanan tren kazasıyla ilgili üzüntülerini paylaşarak sonlandırdı.

Akdeniz Belediyeler Birliği Başkanı ve Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü konuşmasında TBB’nin belediyelere her anlamda destek olması ve belediyelere vizyon ve perspektif kazandıracak çalışmalar gerçekleştirmesinden dolayı duyduğu memnuniyeti ifade etti. TBB’nin bölgesel birliklerle yaptığı iş birliklerinden bahseden Tütüncü, ulaşımın çok önemli bir belediye hizmeti olduğunun altını çizerek; “Ulaşım ile ilgili yapılan çalışmalar çok kıymetli. Elde edilen tecrübelerin paylaşılacak olmasını çok değerli buluyor, toplantımızın hayırlı olmasını temenni ediyorum.” dedi. Konuşmasında modern dünyada insan bedeninin hareketsiz kalmasına dikkat çeken Tütüncü, “Hareketsizlikle mücadele anlamında bir farkındalık ortaya koymak önem taşıyor. Türkiye’deki bütün belediyeler hemşehrilerini modern hayatın sıkıcılığından

kurtarmak doğayla buluşturmak için önemli uygulamalar yapıyor. TBB'nin bu anlamda bir çalışma yapıyor olmasını anlamlı buluyorum." şeklinde konuştu.

TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör; TBB'nin Türkiye'deki 1398 belediye tek çatı altında buluşturduğunu ve bu kapsamda belediyelere her alanda destek verdiğini ifade ederek Birliğimizin eğitim, lobi, rehberlik, temsil faaliyetlerine ilişkin detaylı bilgiler verdi. Toplu ulaşımın en önemli belediye hizmetleri arasında olduğunu belirten Güngör, ulaşım ile ilgili ücretlendirme, filo yönetimi, çevre, kalite gibi konularda yaşanan sorunları özetledi. Yeni yönetim modelinin ve açıklanan kabinenin hayırlı olması dileklerinde bulunan Güngör, Çorlu'daki tren kazasıyla ilgili duyduğu üzüntüyü katılımcılarla paylaştı.

Üç gün süren etkinliğin ilk gününde Avrupa Hareketlilik Haftası Kampanya Koordinatörü Jerome Simpson, Avrupa Hareketlilik Haftası hakkında genel bilgiler içeren bir sunum gerçekleştirdi. Sunumda Hareketlilik Haftası kapsamında 50 ülkeden 2.526 kent ve kasabada (7'si Türkiye'den) gerçekleştirilen etkinliklere değinildi. Bu kapsamda nüfusu 50.000'in altında ve üstünde olan kentlerde gerçekleştirilen etkinlikleri teşvik etmek amacıyla verilen "Avrupa Hareketlilik Haftası Ödülü"nün tanıtımı yapılarak başvuru tarihlerine yönelik bilgiler verildi.

Simpson'un sunumun ardından Birliğimiz Dış İlişkiler Müdürlüğünden Uzman Ayben Okkalı, Birliğimizin ulusal koordinatör olduğu Avrupa Hareketlilik Haftası 2018 yılı "Çeşitlendir ve Devam Et" teması, katılım ve kampanya hakkında katılımcıları bilgilendirdi.

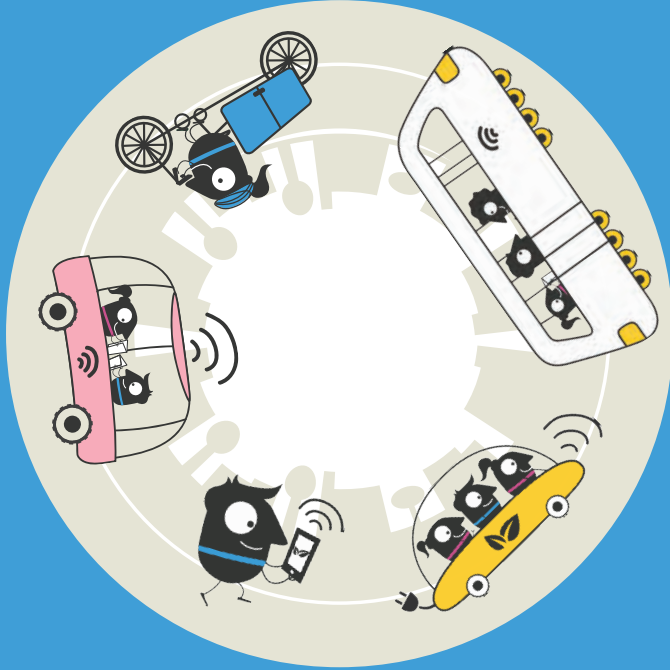
Belediyeler Tecrübelerini Paylaştı

Toplantının ilk oturumunda Avrupa Hareketlilik Haftası etkinliklerine geçmiş yıllarda katılmış olan belediyelerin deneyimleri paylaşıldı ve Avrupa Hareketlilik Ödülü almış belediyelerin hazırlamış olduğu videoların gösterimi yapıldı.

AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI

16-22 EYLÜL 2018

Çeşitlendir ve Devam Et!

#hareketlilikhaftası
#mobilityweek

Avrupa Hareketlilik Haftası Nedir?

Avrupa Hareketlilik Programı, 2002 yılından itibaren Avrupa'da halk sağlığını ve yaşam kalitesini iyileştirmenin yanı sıra, hareketlilik ve kentsel yaşam alanını etkilemeye ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yapan ve Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından yürütülen bir programdır. Program hava kirliliği gibi kentsel zorluklarla başa çıkabilmek için pratik çözümler sunma amacı taşımaktadır

Gösterimlerin akabinde “Edward Projesi - Ölümlü Trafik Kazaları Farkındalık Günü”, “Avrupa Hareketlilik Politikaları 2018 Hedefleri AB Kentsel Hareketliliği” ve “Kentsel Hareketlilik Alanındaki Fon Kaynakları” başlıklı sunumlar yapıldıktan sonra AB tarafından 2018 Mayıs ayında açıklanan daha güvenli ulaşım kanalları, çalışanlar için uygun çalışma saatleri, ulaşım seçeneklerinin artırılması, daha az kirlilik, temiz ve yeşil taşımacılık doğrultusunda teknolojilerle yeni ulaştırma hedeflerinin tanıtımı gerçekleştirildi. Toplantıda, Kentsel Hareketlilik el kitabının tanıtımı yapılarak buna uygun olarak hazırlanabilecek AB kaynaklı projeler hakkında bilgi verildi.

“Sürdürülebilir Toplu Ulaşım ve Planlama, Türkiye’de Ulaştırma Planlaması” başlıklı oturumla başlayan ikinci gün etkinliklerinde kent içi ulaşım politikaları, toplu taşımada ödeme sistemleri, kırsal alan toplu ulaşım yönetimi, toplu ulaşım kurumlarının denetim yetkisi, toplu ulaşım filo yönetimi sistemleri, toplu ulaşım çevre dostu enerji kullanımı ve maliyetler, toplu ulaşım erişilebilirlik ve kalite konuları geniş bir yelpazede ele alındı.

AB Ulaşım Uzmanı Niels Hoe Dani-marka genelinde ve Kopenhag öze-linde bisiklet ile ilgili yürütülen çalışmalarına değinerek bu çalışmaların

sonucunda ulaşılan çıktılara ilişkin istatistiki bilgileri paylaştı.

Dünya Bankası Ulaşım Kıdemli Uzmanı Winnie Wang, “Türkiye için Sürdürülebilir, Erişilebilir ve Kapsayıcı Kentsel Hareketlilik” başlıklı sunumda Dünya Bankası’nın 47 milyar dolarlık aktif portföyü ile ulaşım alanındaki en büyük kalkınma finansmanı sağlayıcısı olduğu vurguladı. Dünya Bankası’nın Türkiye’de sürdürülebilir, erişilebilir ve kapsayıcı kentsel hareketlilik için yürüttüğü teknik yardım faaliyetlerine değinen Wang, sunumunda Kocaeli ve İzmir’de yürütülen çalışmalara yer verdi. Kayseri Ulaşım A.Ş. Genel Müdürü Feyzullah Gündoğdu, “Toplu Taşımanın Finansmanı” başlıklı sunumda mevcut ücretlendirme yapısına değindi. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Daire Başkanı Yusuf Deliktaş ise, “Toplu Taşımada Ücretlendirme” başlıklı sunumda Kahramanmaraş’ta gerçekleştirilen çalışmaları katılımcılarla paylaştı.

Toplantıda, kırsal alanlarda toplu ulaşım hizmetlerinde yetki ve görev paylaşımına ilişkin hususlar ile sahada yapılan çalışmalar ve karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri görüşüldü.

Toplantının son gününde Antalya Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Toplu

“Taşımada Hizmet Alımı Yöntemleri ve Destekleme Uygulamaları” konusunda yaşanan sorunlar dile getirilerek uygulanmakta olan destekleme modellerine ilişkin bilgi aktırıldı. Toplu ulaşım filo yönetimi sistemleri başlıklı oturumda toplu ulaşım modlarında kullanılan araçların yönetim ve takip sistemlerinde akıllı uygulama örnekleri ile karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin bilgilendirme yapıldı.

Çevre dostu enerji kullanımlarının değerlendirildiği oturumda toplu taşıma araçlarında alternatif ve çevre dostu enerji kullanımı, enerji kullanımındaki maliyetler, iyi uygulama örnekleri ile sorunlar ve önerilere ilişkin bilgilendirme sunumları gerçekleştirilerek karşılaşılan sorunlar ve bunlara ilişkin öneriler istişare edildi.

Toplu Ulaşım Filo Yönetim Sistemleri başlıklı oturumda toplu ulaşım modlarında kullanılan araçların yönetim ve takip sistemlerinde akıllı uygulama örnekleri ile karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine masaya yatırıldı.

Toplu Taşımada Çevre Dostu Uygulamalar ve Maliyetlerin görüşüldüğü oturumda ise toplu taşıma araçlarında alternatif ve çevre dostu enerji kullanımı, enerji kullanımındaki maliyetler, iyi uygulama örnekleri ile sorunlar ve önerilere ilişkin bilgilendirme sunumları gerçekleştirildi.

Çocuk Evleri Personellerine Eğitim

Türkiye Belediyeler Birliği ve Ankara Büyükşehir Belediyesi işbirliğinde 09-20 Temmuz tarihleri arasında Çocuk Koruma Evleri Şube Müdürlüğüne bağlı çocuk evi personeline yönelik “Özel Eğitim”, “Problem Çözme Becerilerini Geliştirme” ve “İstenmeyen Çocuk Davranışlarının Yönetimi” konularında alanında uzman eğitimler tarafından eğitimler verildi.

2 grup halinde 2 hafta süren eğitimlerle çocuk ve ergenlerde cinsel eğitim, mahremiyet eğitimi, özel eğitime tabi çocuk ve ergenlerin psiko-sosyal ihtiyaçları, özel eğitime tabi çocuklarda öz bakım becerileri kazandırma, yalnızlık duygusuyla baş etme, hukuksal haklar, çocuklarda davranış kazandırma, davranış analizi ve davranış değiştirme teknikleri, istenmeyen çocuk davranışlarının sağaltım yöntemleri, çocuğu anlama, çocukların öğrenme stillerini tespit etme, akademik başarılarını güçlendirme ve bu konularda çocuk koruma evleri personelinin alanda yaşadıkları sorunlarla daha etkin mücadele etmesi, bakım desteği alan çocuk ve ergenlerle çalışan eğitimcilerin, çocukların akademik ve sosyal hayatlarına rehberlik etme becerilerinin artırılması amaçlandı.

Eğitimler, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Ahmet Kurnaz, Dr. Süleyman Arslantaş, Dr. Fatih Koçak, Dr. Zehra Atbaşı tarafından verildi.

Eğitim sonrası eğitime katılan personelden elde edilen geri bildirimler sonucunda, alınan eğitim konularında katılımcılarda farkındalık oluşturulduğu, katılımcılara; çocuk davranışlarını anlama, sosyal becerilerini geliştirme, davranış kazandırma ve istenmeyen davranışlarla baş etme, çocuğa öğrenme stiline göre eğitim desteği verme noktasında sunulan yöntem ve teknik bilgiler ile fayda sağlandığı görüldü. Eğitim süresince yapılan uygulamalar ve atölye çalışmaları ile teorik kazanımlar pratiğe döküldü ve eğitim sonunda tüm katılımcılara katılım belgeleri takdim edildi.

Şehir Eşleştirme Projesi Eğitim İhtiyaç Analizi Anketi

Avrupa Birliği Bakanlığı koordinasyonunda Birliğimiz, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü ve Vilayetler Birliği işbirliğinde yürütülmekte olan “Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Şehir Eşleştirme Projesi”nin uygulanmasına başlandı.

Proje ile Türkiye ve AB üyesi ülkelerdeki yerel yönetimler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını sağlayacak kalıcı köprüler kurulması hedefleniyor. Proje kapsamında, yerelde büyük bir ilgiyle karşılanacağı düşünülen hibe projelerinin yanı

sıra çalıştaylar, eğitim programları, çalışma ziyaretleri, etki değerlendirme analizleri ve şehir eşleştirme konferanslarının yapılması gibi çeşitli faaliyetlerin hayata geçirilmesi planlanıyor. Bahse konu çalışmaların, güncel ve gerçek ihtiyaçlara cevap vermesini temin etmek üzere, AB alanında çalışan kamu/özel sektör/üniversite ve sivil toplum kesimi çalışanlarına yönelik bir ihtiyaç analizi çalışması hazırlandı. Çalışmadan elde edilecek bulgular, başta eğitimler olmak üzere proje kapsamındaki bütün kapasite geliştirme faaliyetlerine temel teşkil edecektir.

Yerelde ihtiyaç duyulan konu başlıklarının tespit edilmesine katkıda bulunmak için anketimize <https://tr.surveymonkey.com/r/JPLYK79> linkinden ulaşabilirsiniz.

Somali Bayındırlık Bakanı'nı Birliğimizde Ağırladık

Somali Federal Cumhuriyeti Bayındırlık ve İskan Bakanı Sadık Abdullah Abdi, 26 Haziran tarihinde Birliğimize bir çalışma ziyareti gerçekleştirdi.

Ziyarette, Birliğimiz tarafından iki ülkenin dostluğunun bir sembolü olarak Mogadişu merkezli Jeenyo LL PP isimli futbol kulübüne yapılan spor malzemesi yardımının yarattığı pozitif havaya değinen Bakan Sadık Abdullah Abdi, Birliğimize gerçekleştirdiği çalışmalardan ötürü teşekkür etti.

TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, Somali ile var olan iyi ilişkileri değerlendirerek, kalkınma, istihdam, kapasite artırma gibi konularda işbirliğinin sürdürülmesinin önemine vurgu yaptı. Güngör ayrıca, Birliğimiz tarafından Türkiye ve Somali yerel yönetimleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla yürürlüğe konulan "Türkiye ve Somali Yerel Yönetimleri İşbirliği Projesi" kapsamında Birliğimizin ve kardeş şehir işbirlikleri çerçevesinde belediyelerimizin Somali'de gerçekleştirmeyi planladıkları projelere değindi.

İki ülkedeki güncel siyasi gelişmelerin de görüşüldüğü toplantıda Bakan Sadık Abdullah Abdi, 24 Haziran tarihinde gerçekleştirilen seçimler özelinde Türkiye'yi tebrik ederek Somali ile Türkiye arasındaki dayanışmaya vurgu yaptı.

Kazakistan'ın Jambıl Bölgesi Belediye Başkanı Utepov'dan Ziyaret

Kazakistan'ın Jambıl Bölgesi Belediye Başkanı Askhat Utepov 17 Temmuz tarihinde Birliğimizi ziyaret etti.

Keçiören Belediyesinin kardeş şehri olan Jambıl'ın Belediye Başkanı Utepov ziyarette ülkesi hakkında genel bilgiler vererek, tarihi ve kültürel bağları olan Kazakistan ve Türkiye'nin iki dost ülke olmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Türkiye'nin her zaman yanında olduklarının hatırlatan Utepov, FETÖ ile mücadelede Türkiye'ye destek verdiklerini ve bu desteğin sürecini sözlerine ekledi. Konuşmasında, ağustos ayı içerisinde Kazakistan'da gerçekleştirilecek festivalden de bahseden Utepov, etkinlik kapsamında Keçiören Belediyesinin destekleriyle yapılan parkın açılış törenine Birliğimizi de davet etti.

Ziyarette söz alan TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör ise kardeş şehir ilişkilerinin somut adımlarla devam etmesinin önemine değinerek iki ülke arasında işbirliği ve dayanışmanın daha ileri seviyelere taşınacağını belirtti.

Tanzanya Büyükelçisi'nden Tanışma Ziyareti

Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Prof. Dr. Elizabeth K. Kiondo 18 Temmuz tarihinde Birliğimize bir tanışma ziyareti gerçekleştirdi.

Tanzanya'nın yerel yönetim yapısı hakkında Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör'ü bilgilendiren Büyükelçi Kiondo, iki ülke yerel yönetimleri arasında ilişkilerin daha ileri seviyelere taşınmasından büyük memnuniyet duyacağını belirterek, Tanzanya yerel yönetimlerinin ihtiyaç duyduğu alanlarda eğitim programlarının yapılması hususunda Birliğimizden destek talep etti.

Ziyaretten memnuniyet duyduğunu ifade eden Genel Sekreter Güngör, Birliğimizin görev ve faaliyet alanlarına ilişkin bilgiler verdi. Türkiye ve Tanzanya yerel yönetimleri arasındaki mevcut kardeş şehir ilişkilerinin durumunun gözden geçirileceğini belirten Güngör, Afrika yerel yönetimlerinin ihtiyaç duyduğu hizmet alanlarında projelerin geliştirilmesinin önemine vurgu yaptı.

Güngör, önümüzdeki 3 yıl içerisinde yeni hizmet binasına kavuşacak olan Belediye Akademisinden de bahsederek, Akademi kapsamında verilecek eğitimlerden yerli ve yabancı tüm belediye çalışanlarının faydalanabileceğini söyledi. Güngör, "Başkanımız Sayın Recep Tayyip

Erdoğan'ın da belirttiği gibi, biz Afrika ile ilişkilerimizde hesap yapmıyoruz. Buraya yapılan yardımları insani bir görev ve dinimizin emri olarak görüyoruz. Afrika mutlu olursa biz de Türkiye olarak mutlu oluruz." sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Görüşmenin sonunda iki ülke yerel yönetim birlikleri arasında bir işbirliği protokolü imzalanması hususunda mutabık kalındı.

Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği Başkanı Birliğimizi Ziyaret Etti

Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği Başkanı Mahmut Özçınar 17 Temmuz tarihinde Birliğimize bir ziyaret gerçekleştirdi.

Özçınar, Birliğimiz ile ikili ilişkileri geliştirmenin büyük önem taşıdığına değinerek özellikle Kıbrıslı belediye başkanlarının eğitimi ve ülkemiz yerel yönetim tecrübesinin Kıbrıs'a aktarılması hususlarında Birliğimizden destek talebinde bulundu. Özçınar, Kıbrıs'ın Türkiye'yi örnek ülke olarak gördüğünü belirterek Türkiye gibi büyük ve güçlü bir ülkenin tecrübelerinden yararlanmak istediklerini ifade etti. Özçınar ayrıca, TBB ile ilişkilerin sürdürülebilir olmasının önemi ve gerekliliğinin altını çizdi.

Görüşme neticesinde TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, Birliğimiz ile Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği arasında bir işbirliği protokolünün kısa süre içerisinde imzalanacağını

ğını belirterek protokol çerçevesinde ihtiyaç duyulan eğitim konularında Kıbrıs'tan gelecek olan belediye başkanlarına eğitimler verileceğini kaydetti.

1 SORUN! 1 ÖNERİ✓

Belediyelerin Teftiş ve İç Denetim Birimleri

Hayrettin GÜNGÖR*

Belediyelerde nüfus ve statülerine göre teftiş ve iç denetim birimi kurulmakta, müfettiş ve iç denetçi istihdam edilmektedir. Belediye başkanına bağlı olarak teftiş ve denetim yapan bu iki denetim biriminin görev alanları, yetkileri ve aralarındaki ilişki kesin olarak belli değildir.

Belediyelerde her iki denetim biriminin varlığının meydana getirdiği olumlu veya olumsuz katkının ve çözümünün ne olduğu bu makalenin konusunu oluşturmaktadır.

Teftiş Birimleri

3046 sayılı Kanunun 11'inci maddesinde bakanlık ve bağlı kuruluşların merkez teşkilatında oluşturulacak danışma ve denetim birimleri arasında "teftiş kurulu başkanlıkları" da yer almaktadır. Ancak bu Kanunun kapsamında belediyeler yer almamaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 48'inci maddesinin birinci fıkrasında, belediyenin asgari birimlerinin yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşacağı belirtilmiş, ikinci fıkrasında ise ihtiyaca göre sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları ve hukuk işleri ile diğer birimlerin oluşturulmasına imkân verilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun büyükşehir belediyesinin teşkilatını düzenleyen 21'inci maddesinde teftiş biriminin oluşturulması ile ilgili bir düzenleme yer almamıştır.

* Genel Sekreter / TBB

Belediyelerin zorunlu olarak oluşturulacak birimleri arasında sayılmayan teftiş biriminin, Kanunda geçen "norm kadroya uygun olarak" ve "...ihtiyaca göre diğer birimler oluşturulabilir." ifadelerinden hareketle oluşturulduğu sonucuna varılmaktadır.

Nitekim 5393 sayılı Kanunun 49'uncu maddesine göre çıkarılan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte¹ (kısaca Norm Kadro Yönetmeliği) hangi belediye ve bağlı kuruluşlarda teftiş birimi oluşturabileceği belirtilmiştir.

Tablo 1- Teftiş birimi oluşturabilecek belediyeler.

Belediye/Bağlı İdare	Sayıları	Teftiş Birimi
Büyükşehir Belediyesi	30	Teftiş Kurulu Başkanlığı
Su ve Kanalizasyon İdaresi	30	
EGO, İETT ve ESHOT	3	
İl Belediyesi ²	40	Teftiş Kurulu Müdürlüğü
Büyükşehir İlçe Belediyesi ³	215	
Toplam	318	

5393 sayılı Kanunun 48'inci ve 5216 sayılı Kanunun 21'inci maddeleri ile Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Yönetmelikte öngörülen belediyeler ve bağlı kuruluşlar ihtiyaç duymaları halinde teftiş birimi oluşturabilecek ve müfettiş çalıştırabilecek veya teftiş birimi oluşturmaksızın sadece müfettiş istihdam edebileceklerdir. Diğer bir ifade ile bu idarelerin teftiş birimi oluşturmaları ve müfettiş istihdam etmeleri yasal bir zorunluluk değildir.

1) 22/02/2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete.

2) Nüfusu 100.000 ve üzeri olan il belediyeleri.

3) Nüfusu 150.000 ve üzeri olan ilçe belediyeleri.

Norm Kadro Yönetmeliği, belirtilen belediye ve bağlı kuruluşlara müfettiş istihdam etme imkânı vermiş ve bu idarelerin ihdas edebilecekleri azami müfettiş ve müfettiş yardımcısı kadro sayılarını da belirlemiştir.

Tablo 2- Müfettiş kadro sayıları.

Belediye/Bağlı İdare	Kadro Sayısı		
	Müfettiş	Müfettiş Yrd.	Toplam
Büyükşehir Belediyesi	457	169	626
Su ve Kanalizasyon İdaresi	192	96	288
EGO, İETT ve ESHOT	34	17	51
İl Belediyesi	240	80	320
Büyükşehir İlçe Belediyesi	1.587	529	2.116
Toplam	2.510	891	3.401

Tabloda görüleceği gibi belediye ve bağlı kuruluşları 2.510 müfettiş ve 891 müfettiş yardımcısı olmak üzere toplam 3.401 kadro ihdas edebileceklerdir. Ancak mevcut durumda belediye ve bağlı kuruluşlarında yaklaşık 500 civarında müfettiş ve müfettiş yardımcısı istihdam edilmektedir.

Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmeliğin 2'nci maddesi müfettişleri (A) grubu kadrolar olarak tanımlamış ve bu kadrolara özel yarışma sınavı sonucu atama yapılacağını belirtmiştir. Müfettiş kadrolarına yardımcı olarak girilir ve yardımcılık süresi sonucunda yeterlilik sınavında başarılı olanlar müfettiş kadrosuna atanır. Dolayısıyla özel yarışma sınavına girip başarılı olamayanlar memuriyetleri olsa dahi müfettiş kadrosuna atanamazlar.

Yönetmelikle izin verilen kadro sayısı ile istihdam edilen müfettiş sayısı arasındaki farka bakıldığında; ya norm kadro standardının rasyonel hazırlanmadığı, ya da idarelerin yeterli müfettiş istihdam etmedikleri veya norm kadroda öngörülen kadar ihtiyaç duymadıkları sonucuna varılmaktadır. Bu konuda her iki yargının da doğruluk payı olmakla birlikte norm kadro müfettiş sayılarının rasyonel ve bir analize dayalı hazırlanmadığı kanaati oldukça yüksektir. Denetim birimlerinin rehberlik etme ve idareye değer katma fonksiyonunu yeterince yerine getirememesi veya idarelerin denetime önyargılı yaklaşması gibi nedenlerle belediyelerde yeterli müfettiş istihdam edilmemektedir.

Belediye denetim birimleri ile müfettişlerin görev ve yetkileri nelerdir ve kime bağlı olarak çalışırlar?

Belediye kanunlarında teftiş birimlerinin görev ve yetkilerinin neler olduğuna dair bir düzenleme yer almamaktadır. 5393 sayılı Kanunun 38'inci ve 5216 sayılı Kanunun 18'inci maddelerinde belediye başkanının görevleri arasında belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek de yer almaktadır.

Belediye başkanının bu denetim yetkisini bizzat kullanması her zaman mümkün olmadığı gibi denetim işi bilgi, tecrübe ve profesyonellik gerektiren bir iştir. Belediye başkanı yasanın verdiği denetim görevini bizzat, teftiş birimleri ve müfettişler ya da görevlendireceği personel eliyle yerine getirir. Teftiş birimleri, başkanın adına denetim görevi yaptığından bağlılığı da görev veren makamadır. Teftiş birimleri başkanın onay vermesi ve onayla sınırlı kalmak şartıyla belediyenin her türlü iş ve işlemlerini denetleyebilir ve raporlarını başkanlık makamına sunarlar.

Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125'inci ve 126'ncı maddelerine göre başkan tarafından teftiş birimlerine memurlarla ilgili disiplin soruşturması görevi verilebilir. Ancak 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun hükümlerine göre belediye başkanları soruşturma izni vermeye yetkili merciler arasında yer almadığından belediye teftiş birimleri başkanın onayı ile bu Kanun hükümlerine göre ön inceleme yapamazlar.

Uygulamada, belediyeler Anayasa'nın 124 ve 5393 sayılı Kanunun 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (m) bendinin verdiği yetki çerçevesinde ve genel hükümlere aykırı olmamak üzere teftiş birimleri görev ve yetkilerini yönetmelikle düzenlemektedir. Başbakanlık Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 54'üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, belediye ve bağlı kuruluşlarının teftiş birimi yönetmelik ve değişiklik taslaklarının Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığınca incelenmek üzere gönderileceğini ve inceleme sonucuna göre işlem yapılacağını belirttiğinden, yönetmelik ve değişiklik taslakları için Başbakanlık Teftiş Kurulunun görüşü de alınmaktadır.

Belediyelerin teftiş birimleri, denetimin iç ve dış denetim olarak sınıflandırılmasında belediye başkanına bağlı olarak çalışmaları ve maaşlarını kurumdan almaları nedeniyle, iç denetim tanımı kapsamına girmektedir.

İç Denetim Birimleri

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63, 64 ve 65'inci maddelerinde kamuda iç denetim sistemi kurulması ve iç denetçi istihdam edilmesi öngörülmüştür.

Bu düzenleme sonrası 24/12/2005 gün ve 26033 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan

5436 sayılı Kanunun 16'ncı maddesi "Mahallî idarelerin iç denetçi kadroları İç Denetim Koordinasyon Kurulunun kararı ve İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile ihdas edilir. İhdas edilen bu kadrolar ilgili mahallî idarenin norm kadrosuna dahil edilmiş sayılır." şeklinde düzenleme getirilmiş ve Bakanlar Kurulunun 2006/10911 ve 2013/4747 sayılı Kararları ile iç denetçi kadroları ihdas edilerek mahallî idarelerin norm kadrolarına ilave edilmiştir.

Tablo 3- İç denetçi kadro sayıları.

Belediye/Bağlı İdare	Sayısı	İç Denetçi
Büyükşehir Belediyesi	30	181
Su ve Kanalizasyon İdaresi	30	87
EGO, İETT ve ESHOT	3	13
İl Belediyesi ⁴	51	153
Büyükşehir İlçe Belediyesi ⁵	48	180
Toplam	148	614

Tabloda görüleceği üzere belediye ve bağlı kuruluşlarda toplam 614 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. İhdas edilen bu iç denetçi kadrolarına 5018 sayılı Kanunun Geçici 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre

4) Nüfusu 100.000 ve üzeri olan il belediyeleri.

5) Nüfusu 150.000 ve üzeri olan ilçe belediyeleri.

Maliye Bakanlığı milli emlak, muhasebe ve vergi denetmenleri ile belediye müfettişleri arasından belediye ve bağlı kuruluşlarının iç denetim kadrolarına ilk defa atama yapılarak iç denetçi istihdam edilmeye başlanmıştır. Ancak kadroların tamamı doldurulmamıştır. İç denetçilerin mali ve sosyal haklarının geldikleri kadrolardan daha iyi olması bu madde kapsamında iç denetçi atanmaların tercihlerinde önemli rol oynamıştır.

Mevcut durumda belediye ve bağlı kuruluşların iç denetçi kadrolarına 5018 sayılı Kanunun 65'inci maddesindeki şartları taşıyan ve sertifika almış kişilerden veya diğer kurum iç denetçilerinden nakil yoluyla atama yapılabilmektedir. Ancak belediye ve bağlı kuruluşların iç denetçi istihdam etme eğilimlerinin azaldığı görülmektedir.

Kanuna göre iç denetçiler doğrudan belediye başkanına bağlı olarak çalışır. İç denetim, idarenin çalışmalarına değer katmak, geliştirmek ve rehberlik etmek amacıyla yapılan danışmanlık faaliyetidir.

İç denetçi atanıp birimler oluşturulduktan sonra İç Denetim Koordinasyon Kurulunun rehberliğinde belediyelerde iç denetim programları yapılarak bazı denetimler yapılmış ise de geldiğimiz noktada sağlıklı işleyen bir iç denetim sisteminden bahsetmenin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Sorunlar ve Öneriler

Belediye ve bağlı kuruluşlarda teftiş ve iç denetim olmak üzere iki ayrı denetim birimi bulunmaktadır. Ülkemizdeki denetimin genel sorunları yanında belediye denetim birimlerinin de kendine özgü sorunları vardır.

1. Bir belediyede iki denetim biriminin varlığı başlı başına bir sorun alanı olduğu gibi görev paylaşımındaki sınırın belirsizliği ve çakışma alanlarının fazla olması, ayrıca iç denetçilerin müfettişlere nazaran daha iyi özlük haklarına sahip olması bu sorunu katlamakta ve aralarındaki olumsuz rekabeti artırmaktadır. Bir kurumda aynı alanda denetim yapan iki denetim birimi ve özlük hakkı farkı olmamalıdır.
2. Maliye Bakanlığı milli emlak, muhasebe ve vergi denetmenleri arasından belediyelerde iç denetçi kadrolarına atananların tercihlerinde özlük hakkı farklılığının etkili olduğu ifade edilmişti. Maliye Bakanlığı'ndaki vergi denetmenlerinin yapılan bir düzenleme ile özlük hakları bakanlık müfettişleriyle eşitlenerek vergi müfettişi unvanı verilmiştir. Bu düzenleme iç denetçileri kapsamadığından, iç denetçilerin motivasyonlarını olumsuz etkilemiştir.

Diğer taraftan Maliye Bakanlığı denetmen kadrolarından belediye iç denetçi kadrolarına atananlar kurum ve meslek taassubundan genel olarak kurtulamamışlardır. Ayrıca bunlara idare tarafından iç denetim ve yerel yönetim alanı ile ilgili yeterli eğitim verilmemiş ve tecrübe alanı oluşturulamamıştır. Bu nedenle bireysel ve münferit olumsuzluklar yöneticilerin ve çalışanların iç denetime olumsuz ve mesafeli bakışına neden olmuştur.

3. Belediye müfettişlerinin yardımcılık ve yetiştirilme dönemlerinde yeterli yurtiçi ve yurtdışı eğitim, iyi uygulama örnekleri görme ve tecrübe paylaşımı gibi yeterli imkân sağlanamamaktadır. Yetiştirilmeleri ve bilgi birikimleri kurum kapasitesi ile sınırlı kalmakta ve bu nedenle denetim birimlerinin bilgi birikimi ve kapasitesi belediyeden belediyeye farklılık göstermektedir.

Belediyelerin denetim elemanları yardımcılık ve diğer dönemlerinde uluslararası standartlara uygun olarak İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği işbirliğinde yeterli eğitim ve staj programına alınmalı, bu konuda ortak bir bilgi birikimi oluşturulmalıdır. Staj ve iyi uygulama örnekleri görme programları farklı alan ve yerlerde olmalıdır. Bu staj ve programları, denetim elemanının bakış açısına ve bilgi birikimine önemli katkı sağlayacaktır.

4. Denetimin genel sorunlarından biri de denetim elemanlarının uygulama tecrübesinin zayıf olmasıdır. Oysa ancak teori ve uygulamayı iyi bilen, bunları birleştiren ve gözetken denetim elemanları idarenin faaliyetlerine değer katabilecektir. Uygulamayı gözetmeden yapılan de-

netimlere karşı muhataplarınca direnç oluşturulmaktadır.

Bunun için denetim birimi yöneticisi ve kıdemli denetçi olmak için makul süre yöneticilik yapma şartı getirilmelidir. Ayrıca denetim birimlerine en az on yıl süreli uygulama tecrübesi olanlar arasından da eleman alınmalıdır.

5. Türkiye'deki denetim birimlerinin hata bulmaya odaklanma, hukuki olan ile kanuni olan arasında ayırım yapamaması, denetimin temel amacı olan idarenin faaliyetlerine değer katma ve rehberlik etme görevini ön plana çıkaramaması belediyelerin denetim birimlerinin de önemli sorun alanlarıdır.
6. Yönetimin bir fonksiyonu olan denetimin iyi yönetilememesi denetimden beklenen faydanın sağlanamamasına veya atıl kalmasına neden olmaktadır.

Belediye yönetimi iyi bir planlama yaparak ihtiyacı kadar ve yeterli niteliklere sahip denetim elemanı almalı ve bunları yetiştirmelidir. Yıllık risk analizine dayalı denetim planı hazırlamalı ve uygulatmalıdır. Denetim raporları; muhataplarının görüşü alındıktan sonra kıdemli denetim elemanları ve yöneticilerden oluşan bir komisyon tarafından

değerlendirilmeli ve birim amiri tarafından onaylanarak nihai rapor haline gelmeli ve başkana sunulmalıdır. Denetim elemanı raporlamadaki eksik bilgi ve yanlış tutumundan sorumlu tutulmalıdır.

7. Yerel düzeyde; imar ve planlamadan park ve bahçeye, su ve kanalizasyondan toplu ulaşım, temizlikten sosyal yardım ve hizmetlere, itfaiyeden zabıta hizmetine kadar birçok teknik ve sosyal hizmeti gören belediyelerin denetim birimlerinde sadece hukuk, siyasal, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden

denetim elemanı istihdam edilmesi teknik, mimarlık ve mühendislik alanlarında denetim yapılamamasına veya eksik yapılmasına neden olmaktadır.

Denetim birimlerinde mevcut bölümlerin yanında her türlü mühendislik, mimarlık, şehir planlama ve sanat tarihi, hatta sosyoloji ve psikoloji (kadın ve çocuk konukları bulunan belediyelerde) bölümlerinden mezun denetim elemanı istihdam edilmesi bu birimlerin kapasitesine olumlu katkı sağlayacaktır.

8. Kamu hizmetlerinin ve kamu görevi yapanların başarılarını ölçmek için objektif kriterlere göre performans değerlemesi olmalıdır. Belli bir süre ve üst üste belirlenen performans notunun altında kalan denetim elemanları başka uygun kadrolara nakledilmelidir.

Açıklanan nedenlerle belediyelerde mevcut denetim birimlerinin maliyetleri ile mütenezip bir değer üretmeleri ve idareye rehberlik etmeleri için tek çatı altında birleştirilmesi ve aşağıdaki şekilde bir düzenleme yapılması önerilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu-Öneri

Ek Madde 3 -Belediye ve bağlı idarelerinde norm kadroya uygun olarak Teftiş ve Rehberlik Birimi kurulabilir. Nüfusu 250.000'in altında olan belediyelerde Rehberlik ve Teftiş Birimi kurulmaz, bu idarelerde ihtiyaca göre müfettiş istihdam edilebilir. Denetim birimleri ve müfettişler başkan ve üst yöneticiye bağlı olarak onun onayı ile görev yaparlar.

Müfettişler üniversitelerin hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme, şehir ve bölge planlama, mimarlık, inşaat, harita, çevre, bilgisayar ve işletme mühendisliği fakülte ve bölümlerinden veya ihtiyaç duyulan diğer bölümlerden mezun olanlar arasından adayların alanına göre yapılacak yarışma ve yeterlik sınavı ile müfettiş yardımcısı olarak alınırlar. Mahalli idarelerle ilgili alanlarda en az on yıl süreyle çalışmış olup belirtilen bölümlerden mezun olanlar arasından da yazılı ve/veya sözlü sınavla müfettiş alınabilir. Müfettişler, bakanlık müfettişlerinin mali ve sosyal haklarından aynen yararlanırlar.

Denetim birimleri ve müfettişlerin görevi idarenin iş süreçlerini analiz etmek, çalışmalarına değer katmak, geliştirmek ve rehberlik etmektir. Ayrıca başkanlık makamınca verilecek inceleme, araştırma ve soruşturma görevini de yaparlar.

Teftiş ve Rehberlik Birim Başkanlığı veya müdürlüğü kadrolarına atanacaklarda üç yıl, başmüfettiş kadrolarına atanacaklarda iki yıl süreyle mahalli idarelerle ilgili alanlarda yönetici kadrolarında çalışmış ve denetim elemanı kariyerine sahip olma şartı aranır.

Müfettişler düzenledikleri raporlar, aldıkları mesleki eğitimler ve görevleri ile ilgili yayınları ile mesleki etik kuralları gibi hususlar esas alınarak yılda bir kez performans değerlendirilmesine tabi tutulur. Üç yıl üst üste belirlenen performans derecesinin altında kalan müfettişler derece ve kademelerine uygun başka bir kadroya atanır.

Müfettişlerin işe alınması, yetiştirilmesi, performans kriterleri ve değerlendirmesi ile raporların standartları, değerlendirilmesi ve kamuoyuna açıklanması gibi hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 10- (1) Bu maddenin yayımı tarihinde belediye ve bağlı idarelerinde teftiş ve iç denetim birimleri büyükşehir belediyeleri ve bağlı idarelerinde Teftiş ve Rehberlik Başkanlığına, diğer belediyelerde Teftiş ve Rehberlik Müdürlüğüne, iç denetçi kadroları müfettiş kadrolarına dönüştürülerek iç denetçiler de müfettiş kadrolarına atanmış sayılır.

İzleme Komitesi İstanbul'da Toplandı

Sekretaryası Birliğimiz tarafından yürütülen Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi İzleme Komitesi toplantısı, Büyükçekmece Belediyesi ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

47 Avrupa Konseyi üye ülkesinden yerel yöneticilerin katıldığı Komite toplantısı Büyükçekmece Belediye

ye Başkanı ve Birliğimiz Encümen Üyesi Hasan Akgün'ün açılış konuşmaları ile başladı. Kongre Genel Sekreteri Andreas Kiefer, 2019 yılının Konsey'in 70'inci ve Kongre'nin de 25'inci kuruluş yıldönümü olması sebebiyle gerçekleştirilmesi planlanan etkinlikler hakkında bilgi vererek yerel yöneticilere bu iki tarihin kutlanması için çağrıda bulundu.

Komite toplantısı, Slovenya, Litvanya, Gürcistan, Polonya ve Moldova izleme misyonlarının görüşülmesi ve 3 Haziran 2018 tarihinde Moldova'nın başkenti Kişinev'de gerçekleşen yerel seçimlerin Yüksek Mahkeme tarafından geçersiz sayılması konusunun Komite tarafından yakından takip edileceğine dair görüş birliğine varılması ile sona erdi.

Belediyelerimiz BELBİS'i Tercih Ediyor

Birliğimiz tarafından belediyelerin merkezi bir uygulama ile bilgilerini etkili bir şekilde yönetmesi ve hizmetlerini hızlı sunabilmesi amacıyla hazırlanan ve belediyelerimize ücretsiz sunulan Belediye Yönetim Bilgi Sistemi (BELBİS) Bartın Ulus Belediye-sinde kullanılmaya başlandı.

Yeni sisteme geçiş sürecinde sorun yaşanmaması için 3 gün süren son kullanıcı eğitimleri yerinde verilerek alanda yapılacak tahakkuk ve tahsilatın hızlandırılması amacıyla 2 adet endüstriyel tablet ve 2 adet mobil yazıcı Birliğimizce hibe edildi.

Bütçe, Muhasebe, Personel, Gelir, Taşınır modüllerine ilişkin belediye geçmiş verileri kontrollü bir şekilde aktarılacak açılış yapıldığı uygulamada Evlendirme, Ruhsat, Yazı İşleri, Beyaz Masa, Sosyal Yardım gibi modüller de kullanıma açıldı.

Yöneticilerin talep ettiği ve anlık ulaşabilecekleri raporların da yer aldığı BELBİS yazılımında e-devlet altında borç, tahakkuk, mükellef ve tahsilat gibi 8 servis hizmeti hazır olarak sunulmaktadır.

BELBİS yazılımı hakkında detaylı bilgiye www.belbis.gov.tr adresinden veya 0312.4192100/ 308 ile 305 no'lu telefondan ulaşabilirsiniz.

Şehir İçi Trafik ve Belediyeler Sorunlar/Çözümler

Zekeriya ŞARBAK* / Av. Mehmet SÖKER**

Trafik, yayaların, hayvanların ve araçların karayolları üzerindeki hal ve hareketleri olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde, 81 milyon nüfus, 30 milyon sürücü ve 23 milyon araç trafik hareketliliğini oluşturmaktadır. Toplu ulaşım ve şehir içi trafik altyapısı belediyelerin en önemli görevleri arasındadır. Belediyelerin trafik ile ilgili görev ve sorumlulukları tarihi süreç içinde çeşitli kanunlarda ve son olarak yürürlükte olan 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Alınan önlemler sayesinde ölümlü kaza sayısı azalmakla birlikte 2017 yılında 1 milyon 200 binin üzerinde trafik kazası meydana gelmiş, bu kazalarda 7.427 kişi yaşamını

yitirmiş, 300 binden fazla kişi yaralanmıştır. Trafik kazalarının mali faturası yıllık 4 milyar doların üzerindedir. Nüfusun %94'ü belediye sınırları içinde yaşamakta ve trafik kazalarının yaklaşık %75'i yerleşim yerleri içinde meydana gelmektedir. Bu rakamlar belediyelerin toplu taşıma ve trafik hizmetlerinin önemini ortaya koymaktadır. Makalede, belediyelerin trafik yönetimi ve toplu taşıma hizmetlerindeki görev ve sorumlulukları ile yaşanan sıkıntılar ve çözüm önerileri ortaya konulacaktır.

Yasal Düzenlemeler

Konuyla ilgili ilk düzenleme, şehirlerde çalışacak otobüs ve omnibus-

ların belediyeden ruhsat almasını zorunlu hale getiren 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu muvakkattır. Daha sonra 14 Nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'nda, 27 Haziran 1945 tarihli Ulaştırma Bakanlığı Görevleri ve Kuruluşu Hakkında Kanun'da, 9 Temmuz 1948 tarih ve 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda şehir içi trafik ve belediyelerin görev ve yetkileriyle ilgili çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Ancak 11 Mayıs 1953 tarih ve 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda trafik yönetimi ilk defa çok boyutlu olarak düzenlenmiştir. Bu Kanun'la, diğer kanunlarla kara nakil vasıtalarına belediyelerce numara ve plâka ve-

* E. Vali

**Avukat / TBB

rilmesi, belediye ve il özel idarele-
rince resim, harç ve vergi alınması,
trafik güvenliğinin ve nakil vası-
talarının niteliklerinin düzenlenip
denetlenmesi hakkındaki hükümler
iptal edilmiştir. Kanun'la karayolları
üzerindeki trafiğin tanzim ve mu-
rakabesi, araçların tescili Emniyet
Genel Müdürlüğüne bağlı trafik
zabıtasına verilerek daha önce kıs-
men yerel yönetimler tarafından
yerine getirilen trafik ile ilgili gö-
rev ve yetkilerin önemli bir kısmı
merkezi yönetime aktarılmıştır. Bu
Kanun'da, araçların tescilinden,
sürücü belgelerinden ve trafik ceza-
larından hazinece tahsil olunacak
harç, resim ve cezaların % 25'i be-
lediyelere, % 10'u il özel idareleri-
ne verilmektedir.

Daha sonra 1983 yılında çıkarılan
2918 sayılı Karayolları Trafik Ka-
nunu'yla, trafik zabıtasının, beledi-
yelerin ve diğer kurumların trafiğin
altyapısı, yönetim ve denetimine
ilişkin görev ve sorumlulukları ay-
rıntılı olarak yeniden düzenlenmiş-
tir. Ancak halen yürürlükte olan bu
Kanun'la trafik hizmetleri oldukça
merkezleştirilmiş, hatta trafik harç
ve cezalarından yerel yönetimlere
verilen paylar kaldırılmıştır. Dola-
yısıyla şehir içi trafiğin yönetim ve
denetimiyle ilgili olarak belediyele-
re herhangi bir sorumluluk ve yetki
verilmezken sadece yolların yapım
ve bakımı ile sinyalizasyon ve trafik
işaretlemeleri gibi görevler verilmiş-
tir.

Kanun'un 10'uncu maddesine göre
belediyelerin hizmet kapasitelerine
göre kurulacak trafik şube müdür-
lüğü, şefliği veya memurluğuna
belediyelerin yapım ve bakımından
sorumlu olduğu yolları trafik düzeni
ve güvenliğini sağlayacak durumda
bulundurma, gerekli görülen kav-
şaklara ve yerlere trafik ışıklı işaret-
leri, işaret levhaları koyma ve yer
işaretlemeleri yapma ve çocuklar
için trafik eğitim tesisleri yapma
veya yapılmasını sağlama görevleri
verilmiştir.

Belediye Kanunu

Yerel yönetimler reformu çerçe-
vesinde çıkarılan 3 Temmuz 2005
tarih ve 5393 sayılı Belediye Ka-
nunu'nun 14'üncü maddesinde
ulaşım altyapısı ve şehir içi trafik
hizmetleri belediyelerin görevleri
arasında sayılmıştır. Ancak, Bele-
diye Kanunu, belediyelere şehir
içi trafik görevi vermişse de genel
olarak trafiğin yönetim ve deneti-
mi Karayolları Trafik Kanunu'nda
merkezi idareye bağlı trafik polisine
verildiğinden belediyelerin görev
ve yetkiler hayata geçirilememiştir.

Kanun'un 15'inci maddesinin (f)
bendine göre toplu taşıma yapmak,
bu amaçla otobüs, deniz ve su ula-
şım araçları, tünel, raylı sistem dâ-
hil her türlü toplu taşıma sistemleri-
ni kurmak ve işletmek belediyelerin
yetkileri arasındadır. Belediyeler
bu hizmetleri Danıştay'ın görüşü
ve İçişleri Bakanlığı'nın kararıyla
süresi kırk dokuz yılı geçmemek
üzere imtiyaz yoluyla devredebilir,
toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz
veya tekel oluşturmayacak şekilde
ruhsat vermek suretiyle yerine ge-
tirebileceği gibi toplu taşıma hatla-
rını kiraya verme veya toplu ulaşım
ve taşıma hizmetlerini hizmet satın
alma yoluyla yerine getirebilir.

Belediyelerimiz toplu taşıma hiz-
metlerini öncelikle kendileri yerine
getirmekte, özellikle büyük şehir-
lerde özel halk otobüslerine ve
minibüslere toplu taşıma ruhsatı
verilmektedir. Ancak Belediye Ka-
nunu'ndaki bu düzenlemelere pa-
ralel olarak toplu taşıma ve ticari
araçlarla ilgili köklü bir düzenleme
yapılamamıştır. Çünkü ticari araç-
lara geçmişte merkezi idare tarafın-
dan verilen ruhsatlar süresiz hakla-
ra dönüşmüştür.

Karayolları Trafik Kanunu

Trafik Kanunu'nun yürürlüğe gir-
diği 1983 yılından beri İstanbul'un
nüfusu 4 kat artmıştır. O tarihte
trafikteki araç sayısı Türkiye'de 2
milyon iken 2017 yılında sadece

İstanbul'da 4 milyonun üzerine
çıkıştır. Diğer büyük şehirlerimiz
için de aynı durum geçerlidir. Bu
değişim başta İstanbul olmak üzere
şehirlerimizin ulaşım ve trafik ile ilgili
yatırım ihtiyacını kat kat artırmış-
tır. Bu ihtiyacın 1983 yılı şartlarına
göre düzenlenmiş yetkilerle ve mali
kaynaklarla karşılanması mümkün
değildir.

Öte yandan teknoloji hızlı bir şekil-
de gelişmiş, bu gelişmeyle altyapı,
sinyalizasyon, trafik işaretlemeleri
ve genel olarak trafik yönetiminin
de maliyeti artmıştır. Dolayısıyla
trafik gelirlerinden daha anlamlı
pay almadan belediyelerin günün
teknolojisine uygun toplu taşıma
hizmetleri vermeleri ve trafik için
ihtiyaç duyulan yeterli yatırımları
yapmaları beklenmemelidir. Geçti-
ğimiz yıllarda bazı büyükşehir be-
lediyelerinin başlattığı metro yatı-
rımları yeterli kaynak olmadığı için
tamamlanamamış ve merkezi idare
devrilmek zorunda kalmıştır.

Trafik Yönetim ve Denetim Yetkisi

Karayolları Trafik Kanunu'na göre
genel olarak trafiğin yönetim ve
denetim yetkisi Emniyet Genel Mü-
dürlüğüne bağlı trafik kuruluşlarına
ve trafik zabıtasına verilmiştir. Araç-
ları ve araçlarda bulundurulması
gerekli belge ve gereçleri, sürücüler-
i ve bunlara ait belgeleri, sürücü-
lerin ve karayolunu kullanan diğer
kişilerin kurallara uyup uymadığını
denetlemek, duran ve akan trafiği
düzenlemek ve yönetmek, trafik
kazalarında tespit tutanağı düzenle-
mek, trafik suçu işleyenler hakkın-
da tutanak düzenlemek, araçların
tescil işlemlerini yaparak belge ve
plakalarını vermek, sürücü belgesi
vermek bu görev ve yetkiler arasın-
dadır. Dolayısıyla trafikteki araçlar
ve sürücülerle ilgili olarak belediye-
lere herhangi bir yetki verilmemiştir.
Hatta Kanun'un 61'inci maddesine
göre yasaklara aykırı park etmiş
araçları kaldırma yetkisi ile 135'inci
maddesinde ilgili belediyeden izin

veya ruhsat almaksızın, belediye sınırları dâhilinde ticari amaçlı yolcu taşıyan kişiye para cezası verme ve trafikten belli bir süre men etme yetkisi bile trafik zabıtasına verilmiştir. Oysa usulde paralellik idare hukukunun temel ilkelerindendir. Bir işte ruhsat vermeye yetkili olan birimin ruhsatı denetlemeye ve gerektiğinde müeyyide uygulamaya yetkili olması gerekir.

Karayolları Trafik Kanunu'na 2011 yılında ilave edilen Ek 16'ncı maddeyle getirilen elektronik denetleme sistemi belediyeler tarafından kurulmakta ve işletilmektedir. Ancak bu sistem üzerinden Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından trafik para cezaları uygulanmaktadır. Tahsil edilen trafik cezalarının %15'i belediyelere aktarılmaktadır. Elektronik denetleme sisteminin kurulması ve işletilmesi ile ceza kesme ve tahsil yetkisinin farklı idarelere verilmesi sistemin uygulanmasını, yaygınlaşmasını ve sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır.

Trafik Komisyonları ve UKOME

Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesine göre mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliği bakımından illerde vali veya yardımcısının başkanlığında, belediye, emniyet, jandarma, milli eğitim, karayolları ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna bağlı ilgili odanın temsilcilerinden oluşan İl Trafik Komisyonu; ilçelerde kaymakamın başkanlığında, aynı kuruluşların yöneticileri veya görevlendirecekleri temsilcilerinin katıldığı İlçe Trafik Komisyonu oluşturulur.

Trafik Komisyonlarının başlıca yetkileri şunlardır:

- Trafik düzeni ve güvenliğinin gerektirdiği tedbirleri almak,
- Belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıt-

ların çalışma şekil ve şartlarını, güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek,

- Otoparklar için işletme izni vermek,
- Park yerleri ve park sürelerini belirlemek,
- Araçların geliş ve gidiş yollarını belirlemek, gerektiğinde bazı yolları araç trafiğine kapatmak,
- Yollara konulacak trafik işaretlerini belirlemek,
- Kanun'da belirtilen limitler içinde karayollarında hız sınırlarını belirlemek.

Görüleceği üzere, Emniyet Genel Müdürlüğüne ve trafik zabıtasına doğrudan verilen yetkiler dışında mahalli seviyede trafik yönetimiyle ilgili yetkiler mülki idare amirinin başkanlığında merkezi idarenin diğer temsilcileri ve belediye temsilcisinden oluşan komisyonlara verilmiştir. Ancak 2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehirlerde trafik komisyonlarına ait şehir içi trafik ile ilgili yetkiler Ulaşım Koordinasyon Merkezlerine (UKOME) tanınmıştır. UKOME, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendireceği kişinin başkanlığında ilgili kamu kurumları ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği temsilciden oluşmaktadır.

Gerek büyükşehir belediyelerinin gerekse diğer belediyelerin trafik birimlerinin yeteri kadar güçlendirilememesi nedeniyle trafik komisyonlarına veya UKOME'ye verilen görevler etkili bir şekilde yerine getirilememekte, trafik düzeni ve güvenliğinin gerektirdiği tedbirler etkin bir şekilde alınamamaktadır. Bunun nedeni trafik hizmetlerini yerine getiren birimlerin yeterli seviyede kurulamamasıdır. Bazı belediyelerde trafik birimleri zabıta müdürlükleri içinde şeflik veya memurluk şeklinde, büyükşehir belediyelerinde ise UKOME'ler genel

olarak Ulaşım Dairesi içinde şube müdürlüğü olarak örgütlenmiştir.

Ticari Araçlar

Şehir içi yolcu taşımacılığı yapan özel taksi, dolmuş ve minibüslerden oluşan ticari araçların ruhsatlandırılması geçmişte 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılmıştır. Bu karar önce Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Samsun illerinde uygulanmış, daha sonra plaka tahdidini getirilen tüm iller kapsama alınmıştır.

Bu karara göre il trafik komisyonlarınca yeni plaka tahsisi İçişleri Bakanlığının onayı ile yapılmakta, açık artırma suretiyle yapılan tahsislerden elde edilen ücretin %90'ı aynı cinsten mevcut taksi, dolmuş ve minibüs sahiplerine, %10'u Türk Polis Teşkilatı Güçlendirme Vakfına verilmektedir. Ancak daha sonra Kararda yapılan değişikliklerle mevcut taksi ve minibüs sahiplerine verilen pay Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonuna tahsis edilmiştir. Zaman içinde bazı değişiklikler yapılmakla birlikte Bakanlar Kurulu Kararı halen yürürlükte. Şehirlerin ulaşım planlarından ve yasal bir düzenlemeden bağımsız olarak ve süresiz verilen bu ticari plakalar müktesep hak teşkil etmiştir. Toplu taşıma, belediyelerin başlıca görevlerinden olmasına rağmen şehir içi yolcu taşımada birbirinden bağımsız binlerce minibüs için bu yetkinin verilmesi toplu taşımayı içinden çıkılmaz hale getirmiştir.

İstanbul'da şehir içi ulaşımın %73'ü karayolu ile sağlanmakta ve bu yollarda trafik yoğunluğunu artıran unsurların başında taksiler ile personel ve öğrenci servisleri gelmektedir. İstanbul'da toplu taşıma hizmetleri 3.130 İETT otobüsü ve metrobüsü, 3.084 özel halk otobüsü, 6.460 minibüs, 66.269 servis aracı ile sağlanmakta ve 17.395

taksi faaliyet göstermektedir.¹ Bu rakamlardan da anlaşılabacağı üzere İstanbul'da karayoluyla toplu taşıma hizmetinin sadece bir kısmı belediye, çok önemli bir kısmı yönetimi oldukça zor olan bireysel ticari taşımacılar tarafından sağlanmaktadır. Bu rakamların trafiğe getirdiği yük artık şehrin kaldırmayacağı seviyeye ulaşmıştır. Diğer şehirlerimizde de durum çok farklı değildir. Dolayısıyla şehir içi trafik ile ilgili olarak kanunla bir düzenleme yapılmadan ve ticari araçlar için bir düzen getirilmeden bu sorunun çözülmesi mümkün değildir.

UKOME'lerin yönetimi her ne kadar belediyelerin sorumluluğunda olsa da geçmişte verilen ruhsatlar nedeniyle şehir içi yolcu taşımacılığında rasyonellik değil mecburiyetler hâkim olmaya devam etmektedir. Bu gerçek, UBER-taksici rekabetinde bir kez daha yaşanmıştır. Belirtilen durum karşısında İstanbul Büyükşehir Belediyesi/UKOME bir

düzenleme yapamamış, taksicilerin baskısı üzerine merkezi idare UBER uygulamasını yasaklamıştır. Oysa 5393 ve 5216 sayılı Kanun hükümlerine göre bu yetki UKOME'ye aittir. Büyükşehir statüsünde olmayan diğer illerimizde ise ticari araçlar bakımından belediyelerin herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu illerde belirtilen yetkiler il trafik komisyonlarına aittir.

Trafik Güvenliği

Küresel boyutta önem kazanan trafik güvenliği konusu, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 2 Mart 2010 tarihli toplantısında ele alınmıştır. Bu toplantıda, 2011-2020 yılları arasında trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarından kaynaklı ölüm vakalarının %50 oranında azaltılması amacıyla "Küresel Yol Güvenliğinin İyileştirilmesi" hakkında 64/255 sayılı karar alınmıştır. Bu karar çerçevesinde hazırlanan "Yol Güvenliği için On Yıllık Eylem Planı 2011-2020" ile

üye devletler on yıllık eylem planlarını açıklamaya davet edilmiştir.

Emniyet Genel Müdürlüğüne bu amaçla hazırlanan Karayolu Trafik Güvenliği Stratejisi ve Eylem Planı, Başbakanlık genelgesi ekinde 31 Temmuz 2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Eylem planı ile Türkiye'de trafik güvenliğinin sağlanması ve trafik kazalarının azaltılması amacıyla 2015 ve 2020 yılları için hedefler belirlenmiştir. Eylem planında trafik kazalarının azaltılması için trafik eğitiminin ve denetiminin artırılması hedeflenmektedir. Büyükşehir uygulamasının 30 şehrimize yaygınlaşması ve ilin tamamının belediye sınırlarına dâhil edilmesi belediyelerin toplu taşıma ve trafik ile ilgili görev ve sorumluluklarını oldukça artırmıştır. Ancak Eylem Planında, belediyelerin ulaşım ve trafik ile ilgili artan görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için ihtiyaç duydukları mali kaynakların sağlanması ve

1) www.iETT.gov.tr

diğer yetkilerin tanınmasıyla ilgili herhangi bir hedef veya eylem yer almamıştır.

Değerlendirme ve Öneriler

Şehir içi trafik öncelikle araç değil insan odaklı olmalı ve insanların şehirdeki hareketini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmelidir. Sürekli artan motorlu araç sayısı karşısında yolların sürekli olarak genişletilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla şehir içi trafik sıkışıklığının azaltılması, emisyonun düşürülmesi ve insanların sağlığı bakımından motorize olmayan, yürür, bisikletle ulaşım ve bisiklet paylaşımı gibi ulaşım yöntemleri yaygınlaştırılmalı ve belediyelerin bu amaçla gerçekleştirecekleri yayalaştırma ve bisiklet yolu yatırımları desteklenmelidir.

Örgütlenme

Ankara, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyelerinde toplu taşıma hizmetleri geçmişte ayrı kanunlarla düzenlenmiştir. Ancak bu düzenlemeler gelişen şartlar karşısında güncelliğini yitirmiş ve ihtiyaçları karşılamaz hale gelmiştir. Öte yandan diğer büyükşehirlerin toplu taşıma hizmetlerini düzenleyen bir kanun bulunmamaktadır. Büyükşehirlerde toplu taşımanın ulaştığı boyut ve önem karşısında bu hizmetin ayrı bir kanunla düzenlenmeden, ayrı bir tüzel kişilik ve bütçe olmadan yürütülmesi artık mümkün değildir. Dolayısıyla büyükşehirlerde toplu taşıma ve trafik hizmetlerinin ulaşım mastır planları çerçevesinde, rasyonel, etkili ve bütüncül bir şekilde yürütülmesi için (su ve kanalizasyon hizmetlerinde olduğu gibi) belediyeye bağlı bir ulaşım idaresi kurulmalıdır. Londra için kurulmuş olan Transport for London² bu konuda örnek alınabilir.

Görev ve yetkiler

Karayolları Trafik Kanunu artık toplumsal gelişmelere cevap ver-

memektedir. Nüfusumuzun büyük çoğunluğu şehirlerde, özellikle büyükşehirlerde yaşamasına rağmen trafik düzeni ve güvenliği büyük ölçüde merkezi idareye bağlı trafik zabıtası tarafından sağlanmaktadır. Yerel yönetimler reformu kapsamında şehir içi trafik hizmetleri belediyelere verilmiş olmasına rağmen Karayolları Trafik Kanunu'nda yeni duruma uygun bir düzenleme yapılmadığından belediyelerin yetkileri oldukça sınırlı kalmıştır. Belediyelerin motorlu araçlarla ilgili olarak akan ve duran trafiğe müdahale etme, denetleme ve yaptırım uygulama yetkileri yoktur. Şehir içi trafik düzeni ve güvenliğinin daha etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için yerinden yönetim odaklı bir Şehir İçi Toplu Taşıma ve Trafik Kanunu çıkarılmalıdır.

Şehir içi toplu taşıma bir kamu hizmeti olması itibarıyla gelişmiş ülkelerde olduğu gibi tamamen kamu tarafından yürütülmelidir. Dolayısıyla şehirlerimizdeki toplu taşıma hizmetlerinin bütünleşmesine ve rasyonelleştirilmesine engel olan ticari halk otobüsleri, minibüsler ve servis araçlarının durumu çıkarılacak kanunla düzenlenmelidir.

Mali kaynaklar

Sürdürülebilir kalkınma için, temiz, güvenilir ve herkes tarafından ödenebilir şehir içi toplu taşıma önemlidir. Özellikle büyükşehirlerde hızlı artan nüfusa ve araç sayısına cevap verecek trafik alt yapısı oluşturulamamıştır. Çünkü artan görev ve sorumluluklarına karşın belediyelere sağlanan mali kaynaklar bu hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesi için yeterli değildir.

Trafik hizmetlerinden sağlanan gelirler tamamen merkezi idare bütçesine gitmektedir. Bu gelirlerin bir kısmı Trafik Hizmetleri Geliştirme Fonuna ayrılmaktadır. Toplu taşı-

ma, trafik altyapısı, sinyalizasyon ve trafik işaretlemelerine ilişkin görevleri ifa etmelerine rağmen belediyeler Fon kaynaklarından yararlanamamaktadır.

Trafik gelirleri ile trafik harç ve cezalarının %25'i daha önce belediyelere verilirken, Karayolları Trafik Kanunu ile bu kaynak genel bütçeye aktarılmış ve belediyeler şehrin trafik hizmetleri için kullanabilecekleri mali imkânlardan yoksun kalmıştır. Yapılacak kanuni düzenlemeyle trafik hizmetlerinden ve motorlu taşıtlardan sağlanan vergilerin, harçların ve cezaların hiç değilse bir kısmı trafik hizmetlerinde kullanılmak üzere belediyelere tahsis edilebileceği gibi Motorlu Taşıtlar Vergisine ilave olarak belediyeler için "Yol ve Trafik Katkı Payı" tahsil edilebilir.³

Belediyelerin toplu taşıma hizmetinden aldığı bilet ücretleri maliyeti karşılamaktan uzaktır. Ayrıca Kanunlarla bazı kesimler için getirilen ücretsiz taşıma belediyelerin toplu taşıma maliyetlerini yükseltmektedir. Bazı şehirlerde ücretsiz taşıma %20'nin üzerine çıkmıştır. Toplu taşımanın sürdürülebilirliğini ve etkinliğini sağlamak için ya ücretsiz taşıma kaldırılmalı ya da ücretsiz taşımanın maliyeti merkezi bütçeden karşılanmalıdır. En azından özel halk otobüsleri için başlatılan devlet desteği belediyeleri de kapsayacak şekilde genişletilmelidir.

Kamu hizmeti olması itibarıyla, toplu taşıma birçok ülkede sübvansiyonlarla desteklenmektedir. Ancak ülkemizde belediyelerin toplu taşıma hizmetlerini destekleyen veya sübvansiyon eden bir uygulama bulunmamaktadır. Hiç değilse bilet ücretlerinden alınan KDV ile toplu taşımada kullanılan yakıttan alınan KDV ve ÖTV sıfırlanarak ya da düşürülerek belediyelerin toplu taşıma hizmetleri desteklenmelidir.

²) Transport for London, Londra'da her türlü toplu taşıma hizmetini sağlayan, belediyeye bağlı bir idaredir.

³) Hayrettin Güngör, Türkiye Belediyeler Birliği, İller ve Belediyeler Dergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi Üzerinden Belediyelere Pay Verilmesi, Temmuz-Ağustos 2017

Antalya’da Engelliler İçin Mola Evi

Antalya’da, yaşamlarını engelli çocuklarına adayan fedakâr aileler Mola Evleri ile nefes alıyor. Engelli bireylerini Büyükşehir Belediyesinin Mola Evleri’ne güvenle emanet eden aileler, günlük işlerini rahatlıkla hallederken, kendilerine zaman ayırabiliyor.

Sosyal hizmetlere önem veren Antalya Büyükşehir Belediyesi, Türkiye’ye model olan Mola Evleri ile takdir topluyor. Engelli ailelerinin çocukları için huzurlu, güvenli, keyifli, steril bir ortam sunan Mola Evleri, hem çocukların hem de ebeveynlerin yüzlerini güldürüyor. Örnek proje ile aileler kısa bir mola verirken, çocuklar da eğlenceli ve eğitici etkinliklerle kaliteli zaman geçiriyor. Mola Evleri, çocukların kişisel gelişimine de büyük katkı sunuyor.

Pilot olarak 3 okulun bahçesinde inşa edilen Mola Evleri engelli bireylerin rahatlıkla ulaşabildiği, kısmi zamanlı veya günübirlik bakılarak, keyifli zaman geçirebileceği tek katlı binalar olarak tasarlandı. Mola Evleri, özel çocukların sosyal becerilerini geliştirebileceği alanlar olarak öne çıkıyor. Proje, Antalya’da yaşayan özel gereksinimli çocuk sahibi olan ailelere büyük kolaylık sağlarken ailelerin sosyal yaşama entegre olabilmelerine ve ço-

cuklarıyla ilgilenirken yapamadıkları günlük rutin işlerini yapabilmelerine imkân tanıyor. Aileler, çocuklarını kısmi zamanlı veya günübirlik olarak Mola Evine emanet edebiliyor.

Hizmet almak isteyen aileler, bir gün öncesinden Mola Evleri ile irtibata geçerek randevu alabiliyor. Mola Evi hizmetinden %80 ve altında engeli olan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise yaş grubundaki engelli bireyler yararlanabiliyor.

Çocuklar Bilim Merkezi’nde Uzayı Öğreniyor

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Gezegenevi ve Bilim Merkezi’nde birbirinden eğlenceli ve öğretici yaz atölyelerinde 04-14 yaş arası 1.350 çocuk, unutamayacakları bir zaman geçiriyor. Teknoloji atölyeleri, fizik atölyeleri, anasınıfı atölyeleri ve kimya atölyelerinde deneylerin yanı sıra robot atölyelerinde kendi robotlarını kodlayan çocuklar, hayallerini gerçeğe dönüştürüyor.

Yaratıcılık, aktif öğrenme, verimli zaman geçirme, deneyimleme ve programlama dili öğrenme gibi aktivitelerle yaz tatilini verimli bir şekilde geçiren çocuklarla bir araya gelen Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Fatma Şahin, geleceğin teminatı çocukların çağın şartlarına göre yetiştirilmesinin önemine vurgu yaptı.

Başkan Şahin, “Yeni dünya; yapay zeka, uzay ve astronomi üzerine kuruluyor. Çağ, bilgi çağı. Çocuklarımıza uzay bilimini eğlenceli bir şekilde anlatmamız gerekiyor. Gökyüzü fatihlerine ihtiyacımız var. Çok önemli bir misyona sahip olan merkez, ileride önemli astronotlar yetiştirecektir. Ben buna gönülden inanıyorum” dedi.

100. Yıl Atatürk Kültür Parkı içerisinde 3 bin 500 metrekare kapalı, 1500 metrekare açık alana kurulan Türkiye’nin ilk Gezegenevi ve Bilim Merkezi, çocuklarla genç-

lere uzay bilimini sevdirmeyi, bilimin eğlenceli yüzünü göstermeyi hedefliyor. Çeşitli gök cisimlerini ve onların uzay boşluğundaki hareketlerini seyirci topluluğuna izletebilmek için özel olarak tasarlan Gezegenevi, eğlendirirken bilgilendiren bir öğretim ortamı oluşturuyor. Yarımküre biçimli bir kubbe ekran şeklinde perde bulunan salonda, yansı aracının ürettiği astronomik görüntüler karanlık salonun kubbesinin iç yüzeyine yansıtılarak izleyicileri, uzay boşluğunda gezintiye çıkartıyor.

Kardeş Şehir İlişkileri: Altındağ - Visoko

Kardeş şehir ilişkileri, şehirler arasında karşılıklı olarak ekonomik, kültürel ve siyasi bağları güçlendirme amacıyla kurulan uzun vadeli ortaklıklar olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde de belediyelerimizin yurt dışı ilişkilerinde önemli bir araç olarak kullanılan kardeş şehir ilişkileri 5393 sayılı Belediye Kanunu ile mevzuattaki yerini almıştır. Kanunun 74'üncü maddesi ile belediyelere, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olma imkânı getirilmiştir. Buna göre ilgili izinleri almak suretiyle belediyeler yurtdışı ilişkiler kurabilmekte veya kardeş şehir protokolleri imzalayabilmektedir. Ülkemizdeki 1398 belediyenin hali hazırda dünyanın farklı coğrafyalarından şehirlerle 1.900 civarında kardeş şehir protokolü bulunmaktadır.

Sürdürülebilir kardeş şehir ilişkilerinde öncü belediyelerden olan Altındağ Belediyesi, kardeş şehirleriyle olan ilişkilerini daha da güçlendirerek karşılıklı fayda anlayışına dayalı bir politika üretmeyi amaç edinmektedir. Kardeş şehir ilişkisi kurduğu yerlerde, o bölgenin ihtiyaç duyduğu önemli yatırımları üstlenen Altındağ Belediyesi, bölge halkıyla

sosyo-kültürel çalışmalara imza atarak aynı zamanda iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesinde de önemli bir misyonu yerine getirmektedir.

Bu bağlamda, yurt dışında kardeş şehir ilişkisini sürdüren Altındağ Belediyesinin, Bosna Hersek'in Visoko, Gagavuz Özerk Cumhuriyeti'nin Çadır Lunga, Ürdün'ün Salt ve Tunus'un Hammamet şehri ile kardeş şehir ilişkisi bulunmaktadır.

Bu yazıda Altındağ Belediyesinin kardeş şehir ilişkisinin önemli örneklerinden biri olarak nitelendirilebilecek ve Balkanlarda çok yakın tarihsel ve kültürel ilişkilerimizin bulunduğu Bosna Hersek'in Visoko şehri ile geliştirdiği kardeş ilişkisi ele alınacaktır.

Ankara'nın Başkenti Altındağ

Cumhuriyetin temellerinin atıldığı yer olan Altındağ, Ankara'nın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Kurtuluş Savaşı'nın yönetildiği I. Türkiye Büyük Millet Meclisi binası, cumhuriyetin simgesi Zafer Anıtı, mazisi Hititler'e dek uzanan Ankara Kalesi, 19. yüzyıl sivil mimari örneklerinin yer aldığı Hamamönü ve Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşı'nı kaleme aldığı ev Altındağ sınırları içerisinde yer almaktadır. Milli tarihimiz için ayrı bir öneme

sahip olan ilçe, Ankara'nın ticaret ve turizm merkezi sayılmaktadır. İlçenin gece nüfusu yaklaşık 400 bin, gündüz nüfusu ise yaklaşık 1 milyon civarındadır.

Osmanlı Yadigarı Şehir Visoko

Visoko, Bosna-Hersek'in merkezinde yaklaşık 41 bin 500 nüfusu olan, sakin bir şehirdir. Zenica ve Saraybosna yolu üzerinde bulunan Visoko, idari olarak Zenica-Doboj Kantonu'nun bir parçasıdır. Bir zamanlar Orta Çağ Bosna Devleti'nin merkezi olan Visoko, bugün zengin bir kültür ve geçmişe ev sahipliği yapan modern bir şehirdir. Şehir, Osmanlı İmparatorluğu zamanında Ajaz-beg tarafından kurulmuştur. Daha sonra Bosna, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bağlansa da Visoko hala baştan başa Osmanlı kültürü ve doğu stilini yansıtan bir kenttir. Yugoslavya zamanında fazla gelişemeyen Visoko, Bosna Savaşı'nda ekonomik ve kültürel olarak büyük yaralar almıştır. Visoko ekonomisi deri, tekstil, gıda üretimi, inşaat malzemeleri ve metalurji endüstrisinden gelir sağlamaktadır. Visoko Belediyesi, Altındağ Belediyesinin yanı sıra Kartal Belediyesi ve Hırvatistan'ın Bjelovar Belediyesi ile de kardeş şehir ilişkilerini yürütmektedir.

Visoko Belediye Başkanı Amra Babic

1969 yılında Visoko'da doğdu. Eşi 1992-1995 yılları arasında Bosna Savaşı'nda şehit olan üç çocuk annesi Amra Babic, Merhum Aliya İzzetbegović'in kurduğu SDA partisinden aday olarak seçildi. Daha sonra partisinden ayrılan Babic, belediye başkanlığına bağımsız olarak adaylığını koydu ve ikinci kez Visoko Belediye Başkanı seçildi.

Amra Babic'in göreve gelmesinin ardından, ekonomik gelişmeyi teşvik etmek için stratejik hedefler belirlenmiş, daha iyi bir iş ortamı yaratmak, yeni yatırımlar gerçekleştirmek ve yeni işler açmak, serbest meslek ve özel girişimi teşvik etmek, prensipte sosyo-ekonomik gelişmeyi sağlamak, çevreye saygı duymak ve korumak için atılımlar gerçekleştirildi.

Altındağ Belediye Başkanı Veyssel Tiryaki

1965 yılında Dörtdivan/Bolu'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun oldu. Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü'nde ve İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Kamu Yönetimi Yüksek Lisans programlarını tamamladı. Sonrasında Ankara Üniversitesi Taşınmaz Geliştirme Ana Bilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. Maliye Bakanlığı'nda denetim elemanı, İçişleri Bakanlığı'nda kaymakam ve vali yardımcısı olarak çalışan Tiryaki, 2004 yılından bu yana üst üste 3 dönemdir Altındağ Belediye Başkanlığı görevini yürütmektedir. İyi derecede İngilizce bilen Tiryaki, evli ve üç çocuk babasıdır.

Altındağ'dan Visoko'ya Uzanan Kardeşlik

Altındağ Belediye Başkanı Veysel Tir-yaki, 2012 yılı sonlarında Bosna Her-sek Visoko Belediye Başkanı Amra Babic ile görüşmüş ve Altındağ ile Visoko arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmasına karar verilmiştir. Visoko Belediyesi ile Altındağ Belediyesi ara-sında kurulan kardeşliğin ve ilişkilerin kalıcı olması amacıyla bugüne dek bir-çok ortak proje hayata geçirilmiştir.

18 Ocak 2013 tarihinde, Cumhurbaş-kanı Recep Tayyip Erdoğan'ın özel da-vetlisi olarak Ankara'ya gelen Bosna Hersek Visoko Belediye Başkanı Amra Babic ve beraberindeki heyet Altındağ Belediyesini de ziyaret etti.

Altındağ Belediyesi, 6 Nisan 2013 tarihinde, Hamamarkası'na yaptığı Bosna-Hersek Kardeşlik Çeşmesi'ni törenle açtı. Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosna'da, Başçarşı'da bulunan Osmanlı mirası tarihi çeşmenin aynısı

Bosna-Hersek Kardeşlik Çeşmesi / Altındağ

Kutlu Doğum Haftası Etkinlikleri / Altındağ

Hamamarkası bölgesine inşa edildi. Açılış törenine, Visoko Belediye Başkanı Amra Babic ve beraberindeki Bosnalı heyet de katıldı.

7 Nisan 2013 tarihinde Visoko Belediyesi ile işbirliği yapılarak “Kutlu Doğum Haftası” programı düzenlendi. Visoko kentinde bulunan Osman Ef. Redzovic Medresesi öğrencileri bu özel hafta için Altındağ’a geldi.

Altındağ Belediyesi, Doğantepe Mahallesi’ne yaptığı 50 bin metrekarelik büyük bir parka Bosna Hersek’in ilk Cumhurbaşkanı Aliya İzzetbegović’in adını verdi. Aliya İzzetbegovic Parkı 8 Nisan 2013 tarihinde Visoko Belediye Başkanı Amra Babic ve bera-berindeki Bosnalı heyetin katılımı ile törenle açıldı.

29 Ağustos 2013 tarihinde, Altındağ Belediyesinden bir heyet Visoko şehrinde yaklaşık 150 yıldır organize edilen “Visoko Yazı Kültür ve Spor Günleri” etkinliğine katıldı. Etkinlikte, Altındağ Belediyesi Seymen ekibi bir gösteri yaparken, Altındağ Belediyesi Türk Halk Müziği Korosu da konser verdi.

29 Ocak 2014 tarihinde ise Altındağ Belediyesi tarafından Visoko’da yapılacak kültür

Aliya İzzetbegovic Parkı - Altındağ

merkezinin temeli atıldı. İnşaatı 2016 yılında tamamlanan 10 bin metrekare büyüklüğündeki kültür merkezi, 25 Nisan 2016 tarihinde düzenlenen törenle hizmete sunuldu. İçerisinde sinema, konferans merkezi, toplantı salonu, sergi salonu, çok amaçlı salon, kütüphane ve 2 adet dersliğin bulunduğu kültür merkezi 5 bin kişilik bir kapasiteye sahiptir.

Altındağ - Visoko Kültür Merkezi / Visoko

Ayrıca, 2017 yılı ağustos ayında Visoko'dan gelen gazeteciler ve televizyonculardan oluşan bir heyet Altındağ'da misafir edildi. Heyet, Altındağ'da gezdirilerek, kendilerine belediye çalışmaları hakkında bilgiler verildi. Visoko'lu heyet, ziyaretleri esnasında yaptıkları çekimleri ülkelerindeki bir televizyon programında yayınlayarak, Altındağ ile Visoko arasında kurulan bağın daha da güçlenmesine vesile oldular.

Bunlara ilaveten, 2016, 2017 ve 2018 Ramazan aylarında da Visoko'da yeni açılan kültür merkezinde Altındağ Belediyesi tarafından iftar programları düzenlenerek, Ramazan ayı boyunca Visoko halkı iftar yemeğinde misafir edildi.

Altındağ Belediye Başkanı Vey-
sel Tiryaki, bu süreçte pek çok
kez Bosna Hersek'in Ankara Bü-
yükelçisi ile de görüşerek, ilişkilere-
nin gelişmesi için çalıştı. 15 Eylül
2017 tarihinde Başkan Tiryaki,
Bosna Hersek'ten gelen belediye başkanları heyetini misafir
etti ve “Kentsel Dönüşüm” ko-
nusundaki tecrübelerini aktardı.
Bosnalı belediye başkanlarından
oluşan 20 kişilik heyet, Altındağ
Belediye Başkanı Veysel Tiryaki
ile birlikte Altıncöy Açık Hava
Müzesi'ni gezerek, kendilerine
Altındağ Belediyesinin hizmetleri
ile ilgili bir sunum yapıldı.

Siz de Yazarımız Olun

Belediyecilik alanında
en kıdemli yayın olan
İller ve Belediyeler
Dergisi'nde
makalenizin
yayınlanmasını
ister misiniz?

Bilgi İçin:

<http://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/makale-basvuru-formlari/>

*Yayınlanacak makaleleriniz için Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Ödenecek Telif ve İşlem Ücretleri Hakkında Yönetmelik'e göre telif ödemesi yapılmaktadır.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına İlişkin Uygulamalar

Ahmet A. CİLAVDAROĞLU*

Mevzuatta yapılan değişikliklerle hafta tatili günlerinde çalışma ruhsatı harcının kapsamı daraltılmıştır. Belediyeler bundan sonra sadece ulusal bayram gününde (28 Ekim günü saat 13.00'te başlayan ve 29 Ekim günü saat 23.59'da biten süre) çalışmak isteyen (perakende işletmeler de dâhil olmak üzere) bütün işletmelere ruhsat düzenleyebilecek ve belediye meclisi tarafından 2013 yılında tespit edilen tarife kadar harç geliri elde edebilecektir.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Kanuni Dayanağı ve Kapsamı

Tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58-62. maddelerini kapsayan Üçüncü Bölümü'nde düzenlenmektedir. Bu harcın tarifesini de aynı Kanun'un 96. maddesine istinaden tespit edilmektedir.

2464 sayılı Kanun'un 58. maddesinin ilk halinde hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi, tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcına tabi tutulmuştur.

29.1.2015 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 25. maddesiyle perakende işletmeler hakkında 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı düzenlenmişti. Böylece perakende işletmeler Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı kapsamından çıkarılarak bu harcın sadece sanayi işletmeleri hakkında uygulanması sağlanmıştı¹.

Müteakiben 18.6.2017 tarihli ve 7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Kanun'un 1. maddesiyle

1) 7033 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle perakende işletmelerin hafta tatili ruhsatı harcından muaf olması sonucunu doğuran 6585 sayılı Kanun'un 25. maddesi yürürlükten kaldırılarak perakende işletmelerin muafiyeti sona ermiştir.

* Genel Sekreter Yardımcısı / Antalya Büyükşehir Belediyesi

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.² Ayrıca 7033 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle de 2464 sayılı Kanun'un 58. maddesinde yer alan "Hafta tatili ve ulusal" ibaresi "Ulusal" şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla 2464 sayılı Kanun'un Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı'nı düzenleyen 58-62. maddelerini hafta tatili³ hakkında uygulama imkânı da kalmamıştır.

Mevzuattaki bu değişiklikler sonucu sadece 2464 sayılı Kanun'un 58. maddesinde yer alan "Ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir." şeklindeki hükme istinaden ulusal bayram gününde çalışacak işyerlerine belediyelerce Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı düzenlenebilecek ve buna göre harç alınacaktır.

"Ulusal bayram" ibaresinin tanımı ise 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'da bulunmaktadır. Anılan Kanun'un 1. maddesi hükmüne göre "1923 yılında Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim günü Ulusal Bayramdır". Anılan maddedeki düzenleme uyarınca "Bayram 28 Ekim günü saat 13.00'ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder".

Bu çerçevede 2429 sayılı Kanun uyarınca sadece 28 Ekim günü saat 13.00'te başlayan ve 29 Ekim günü saat 23.59'da biten süre "ulusal bayram" olarak değerlendirilebilir.

Türk vergi hukukunda vergilerin kanuniliği ilkesi benimsenmiştir; bu ilke Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında "vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır" şeklinde ifadesini bul-

muştur. Vergilerin kanuniliği ilkesinin istisnaları da bizzat Anayasa'da yer almıştır ve Anayasa'daki istisnalar dışında idarenin genel düzenleyici işlemleriyle vergilerde değişiklik yapılabilmesi mümkün değildir. Yürütme organının yeni bir vergi koymak ya da mevcut bir vergide değişiklik yapmak ya da onu kaldırmak şeklinde düzenlemeler yapması fonksiyon gaspı olarak değerlendirilerek yok hükmünde olacaktır.⁴

Bu açıdan ulusal bayram ifadesinin kapsamını genişleten yorumlar verginin kanuniliği ilkesine aykırı olur. Diğer bir deyişle, 2429 sayılı Kanun'un 2. maddesinde sayılan Ramazan Bayramı (arefe günü saat 13.00'ten itibaren 3,5 gün), Kurban Bayramı (arefe günü saat 13.00'ten itibaren 4,5 gün), yılbaşı günü, 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs günü Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos günü Zafer Bayramı, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü ile 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü genel tatil günleri olmakla birlikte "ulusal bayram" olarak adlandırılmaz. 2429 sayılı Kanun açıkça ulusal bayram gününden 29 Ekim gününün anlaşılması gerektiğini düzenlemektedir. Dolayısıyla diğer resmi ve genel tatillerde çalışmak isteyen işletmeler için tatil günlerinde çalışma ruhsatı düzenlenemez ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tahakkuk ettirilemez. Bu açıdan kanuni düzenleme yapılırken harcın isminin "ulusal bayram gününde çalışma ruhsatı" şeklinde değiştirilmesi isabetli olurdu.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Tarifesi

2464 sayılı Kanun'un "Vergi ve harç tarifelerinin tespiti" başlıklı 96. maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafında tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının tarifesi düzenleyen 60. maddede belirtilen tarifelerin "[2464 sayılı] Kanunda belirtilen en alt ve en üst sınırları aşmamak şartıyla mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde tutularak ilgili belediye meclislerinin önerisi üzerine Cumhurbaşkanınca tespit edilir. Tespit edilen bu tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır." hükmü bulunmaktadır.

2464 sayılı Kanun'un geçici 7. maddesinde⁵ "2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan; bu Kanunun 15 inci maddesinde, 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (III) numaralı bendinde, 56 ncı maddesinde, 60 ıncı maddesinde ve 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde yer alan maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunun 96 ncı maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafı gereğince Cumhurbaşkanınca tespit edilecek ka-

2) Belediye gelirleri arasında olan ve yılı bütçelerinde bir gelir kalemi olarak yer alan tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcında değişiklik yapan 6585 sayılı Kanun Resmi Gazete'de yayım tarihi olan 29.1.2015 tarihinde, 7033 sayılı Kanun'u da yine Resmi Gazete'de yayım tarihi olan 1.7.2017 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde kabul edilmiştir. Anılan kanunların yürürlük tarihi belediye bütçesinin yıl içinde icra edildiği tarihlere aittir. Diğer bir deyişle belediyeler tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcından elde etmeyi tahmin ettikleri gelirleri bütçelerine koymuş ve buna karşılık bütçelerinde gider ödenekleri tahsis etmiştir. Benzer şekilde mükellefler de tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını yatırmışlardır. Yıl içinde kanunlardaki değişiklik neticesinde belediye gelirleri azalmış, ilaveten peşin yatırılan harcın iadesi için belediyeler bir işlem maliyeti üstlenmek zorunda kalmıştır. Bu bağlamda belediye gelirlerinde azalmaya yahut giderlerinde artışa yol açacak düzenlemelerin kanunun yayımını takip eden yılbaşından itibaren yürürlüğe girecek şekilde hazırlanması hem belediyeler açısından öngörülebilirliği artıracak hem de yıl içindeki gereksiz işlem maliyetlerinden kaçınılabilecektir.

3) 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un 3. maddesinin (A) fıkrasına göre "Hafta tatili Pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere Cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar." Bu hükmün muhtelif kanunlarla istisnaları vardır. Örneğin 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesine göre perakende işletmeler için "Mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatleri, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirlenebilir."

4) Recep KAPLAN, 2013. "Veraset ve İhtikal Vergisi Kanunu ile Vergi Usul Kanunundaki Bazı Düzenlemelerin Kanunilik İlkesi Açısından Değerlendirilmesi" Maliye Dergisi, Sayı 164, s. 151-152.

5) 1.3.2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 26.2.2014 tarihli ve 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 6. maddesiyle eklenmiştir.

rar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam edilir.” hükmü yer almaktadır.

Tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını tespit eden bir Bakanlar Kurulu kararı⁶ veya Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlanmamıştır. 2464 sayılı Kanunun geçici 7. maddesi uyarınca belediye meclislerinin 2013 yılında uygulanmak üzere belirlediği harç miktarı geçerlidir.⁷ Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlanmıyorsa kadar tatil günlerinde çalışma ruhsatı harçlarının maktu tarifeleri olarak ilgili belediyelerin belediye meclislerinde 2013 yılı için belirlenen tutarların uygulanacağı Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği⁸ (Seri No: 45)’nde de belirtilmektedir.

Diğer taraftan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 96. maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafında Cumhurbaşkanlığı kararı ile tespit edilen tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tutarlarının her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması emredilmektedir. Dolayısıyla konuyla ilgili bir Cumhurbaşkanlığı kararı çıkarsa bu tutar yeniden değerlendirme oranında artırılabilecektir. Fakat 2464 sayılı Kanun’un geçici 7. maddesinde yeniden değerlemeye ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple belediye meclislerinin 2013 yılında tespit ettiği tarife değiştirilmeden ve yeniden değerlendirme oranı uygulanmadan aynı şekilde icra edilmelidir.

Harcın mükellefiyet dönemi ve ödenmesi konusu 2464 sayılı Ka-

nun’un 61. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre “mükellefiyet dönemi, çalışma izninin kullanılacağı takvim yılıdır. Yıl içinde mükellefiyete girilmesi veya işin terk edilmesi hallerinde mükellefiyet, çalışılan süreye inhisar eder. Mükellefiyete girilen veya mükellefiyetten çıkılan ay kesirleri tam ay sayılır.”

Yukarıdaki hüküm çerçevesinde, 7033 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikten önce her bir ay için bir çarpım katsayısı ilave edilerek tam tarifenin on iki aya oranlanması gerekmektedir. Örneğin Mart ayının üçüncü haftasında mükellef tarafından başvuru yapılması halinde (Mart ayı kesiri tam ay sayılarak) yılın 10 ayı kaldığı hesabıyla hafta tatili ruhsatı harcı tam tarifenin 10/12’si oranında tahsil edilmekteydi. 7033 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikten sonra, ulusal bayram olan 29 Ekim gününün bulunduğu ay tam ay olarak hesap edilerek, belediye meclislerinin 2013 yılında tespit ettiği tarifenin 1/12’si oranında hafta tatili ruhsatı harcının tahakkuk ve tahsil edilmesi gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 60. maddesine göre tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tarifi yılda 20 TL’den az ve 800 TL’den çok olamaz. Zimnen mülga⁹ 10.2.2014 tarihli ve 2014/5896 sayılı Bakanlar Kurulu kararının ekindeki tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı tarifi işyeri alanı ve belediyelerin sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde tutularak asgari 20 TL ve azami 600 TL olarak tespit edilmişti. Harç yılda 800 TL

olsa bile yıllık sadece ulusal bayram günü için 1/12 oranında hesaplanarak 66,66 TL tutarında tahsil edilebilecektir. Binaenaleyh tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının tamamıyla yürürlükten kaldırılması çok daha faydalı olurdu. Zira harç bu haliyle hem mükellefler hem de belediyeler için gereksiz bir yükümlülük getirdiği gibi verimli bir gelir kaynağı olarak da görülemez.

Şayet belediye meclisi tarafından 2013 yılında bir tarife tespit edilmiş ise vergilerin kanuniliği ilkesi çerçevesinde tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı ilgili belediye tarafından tahsil edilemez. Zira 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 96. maddesi tarife tespit yetkisini Cumhurbaşkanlığı’na vermiştir ve bu kuralın (Cumhurbaşkanlığı bir tarife tespit edene kadarki) istisnası aynı Kanun’un geçici 7. maddesinde belediye meclisi tarafından 2013 yılında belirlenen tarifenin uygulanmasıdır. Belediye meclisi tarafından 2013 yılında bir tarife tespit edilmiş ise harcın kanuni dayanağı olmayacaktır ve bu harcın belediyelerde tahakkuk ve tahsili yasal olarak mümkün değildir.

Bütçe Sürecinde Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Kontrolü

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin¹⁰ 30. maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinde gelirlerin yasal dayanağını gösterir cetvelin bütçe kararnamelelerinde bulunacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre “Bütçe kararnamesine mevzuata aykırı hükümler konulamaz.” Do-

6) Her ne kadar 18.2.2014 tarihli ve 28917 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 10.2.2014 tarihli ve 2014/5896 sayılı Bakanlar Kurulu’nun “2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Yer Alan Bazı Maktu Vergi ve Harç Tarifelerinin Belediye Grupları İtibarıyla Tespitine İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar”ı yayımlanmakla birlikte 2464 sayılı Kanun’un geçici 7. maddesi daha sonra yürürlüğe girdiği için anılan 2014/5896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı zimnen yürürlükten kalkmıştır.

7) Bu hüküm yürürlükte olmakla birlikte Anayasa’ya aykırıdır. Anayasa Mahkemesi 29.12.2011 tarihli ve E: 2010/62; K: 2011/175 sayılı Kararıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 96. maddesinin belediye meclislerine bazı vergi ve harçların maktu tarifelerini düzenleme yetkisi veren (B) fıkrasını Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmiştir. Öte yandan, KAPLAN’a göre, mahalli idarelere kanunla belirlenen alt ve üst sınırlar içinde yerel vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin indirimi, istisna, muafiyet ve oranlarına ilişkin düzenleme yapma yetkisi verilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü yerel vergilere konu edilecek unsurlar ile ilgili mahalli idareler merkezi idareye kıyasla önemli bir bilgi üstünlüğüne sahiptirler. Fakat bu yöndeki bir düzenleme sadece Anayasa değişikliği ile yapılabilir. Recep KAPLAN, 2012. “Yerel Yönetimlerin Vergiler Konusundaki Düzenleme Yetkilerinin Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Çerçevesinde Değerlendirilmesi” Vergi Düşüncesi, Sayı 374, s. 204.

8) 11.7.2014 tarihli ve 29057 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

9) Bkz. dipnot 6.

10) 27.5.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

layısıyla belediyeler, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 58-62, 96 ve geçici 7. maddeleri ile 2013 yılında tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını belirleyen belediye meclisi kararını bütçe kararnamelerinde tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının yasal dayanağı olarak göstermelidir. 2013 yılında tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını belirleyen belediye meclisi kararındaki tarifeyi herhangi bir artış yapmaksızın aynen almak gereklidir.

Belediye şayet büyükşehir ilçe belediyesi ise bütçe sürecinde büyükşehir belediye meclisinin de görevi vardır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasına göre ilçe belediyelerinden gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisine sunulmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 33. maddesinin üçüncü fıkrasına göre de büyükşehir belediye meclisi ilçe belediyelerinin bütçelerini kabul ederken bütçe metnindeki kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı madde ve ibareleri çıkarmaya veya değiştirmeye, ilçe belediyesinin tahsile yetkili olmadığı gelirleri çıkarmaya, kanunî sınırlar üzerinde veya altında belirlenmiş olan vergi ve harçların oran ve miktarlarını kanunda öngörülen sınırlarına çekmeye yetkilidir. Bu çerçevede ilçe belediyesinin 2013 yılında tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını belirleyen belediye meclisi kararı dışında bir tarifeyi bütçe kararnamesine eklediyse büyükşehir belediyesi tarafından mevzuata aykırı bu durumun düzeltilmesi gerekir. Şayet ilçe belediyesinin 2013 yılında tespit ettiği bir tarife yoksa da büyükşehir belediyesi tarafından tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı ilçe belediyesi gelirleri arasından çıkarılmalıdır.

Değerlendirme

Belediyeler açısından giderlerin rasyonel ve gerçekçi tahmini ka-

dar gelirlere ilişkin tahminlerin de bütçede sağlıklı olarak yer alması önemlidir. Gelir tahminlerinin sağlıklı bir şekilde bütçeye konulması buna uygun gider bütçesi yapılmasına imkân verir. Gerçekleşme başarısı düşük bir bütçe hazırlanması belediyelerin yürüttükleri hizmetlerin etkinliğini de azaltır.¹¹

Aşağıdaki tabloda belediyelerin toplam gelirleri içinde tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının oranı sunulmaktadır.

Tablo 1- Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının Toplam Gelire Oranı

Yıl	Tüm belediyeler	Büyükşehir belediyeleri	Büyükşehir dışı il belediyeleri	İlçe ve belde belediyeleri
2018*	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%
2017	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%
2016	0,01%	0,00%	0,01%	0,02%
2015	0,03%	0,01%	0,02%	0,06%
2014	0,06%	0,01%	0,06%	0,11%
2013	0,07%	0,01%	0,07%	0,12%
2012	0,08%	0,02%	0,07%	0,13%
2011	0,08%	0,01%	0,07%	0,14%
2010	0,10%	0,01%	0,10%	0,17%
2009	0,09%	0,01%	0,08%	0,17%
2008	0,09%	0,01%	0,09%	0,16%
2007	0,09%	0,00%	0,09%	0,16%
2006	0,09%	0,00%	0,12%	0,16%

Kaynak: Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Yönetim Bütçe İstatistikleri (Belediyeler Bütçe İstatistikleri), <https://www.muhasebat.gov.tr/content/genel-yonetim-mali-istatistik-detayi?tabId=1&pageId=10> (Erişim: 18.7.2018)

* 2018 yılı verisi ilk 3 aylık dönemi kapsamaktadır.

** Yüzdelik oran hesaplanırken ondalık basamak sayısı iki olduğu için bazı oranlar sıfır olarak görünmektedir.

Tabloda görüldüğü üzere tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcı belediyelerin gelirleri içinde önemli bir kalem değildir. Özellikle 2015 yılında perakende işletmeler istisna tutulduktan sonra bu gelirin tutarı ciddi biçimde azalmıştır. Fakat genel olarak belediyelerin bütçe dengesini bozan (gelirlerini azaltan veya giderlerini artıran) mevzuat hazırlığında belediyelerin görüşlerinin alınması¹² ile belediyelerin mali kayıplarının nasıl telafi edileceğinin¹³ düzenlenmesi sistemin verimli bir şekilde işlemesi açısından önem arz etmektedir.

2013 yılında tarife tespit etmeyen belediyeler tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcını tahsil edemeyecektir; 2013 yılında tarife tespit eden belediyeler için de harcin yıllık tutarı asgari 1,66 TL ve azami 66,66 TL olacaktır. Verimsiz olan bu harcin yürürlükten kaldırılması faydalı olacaktır.

11) Baki KERİMOĞLU, Hayrettin GÜNGÖR, Emre KOYUNCU, 2009. Belediye Bütçesi Nasıl İzlenir? Yerel Paydaşlar İçin Bir Rehber TEPAV Yayınları, s. 91.

12) Bu konuda bkz. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 20. maddesinin birinci fıkrası; 19.12.2005 tarihli ve 2005/9986 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin ikinci fıkrası.

13) Bu konuda bkz. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 14. maddesi.

İmar Barışı Düzenlemesi

Av. Zeliha MERCİMEK*

7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun¹, kamu alacaklarıyla ilgili bir yapılandırma düzenlemesi olmasının yanında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı şekilde yapılmış yapılarla ilgili getirdiği hükümler nedeniyle aynı zamanda imar barışı olarak adlandırılan bir düzenlemedir.

Bu çalışmada 7143 sayılı Kanunla 3194 sayılı İmar Kanununa eklenen geçici 16'ncı madde ve bu maddeye istinaden çıkarılan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar² değinilecektir.

Başvuru Mercı, Süresi ve İstenen Belgeler

Düzenlemeye göre imar barışı ile ilgili iş ve işlemler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya yetki vereceği kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülecektir. Başvuruyu yapı maliklerinden herhangi birisi veya vekili de yapabilecektir.

Tablo 1- Başvuru Mercı ve Süreler

Mercı	Yararlanacak Yapılar	Başvuru Süresi	Bedelin Ödenmesi
e-Devlet üzerinden Yetkilendirilmiş Kuruluşlar	31/12/2017 tarihinden önce yapılmış olanlar	31 Ekim 2018 tarihine kadar	31 Aralık 2018 tarihine kadar

İmar barışı için başvuranlardan şartları sağlayanlara yapının kullanım amacına yönelik Yapı Kayıt Belgesi verilecektir. e-Devlet üzerinden yapılan başvuru sonucu düzenlenecek Yapı Kayıt Belgesi, yine e-Devlet üzerinden başvuru sahibi tarafından alınacaktır.

1) 18/5/2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete
2) 06/06/2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmi Gazete

* Hukuk İşleri Müdürü / TBB

Başvurunun yetkilendirilmiş kuruluşlara yapılması durumunda sürece; yapı kayıt belgesi formunun doldurulması, bedelin yatırılması, formun sistem üzerinden Bakanlık İl Müdürlüklerine onaylatılması ve Yapı Kayıt Belgesinin yapı sahibine teslimi, şeklinde işleyecektir.

Başvurularda yalan/yanlış beyanda bulunanlar hakkında suç duyurusunda bulunulacaktır. Bunun dışında, eksik alınan yapı kayıt bedeli tahsil edilecek, bedelin ödenmemesi halinde yapı kayıt belgesi iptal edilecektir.

e-Devlet üzerinden yapılacak başvurularda³;

1. e-Devlet şifresi.
2. Geçerli bir cep telefonu numarası.
3. Geçerli bir e-posta adresi.
4. Beyan edilecek yapının adresi.
5. Tapusu varsa ada ve parsel bilgileri.
6. Toplam inşaat alanı; konutların ve ticari birimlerin ayrı ayrı toplam alanları (m^2).
 - Ortak alanlar, ruhsata aykırı veya ruhsat alınmadan yapılan alanlar dâhil yapının tüm alanlarının toplamı bildirilecektir.
 - Yalnızca bir bağımsız bölümde gerçekleştirilen aykırılıklar için başvurulacaksa, aykırılıklar dâhil bağımsız bölümün brüt alanı.
 - Konut ve ticari amaçlı bağımsız bölümlerden oluşan karma kullanımlı bir yapı için başvuruda bulunulacak ise toplam konut ve toplam ticari bağımsız bölüm brüt alanlarının ayrı ayrı belirlenmesi ve varsa aykırı imalatların dâhil edilmesi.
7. Yapıdaki konut ve ticari birim sayısı.

Yapıda hem konut, hem de ticari alanlar varsa bunlara ilişkin sayıların da bildirilmesi gerekmektedir. Örnek: 1 adet ticari 200 m^2 , 2 adet konut 200 m^2 .

8. Arsa/Arazinin emlak vergi birim değeri (TL/ m^2)

Emlak vergisine esas arsa ve arazi m^2 değerlerinin taşınmazın bulunduğu yer belediyesinden, büyükşehirlerde yine taşınmazın bulunduğu yer ilçe belediyelerinden temin edilmesi gerekmektedir. Bazı belediyeler rayiç bedelleri internet sayfalarından veya e-Devlet üzerinden de paylaşmaktadır.

9. Yapının bulunduğu arsanın alanı; varsa tapudaki alan yoksa beyan edilecek alan (m^2).

Tapulu taşınmazlar üzerine inşa edilen binalar için yapılacak başvurularda, arsanın tapu kaydındaki alanı (m^2) bildirilecektir.

Bakanlık tarafından hazırlanan Kılavuzda yapının bulunduğu taşınmazın hazine veya belediye mülkiyetinde olması halinde yüzölçümü bilgisinin başvuru tarafından beyan edileceği belirtilmektedir. Oysa bir taşınmazın belediye mülkiyetinde olması, o taşınmazın tapulu olması demektir.

Kılavuz'da hazine veya belediye taşınmazı üzerinde birden çok yapı bulunması durumunda Yapı Kayıt Belgesi bedelinin toplam yapı alanı ve yapı sahiplerinin kullandıklarını beyan ettikleri arsa yüzölçümü esas alınarak hesaplanacak bedel üzerinden oluşturulacağı belirtilmektedir. Örneğin 200 m^2 'lik belediye taşınmazı üzerinde farklı kişilere ait 2 yapı varsa ve bunlardan biri arsanın 80 m^2 'sini, diğeri 120 m^2 'sini kullandığını beyan ediyorsa, yapı kayıt bedelinin hesabında arsanın beyan edilen bu miktarları dikkate alınacaktır.

10. Yapı sınıfı

Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde yapının yaklaşık maliyet bedelinin belirlenmesinde dikkate alınacak birim maliyet bedelinin yapıya uyan şikkı tercih edilecektir.

11. İmar mevzuatına aykırılığın tarif edilmesi.

e-Devlet üzerinden yapılacak başvurularda, yapıda imar mevzuatına ne tür aykırılığın olduğunun tarif edilmesi gerekmektedir.

İmar mevzuatına aykırılık, yapının tamamını ilgilendiriyorsa (yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni yok, sığınak veya otopark yapılmaması/farklı amaçlarla kullanılması, bina girişinin farklı yerden yapılması, ortak kullanım alanlarının bağımsız bölümlere dâhil edilmesi gibi) bu aykırılığın sisteme girilmesi ve başvurunun da yapının tamamı için yapılması gerekmektedir. Maliklerden birinin yaptığı başvuru sonucunda ödenmesi gereken yapı kayıt bedelinin hisselerine düşen kısmı diğer maliklerden talep edilebilecektir.

İmar mevzuatına aykırılık bir bağımsız bölümüne ilişkin ise (konutun ticari kullanıma dönüştürülmesi veya tersi, balkon-terasin kapatılması vs.) bu aykırılığın sisteme girilmesi ve başvurunun sadece o bağımsız bölüm için yapılması gerekmektedir. Bu durumda ödenecek yapı kayıt bedeli varsa binadaki diğer bağımsız bölüm sahiplerinden istenemeyecektir.

Yapı kullanma izni olan bir yapıya sonradan bir eklenti yapılması (örneğin yan tarafa kapalı garaj yapılması) durumunda başvuru yapının tamamı için değil, eklenti yapılan bölüm için yapılacaktır.

12. Yapıyı ve ayrılık kısmını gösteren birer adet fotoğraf. (Fotoğrafların dosya formatı jpg, jpeg veya png olmalıdır)

3) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, İmar Barışı e-Devlet Müracaat Kılavuzu <http://webdosya.csb.gov.tr/db/imarbarisi/icerikler/imar-barisi-muracaat-kilavuzu-20180607143809.pdf> (Erişim tarihi 08.06.2018)

e-Devlet Müracaat Kılavuzu <http://webdosya.csb.gov.tr/db/imarbarisi/icerikler/imar-barisi-muracaat-kilavuzu-20180607143809.pdf>

Yapı Kayıt Belgesi Bedeli

Yapı Kayıt Belgesi karşılığında aşağıdaki tabloda belirtilen oranlarda bedel alınacaktır.

Tablo 2- Yapı Kayıt Bedeli

Yapı Kullanımı	Matrah	Oran	Kat Mülkiyeti
Konut	31/12/2017 tarihinden önce yapılmış olanlar	%3	+ %3
Ticari		%5	+ %5
Konut+Ticari		Yukarıdaki oranlar ayrı ayrı hesap edilir.	Konut %3x2=%6, Ticari %5x2=%10

Örnek 1- Arsa Rayiç Bedel Hesaplama: Toplam 100 m² olan arsanın bir m²'sinin rayiç değeri 300 TL ise arsanın emlak vergi değeri; 100x300= 30.000 TL olacaktır.

Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar'da yapının yaklaşık maliyet bedeli belirlenirken dikkate alınacak birim maliyet bedeli yapıların nitelik/kat adedine göre kademelendirilmiştir. Buna göre yapı birim maliyet bedeli;

- Tarımsal amaçlı basit binalar için 200 TL/ m²
 - 1-2 katlı binalar ve basit sanayi yapıları için 600 TL/m²
 - 3-7 katlı binalar ve entegre sanayi yapıları için 1000 TL/m²
 - 8 ve daha yüksek katlı binalar için 1600 TL/m²
 - Lüks binalar, villa, alışveriş kompleksi, hastane, otel ve benzeri yapılar 2000 TL/m²
 - Güneş Enerjisi Santralleri (GES) 100.000 TL/MW
- esas alınmak suretiyle belirlenecektir.

Örnek 2- Yapı Yaklaşık Maliyet Hesabı: Yapı alanı 100 m² olan 2 katlı binanın yapı yaklaşık maliyeti: 100x600=60.000 TL olacaktır.

Örnek 1 ve Örnek 2'ye göre yapının tamamı konut ise yapı kayıt bedeli 30.000+60.000=90.000.%3=2.700 TL, yapının ticari kullanımlı olması durumunda yapı kayıt bedeli 90.000.%5=4.500 TL olacaktır.

Hisseli taşınmaz üzerine hissedarlardan biri tarafından yapılan yapının kayıt bedelinin hesabında, arsanın tamamı değil bina sahibinin arsadaki hissesi dikkate alınacaktır. Örneğin 300 m²'lik arsada yapı sahibinin hissesi ½ ise, formüle 150 m²'lik arsa alanı dâhil edilecektir.

Yapı kayıt belgesi bedeli hesabı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı internet sitesindeki⁴ modül kullanılarak yapılabilmektedir.

Yapının Üzerinde Bulunduğu Taşınmaza Göre Durumu

Yapı Kayıt Belgesi için başvuru yapıldığı taşınmazın hazine, belediye veya üçüncü kişilere ait olması, farklı sonuçlar oluşturmaktadır.

Tablo 3- Yapının Üzerinde Bulunduğu Yere Göre Durumu

Hazine Taşınmazı Üzerine	Belediye Taşınmazı Üzerine	İmar Barışından Yararlanamayacak Taşınmazlar
• Taşınmaz Bakanlığa tahsis edilir.		
• Yapı Kayıt Belgesi sahibi, kanuni veya akdi haleflerine talep üzerine doğrudan satılır.	• Yapı Kayıt Belgesi sahibi, kanuni veya akdi haleflerine talep üzerine doğrudan satılır.	• 3. kişi taşınmazı (özel mülkiyet) üzerine yapılanlar,
• Satış, rayiç bedel üzerinden yapılır.	• Satış, rayiç bedel üzerinden yapılır.	• Hazineye ait olup sosyal donatı için tahsisli yerlerde yapılanlar,
• Satış bedeli genel bütçeye gönderilir, belediyelere pay verilmez. (4706 sayılı Kanun md.5/5 kapsamında)	• Satış bedeli belediye bütçesine kaydedilir.	• 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu kapsamında belirlenen alanlarda yapılanlar,
• Satış % 10 peşin, kalanı 5 yıla kadar kanuni faiz uygulanarak taksitle ödenebilir.		• 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun kapsamında belirlenen alanlarda yapılanlar

4) <http://apps.csb.gov.tr/imarhesapla> (Erişim tarihi 28.06.2018)

Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazların satışına belediye meclisi karar vermekte⁵ satış işlemleri ihale komisyonu sıfatıyla⁶ 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre⁷ encümen tarafından yürütülmektedir. Satış ihalesine konu edilecek taşınmazın muhammen bedeli, 2886 sayılı Kanunun 9’uncu maddesine göre belirlenmektedir. Bu maddede tahmin edilen bedelin idarece tespit edeceği veya ettirileceği, gerektiğinde belediye, ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan veya bilirkişilerden soruşturulacağı belirtilmektedir.

İmar barışı düzenlemesinde belediye taşınmazlarının yapı kayıt belgesi sahibi veya haleflerine “doğrudan satışından” bahsedildiğinden bu satışlar, 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale edilmeyecek, doğ-

rudan yapı kayıt belgesi sahibi veya haleflerine satılacaktır. Kanunda talep edenlere doğrudan satış yapılacağı hükmü nedeniyle yapılacak taşınmaz satışlarında belediye meclis kararı alınması zorunluluğu bulunmamaktadır.

2886 sayılı Kanuna göre yapılan satışlarda taşınmazın ‘tahmin edilen bedeli’ tespit edilmekte esas değeri ise bir anlamda ihalede gerçekleşen rakamla ortaya çıkmaktadır. Yapı kayıt belgesi sahiplerine yapılacak satışlar, başkalarının da katılabileceği satışlar olmayacağından taşınmazın rayiç bedelinin tespitinde özenli çalışılması belediyenin uğrayacağı mali kayıpların önüne geçecektir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapı, belediyeye ait olan taşınmazın bir kısmını kaplamakta ise yapının bu-

lunduğu alan ifraz edilecek, bunun mümkün olmaması durumunda ise taşınmaz hisseli olarak ilgisine satılacaktır.

Yapı Kayıt Belgesinin Sonuçları

Yapı Kayıt Belgesinin bir örneğinin yapı sahibi tarafından ilgili belediyeye verilmesi gerekmektedir.

Yapı Kayıt Belgeleri, yapının yeniden yapılması veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerli olup yapıların yenilenmesi durumunda ise yürürlükteki imar mevzuatı uygulanacaktır. Yapı Kayıt Belgesi alınan yapının depreme dayanıklılığı malikin sorumluluğunda olacaktır. Bu belgeyi alan yapılara su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilecektir.

5) 5393 s. K. md.18
6) 2886 s. K. md. 13
7) 2886 s. K. md. 1

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili cins değişikliği veya kat mülkiyeti tesis edilebilecektir. Bunun için;

- Mimar tarafından hazırlanmış, yapı maliki veya bütün paydaşların imzalarını taşıyan projenin elektronik ortamda tapuya sunulması,
- Umumi hizmet alanlarına denk gelen yerlerin terk edildiğine ilişkin ilgili belediyesinden alınan belge,
- Yapı maliki veya malikleri tarafından imzalanmış yönetim plânı,
- Özel harita mühendislik büroları veya Lisanslı Harita Kadastro Büroları (LİHKAB) tarafından düzenlenmiş olan zemin tespit tutanağı

ile birlikte tapu müdürlüğüne başvurulması gerekmektedir. Bu başvuru ile birlikte Yapı Kayıt Belgesi için ödenen miktar kadar bir bedelin daha Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hesabına yatırılması gerekmektedir. İmar barışı hükümlerine göre tesis edilecek kat irtifakı işlemlerinde yapı kullanma izin belgesi istenmeyeceğinden belediyelerce bu belge düzenlenmeyecek ve dolayısıyla harç tahsil edilmeyecektir.

İnşaat halindeki yapıların 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla bitmiş olan kısımları için ve ilave inşaat ihdas etmemek şartıyla Yapı Kayıt Belgesi verilebilecektir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarda basit onarım ve tadilatlar, ruhsat alınmaksızın yapılabilecektir. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde yapılarda esaslı tadilat kapsamında olmayan, taşıyıcı sistemi, bağımsız bölümün dış cephesini, ıslak hacimlerin yerini ve sayısını değiştir-

meyen; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı onarımı ve kiremit aktarılması gibi her türlü tamir ve tadil işlemleri, basit tamir ve tadil olarak tanımlanmaktadır.

Yapı Kayıt Belgesi verilen inşaat halindeki yapılarda ise belge verilen kısımlar için eksik inşaat işleri tamamlanabilecektir. Bu tür yapılarda inşaatın 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla bitmiş olan kısımları için belge verildiğinden, inşaat işleri de sadece bu kısımlar için tamamlanacak, ilave inşaat alanı (kat çıkmak, taban alanı genişletmek vs.) ihdas edilemeyecektir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılara işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesinde yapı kullanma izni aranmayacaktır.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili idarelerce (örn. belediye) alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilecektir. 3194 sayılı Kanuna göre yıkım kararları ve idari para cezaları belediye encümenince verilmektedir. 7143 sayılı Kanun, “Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili ... iptal edilir” ibaresi kullanmak suretiyle Yapı Kayıt Belgesinin doğal sonucu olarak bu kararların iptalini öngördüğü ve bir takdir yetkisi de barındırmadığı için iptale ilişkin yeni bir karar alınmasına gerek olmadığı düşünülmektedir.

Kanun, tahsil edilen idari para cezalarının iadesine ilişkin bir hüküm getirmemiştir. Bu nedenle yapı kayıt belgesi verilmiş yapılarla ilgili daha önce tahsil edilmiş olan idari para cezaları ilgililerine iade edilemeyecektir. Tahsil edilmeyen idari para

cezalarının iptali ilk bakışta belediyeler için mali bir kayıp gibi görünmekte ise de bu cezaların tahsil edilmesindeki güçlükler, imar kirliliğine neden olma suçundan mahkûm olanlara iade mecburiyeti⁸ gibi sorunlar ile bu düzenlemeden yararlanılarak yapılacak cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesisinde umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edileceği hususu bir denkleştirme olarak düşünülebilecektir.

Sonuç

İmar barışından yararlanarak Yapı Kayıt Belgesi alacak yapılarla ilgili başta su bağlanması, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi gibi belediye işlemlerinde bu yapıların mevzuata uygun olmamasından kaynaklanan sorunlar ortadan kalkmış olacaktır. Yine bu yapılar için gerçekleştirilecek cins değişikliği ve kat mülkiyeti kurulması işlemlerinde imar planlarında yer aldığı halde çeşitli sebeplerle temin edilememiş, umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk ettirilecek olması da belediyeler için bir kazanç sayılabilecektir.

Ayrıca yıkım kararlarının uygulanmasında/uygulanamamasında yaşanan sorunlar, bu yapılar bakımından ortadan kalkacaktır. Buna karşılık, daha önce 3194 sayılı Kanunun 32’nci maddesi uygulanmak suretiyle yıkımı gerçekleştirilebilen bu yapılar için artık bu yöntem uygulanamayacaktır.

Kanunda, imar barışı işlemlerinde belediyelere özel bir görev verilme-mekle birlikte yapı kayıt bedelinin hesabında dikkate alınacak arsa emlak değeri, cins değişikliği veya kat mülkiyeti kurulması, su bağlanması, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi gibi işlemlerde belediyelere de ihtiyaç duyulacaktır.

8) 3194 sayılı Kanun md.42

Belediye Gençlere Baristalığı Öğretiyor

Son yıllarda kahve sektörünün giderek yaygınlaşmasıyla bu alanda yetişmiş elemana duyulan ihtiyaç da büyüdü. Kahve konusunda uzmanlaşan baristalar günümüzde kolaylıkla iş sahibi olabiliyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası çatısı altında verilen barista eğitimine sadece meslek sahibi olmak isteyen gençler değil, kendi işyerini açmayı hedefleyen girişimci adayları da ilgi gösteriyor. Üstelik kurslara katılanlar hiçbir ücret ödemiyor.

Genellikle kahve hazırlayan ve servisini yapan kişiler için kullanılan baristalık özellikle yurtdışında ve kahve kültürünün yaygın olduğu ülkelerde oldukça yaygın bir meslek dalı. Ülkemizde ise her geçen gün gelişim gösteren kahve sektörünün bu alanda yetişmiş eleman açığının karşılanması önemli bir sorun. İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası'nın 4 kurs merkezinde açılan Barista Eğitim Programı bu nedenle büyük ilgi görüyor. 120 saat süren

eğitime hiçbir ücret ödemedi katılan kursiyerler, kahve sanatının tüm incelikleri öğrenerek geçerli bir meslek sahibi oluyor.

İstihdamın önü açık

Barista olarak yetiştirdikleri kursiyerlerin piyasada tercih edildiğini belirten kurs yetkilileri, baristalığın sürekli gelişen ve önümüzdeki 5 yıl içinde daha da gelişecek bir meslek dalı olduğunu söyleyerek bu alanda donanımlı personelin yetersiz oldu-

ğunu olduğunu belirtti. Talebin oldukça yoğun olduğunu ifade eden yetkililer, gün geçtikçe trendin artacağını görüşünde.

120 saatlik kurs süresi sonunda kahve demleme, sunumu, soğuk-sıcak içecekler, frappeler, frozenler, milk-shakeler ve detokslar başta olmak üzere bütün ürünlerin hazırlanması ve sunumu konusunda kursiyer piyasanın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yetiştiriliyor.

Belediyeden Gezici Kalp Sağlığı Hizmeti

Mersin Büyükşehir Belediyesinin Gezici Kalp Sağlığı Tarama Aracı özellikle kırsalda yaşayan ve sağlık hizmetlerine ulaşımında sıkıntı yaşayan vatandaşlar için hizmet vermeye başladı. Tarama aracı köy köy gezerek hasta vatandaşlara ulaşip hayat kurtarıyor.

Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından hayata geçirilen araç, tarama çalışmalarına Tarsus'ta başladı. Silifke Sarıaydın, Erdemli Sinap ve Toroslar Aladağ mahalleri ile devam eden taramalarda kısa sürede 270 vatandaş muayene edildi. Her pazar günü ücretsiz olarak yapılan taramalarda vatandaşlar, EKG ve EKO taramasından geçiriliyor ve tansiyon ölçümleri yapılıyor.

Vatandaşların ayağına giden ve şimdiye kadar 4 mahallede hizmet veren tarama aracında 57 vatandaşa çeşitli kalp hastalıkları (Koroner Arter Hastalığı, aort damarında kireçlenme, efor testine yönlendirme, kalp yetmezliği, aritmi) teşhisi konuldu. Sadece bir günde ikisi ölümcül düzeyde olmak üzere 11 kişide çeşitli kalp rahatsızlığı

teşhis edildi ve sağlık kuruluşlarına sevki gerçekleştirildi. Yapılan taramalar ve erken teşhis sayesinde 57 vatandaşın kalple ilgili sorunları erken tespit edildi. Yeni hizmeti ile insanların yaşam kalitesini arttırmaya devam eden Büyükşehir Belediyesi, bu projesi ile köy köy dolaşacak ve insanların hayatlarına dokunmaya devam edecek.

Belediyelerimiz 15 Temmuz'u Unutmadı

Belediyelerimiz, 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ/PDY Terör Örgütü tarafından gerçekleştirilen hain darbe girişimini unutmamak ve unutturmamak için "15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü"nü çeşitli etkinliklerle kutladı.

İki yıl önce yaşanan darbe girişimi sırasında, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısıyla meydanlara inerek cuntacılar karşı benzersiz bir direniş gösteren Türk halkı, demokrasiye ve cumhuriyete kast edecek hainlere geçit vermeyeceklerini tüm dünyaya kanıtladı. Türk halkının tek yürek olduğu darbe gecesinde 250 vatandaşımız şehit olurken yüzlerce vatandaşımız yaralandı.

Türkiye tarihinin dönüm noktalarından biri olan 15 Temmuz'u unutturmamak için Belediyelerimiz, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü kapsamında bir dizi etkinlikler gerçekleştirdi. Belediyelerimiz etkinlikler çerçevesinde şehitlik ziyaretleri, Kuran-ı Kerim tilavetleri, mevlid, tiyatro, belgesel gösterimleri, resim, fotoğraf sergisi ve yürüyüş gibi 15 Temmuz ruhunu diri tutacak etkinliklere imza atarken halkın etkinliklere katılımını kolaylaştırmak amacıyla toplu taşıma hizmetlerini 24 saat boyunca ücretsiz sundu.

İstanbul demokrasi nöbeti tuttu

15 Temmuz gecesi FETÖ Terör Örgütü tarafından Türkiye'nin en önemli kurumlarıyla birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesi de işgal edilmek istenmiş ve İBB binası önünde çıkan olaylarda 26 kişi yaralanmış, 2 kişi de şehit olmuştu. İBB yaşanan acıları unutmamak ve demokrasi şehitlerini anmak için yoğun bir program hazırladı. Özel etkinliklerin yanı sıra Saraçhane 15 Temmuz Anıtı, Garipçe ve Çatalca'da oluşturulan 2 hatıra ormanı İBB Başkanı Mevlüt Uysal, şehit yakınları ve gazilerin katılımıyla açıldı. Hafta boyunca 15 Temmuz şehit yakınları ve gazileri ziyaret edildi. 15 Temmuz günü Edirnekapi Çengelköy ve Karacaahmet mezarlıklarında mobil iletişim araçları kurularak ziyaretçilere çeşitli ikramlar yapıldı. Şehit ve gazilere saygı için 8 bin 600 özel güvenlik görevlisi, üzerinde 15 Temmuz logosu bulunan kırmızı tişört ve şapkalarla görev yaptı.

Ankara'da 15 Temmuz gazileri o geceyi anlattı

Ankara Büyükşehir Belediyesi "15 Temmuz Demokrasi ve Milli Günü" kapsamında, pazar günü Kızılay Milli İrade Meydanı'nda şehitler için anma programı yaptı. Anma programında meydana kurulan sahnede gaziler, o gece yaşadıklarını anlattı. Dev ekranlardan 15 Temmuz destanına dair filmlerin gösterildiği etkinliklerde Kızılay Metro, Ulus Heykel ve Zafer Çarşısı'nda da fotoğraf ve resim sergileri açıldı.

Gaziantep 15 Temmuz'u coşkuyla kutladı

Gaziantep Valiliği, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Şahinbey Belediyesi ve Şehitkamil Belediyesi tarafından, darbe girişiminin püskürtülmesinin 2. yıldönümü 15 Temmuz Demokrasi Meydanı'nda binlerce vatandaşın katılımıyla kutlandı. Günün anlam ve önemine ilişkin şiir dinletisinin gerçekleştirildiği gecede hep birlikte yatsı namazı kılınarak şehitler için dualar edildi. 15 Temmuz gecesi yaşananların anlatıldığı sohbet programı, ney dinletisi, kum sanatı gösterisinin akabinde ise canlı bağlantı kurularak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Millete Sesleniş Hitapları takip edildi. Program, sabah namazı ile sona erdi.

Antalya'da Milli Birlik Yürüyüşü

Antalya Büyükşehir Belediyesince, Anadolu Ajansı fotoğraflarından oluşan "Demokrasi ve Milli Birlik Günü" temalı sergi açıldı. Konyaaltı Caddesi Varyant Seyir Terası'ndan Cumhuriyet Meydanı'na kadar yapılan Türk bayraklı ve meşaleli "Milli Birlik Yürüyüşü"ne 10 bin kişinin üzerinde vatandaş katıldı. Mehter takımı gösterisi, Kuran-ı Kerim tilaveti ve ilahilerin yer aldığı etkinliklerin ardından saat 00.13'te sela okunarak demokrasi nöbetine başlandı. Program, Yivli Minare Camisi'nde sabah namazıyla sona erdi.

Mersin tek yürek oldu

Mersin'de etkinlikler Gençlik Yürüyüşü ile başladı. Cumhuriyet Meydanı'nı dolduran binlerce Mersinli omuz omuza yürüdü. Büyükşehir Belediyesi'nin mobil mutfak aracı da sabaha kadar alanda bulunan vatandaşlara hizmet verdi. Etkinlik öncesi alanda yerini alan mobil mutfak vatandaşlara sıcak yemek ikramında bulundu. Cumhuriyet Meydanı'nı dolduran vatandaşlar, marşlar, tezahüratlar eşliğinde 15 Temmuz'u andı. Türk bayrakları ile alanı dolduran Mersinliler sabaha kadar demokrasi nöbeti tuttu.

Kamu Mali Yönetiminde Zamanaşımına Uğrayan Borçlar

Mustafa Tufan*

Etkin devlet anlayışının yerleşmesiyle birlikte kamu yönetimindeki reform çalışmalarının somut görünümüne fazlasıyla kavuştuğu alanlardan olan yeni mali yönetim anlayışı, “etkili, etkin, verimli” gibi kavramları beraberinde getirmiştir. Kamu kaynaklarının kullanımındaki temel prensipler olarak nitelendirilebileceğimiz bu ifadelerin uygulamada ortaya çıkış şekillerinde görülen farklılık, kimi zaman idari işlemlerin muhatabı olan gerçek/tüzel kişilerin sahip olduğu hakların değişkenliğinden kaynaklanmaktadır. Bilindiği üzere, hukukta belli hakların kullanımı için herhangi bir süre bulunmaz iken, bazı hakların kullanımı belirli sürelerle tabidir. Haklar

için getirilen süre sınırlaması, ilgili hakların kullanımı için öngörülmesi olabileceği gibi, kazanılması ya da kaybedilmesi için de mevcut olabilmektedir. Hakkın kazanılması veya kaybedilmesinde “zamanaşımı” kavramıyla ifade edilen zaman zarfı, esas itibarıyla 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda (TBK) düzenlenmiş olup, farklı sürelerle muhtelif kanunlarda kendisine yer bulmuştur. Bu çalışmada, zamanaşımı müessesesinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KM-YKK) hükümlerinin uygulama alanı bulduğu durumlarda arz edeceği özellikler üzerinde durulacak olup, bu Kanun kapsamındaki idarelerin zamanaşımına uğrayan borçlarını

konu alan Sayıştay kararı ışığında izah ve tahlillere yer verilecektir. Bu çerçevede, tartışmaya zamanaşımı kavramının teorik temelleri ve Kamu – Özel Hukuk bağlamında ele alınışı hakkında yapılacak kısa açıklamalar üzerinden başlamak yerinde olacaktır.

Kavramsal Çerçeve

Genel bir hukuk kuralı olan zamanaşımı, hem özel hukukta hem de kamu hukukunda önem arz eden hukuki bir müessesedir. Özel hukukta zamanaşımı, bireyler arası eşitlik ilkesi gereği kamu hukukundan farklı bir şekilde yer almakta olup; sadece hakkın kaybedilmesini değil, hakkın kazanılması açısından da ilişkileri düzenlemektedir (Be-

* Sayıştay Başdenetçisi

yazkılıç & Kaplan, 2008). TBK'nın 146'ncı maddesi ile başlayan ve zamanaşımına ilişkin açıklamaların getirildiği bölümde zamanaşımının niteliğiyle alakalı en mühim düzenleme, ileri sürülmedikçe hâkim tarafından göz önüne alınmayacağına ilişkindir. Bu noktadan hareketle zamanaşımının, borçlunun borçlu bulunduğu bir edimi özel bir nedene dayanarak sürekli veya geçici olarak yerine getirmekten kaçınma hakkını tek taraflı irade beyanı ile kullandığı bir savunma yolu olan def'i niteliğine sahip olduğu tespitini yapmak gerekir. Zamanaşımı defi, davalının (aslında) borçlu olduğu bir borcu, özel bir nedenle yerine getirmekten kaçınmasına imkan veren bir haktır. Burada davalı aslında borçludur; fakat davalının özel bir nedenle o borcu yerine getirmekten kaçınma hakkı vardır (Kuru, 2001, s. 1761).

Zamanın özel hukukta üç ayrı etki yarattığını söylemek mümkündür: Hakkı sona erdirmek, zayıflatmak veya kazandırmak (Kanatlarlı, 2013, s. 2). Bu çerçevede yapılacak bir değerlendirme esnasında özel hukukta karşılaşılabilecek iki tür zamanaşımı bulunmaktadır. Bunlardan ilki eşya hukukunda uygulama alanı bulan ve belirli bir süre korunan zilyetliğin mülkiyet hakkına dönüşmesine vesile olan kazandırıcı zamanaşımı, diğeri ise kural olarak alacak hakları için mevzu bahis olan ve doktrinde düşürücü zamanaşımı olarak nitelendirilen zamanaşımıdır. Kamu hukukunda yer alan zamanaşımı süreleri ise hakkın kaybına yöneliktir. Bu bakımdan, kamu hukukunda zamanaşımı müessesesinin hak düşürücü süre ile benzeştiği noktalar bulunmaktadır. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un (AATUHK) muhtelif hükümlerinde yer alan tahakkuk ve tahsil zamanaşımına ilave olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) yer alan dava ve ceza zamanaşımı bunlara örnek gösterilebilir. Bir borç ilişkisi söz konusu olduğundan, kamu hukuku bağlamında 213 sayılı VUK, 6183 sayılı AATUHK ve 5018 sayılı KMYKK hükümlerini TBK hükümleri ile kıyaslamak yanlış olmayacaktır. Önemle belirtmek gerekir ki, kamu hukukunda yer alan zamanaşımı, re'sen nazara alınmakta olduğundan, bu yönüyle özel hukukta def'i niteliğindeki zamanaşımından ayrılmaktadır.

Diğer bir farklılık ise zamanaşımının borç ilişkisine etkisine ilişkindir. Bilindiği üzere, borçlar hukukunda zamanaşımı borcun varlığını sona erdirmemekle birlikte eksik borç haline getirmektedir. Diğer bir ifadeyle zamanaşımına uğramış bir borç ifa edilebilen fakat dava edilemeyen borçtur. Örneğin vergi hukukunda ise zamanaşımı borç ilişkisini sona erdirmekte, bununla birlikte hakkın özünü ortadan kaldırmamaktadır. Bu kapsamda, mükellefin kendi iradesi ile yaptığı ödemeler kabul edilmektedir. Eksik borca yönelik ifa sonrasında sebepsiz zenginleşme hükümleri işletilebilirken, vergi hukukunda bu yola gidilememektedir.

Zamanaşımı sürelerinin değişimi konusunda farklılık arz eden husus ise kamu hukukunda yasayla belirlenmiş sürelerin kat'i olmasına karşın borçlar hukukunda zamanaşımı sürelerinin istisnalar dışında sözleşmeyle değiştirilebileceğidir. Kuşkusuz bu farklılıkta alacağın mahiyetinin kamu düzenine ilişkin olması rol oynamaktadır. Vergi hukukunda yer verilen zamanaşımı kavramının benzerlik ve farklılıklar yönünden özel hukuktaki hak düşürücü süreyle daha kıyas götürür bir konumda olduğunu belirtmek gerekmektedir. Zamanaşımı kavramının özel ve kamu hukuku alanlarında ele alınış biçimi hakkında gerekli hatırlatmaların ardından 5018 sayılı Kanun'da zamanaşımı müessesesi değerlendirilebilir.

5018 Sayılı Kanunda Zamanaşımının Yeri

Kamu yönetiminin mali boyutunun anayasası olarak nitelendirilebileceğimiz 5018 sayılı Kanun'da zamanaşımı müessesesinin somut görünümünden ilki, bütçeyle verilen ödeneklerin kullanımına ilişkindir. Bilindiği üzere, idarelere bütçeyle tahsis edilen ödenekler (yıllık olma/dönemsellik ilkesi gereğince), yılı içinde katlanılacak giderlerin karşılanmasında kullanılmaktadır. Kanun'un "Ödeneklerin Kullanılması" başlıklı 20'nci maddesinin (d) bendinde, ait olduğu mali yılda ödenemeyen ve aynı zamanda emanet hesabına alınamayan geçmiş yıl borçlarının cari yıl bütçesinden ödenebilme koşulu olarak ilgili borcun ilama bağlı olması veya zamanaşımına uğramamış olması şart koşulmuştur. Amir hüküm olarak gösterebileceğimiz 34'üncü maddenin üçüncü fıkrası ise;

"İlgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak beş yıl içinde alacaklıları tarafından geçerli bir mazerete dayanmaksızın, yazılı talep edilmediğinden veya belgeleri verilmediğinden dolayı ödenemeyen borçlar zamanaşımına uğrayarak kamu idareleri lehine düşer." şeklinde düzenlenmiş olup, borç ilişkisinin tarafı konumundaki kamuya ait kaynağa ilave bir koruma getirilmiş, zamanaşımına uğramış bir borcun ödenip ödenmemesiyle ilgili olarak idarelere herhangi bir takdir yetkisi verilmemiştir. Aksi takdirde, zamanaşımına uğramış borçlarla ilgili olarak idarelerce seçilecek farklı yöntem ve uygulamalar mali istikrarı zedeleyebilecektir. Madde hükmü göz önüne alındığında, eksik borca ait ifa edilebilme özelliğinin bu noktada ortadan kalktığı düşünülebilir.

Söz konusu Kanun'un "Zamanaşımı" başlıklı 74'üncü maddesi ise kamu zararı ile para cezalarının tahsiline yönelik 10 yıllık

süreyi içermektedir. Zamanaşımının durması veya kesilmesiyle ilgili genel hükümlerin uygulanacağı da yine aynı maddenin gereğidir. Zamanasına uğrayan bir kamu zararının sorumlular ve/veya ilgililer tarafından ödenmesi durumunda kabul edileceği ise Kamu Zararının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te yer almaktadır. Genel yaklaşım olarak vergi hukukuyla olan benzerlik dikkat çekmektedir.

Görülebileceği üzere, 5018 sayılı Kanun'da zamanasını konusu gelir (kamu zararının ve para cezalarının tahsili) ve harcama boyutlarıyla ele alınmıştır. Kamuya ait kaynakta bir artış ya da eksilen kaynağın telafi edilmesi söz konusu iken esas alı-

nacak zamanasını süresi daha uzun tutulmuştur. Zamanasının borç ilişkisine etkisi ise kamuya ait bir alacağın ya da borcun zamanasına uğramasına göre bir miktar farklılık göstermektedir. Şöyle ki, süresi içinde geçerli mazeret bulunmaksızın talep edilmeyen ve bu nedenle zamanasına uğramış bir borcun idareler lehine düşeceği net bir şekilde belirtilmiş olmakla borç ilişkisinin de sona ereceği anlaşılmaktadır. Şu halde zamanasına uğrayan bir borcun ödenebilmesi, borca ait bir ilam veya yasal değişiklikle mümkün olabilecektir. Öte yandan, kamu zararının veya idari para cezasının tahsilinde rızaen yapılacak ödemelerin kabulü, esasında borç ilişkisinin devam ettiği düşüncesinden ileri gelmektedir. Özetle, kamu

mali mevzuatında zamanasını özel hukukta sahip olduğu konuma benzerlikler arz etse de, idarelerce kullanılan kaynağın ya da elde edilecek gelirin kamu kaynağı/geliri olması nedeniyle kamu menfaatini gözetken bir takım farklılıkları da -bilhassa borç ilişkisinin sona ermesi bakımından- bünyesinde barındırmaktadır. Bu aşamada idarelere yol gösterici nitelikte bir Sayıştay kararıyla devam edilecektir.

Zamanasına Uğrayan Borçlar Hakkında Somut Bir Örnek

İdarelerin daha önceki yıllarda ilgilileri tarafından geçerli bir nedene dayanmaksızın talep edilmeyen ve dolayısıyla zamanasına uğramış borçlarıyla ilgili olarak Sayıştay 3.

Dairesinin 24.11.2016 tarihli ve 298 numaralı kararında¹ idareye ait zamaanaşımına uğrayan bir borcun idarenin inisiyatifıyla ödenmesi mevzuata aykırı bulunmuştur.

Kararda dikkat çeken ilk husus, kullanılan kaynağın kamu kaynağı olması sebebiyle 5018 sayılı Kanunun mevcut durumda özel kanun niteliğinde olduğu ve dolayısıyla 6098 sayılı TBK hükümlerinin uygulanamayacağıdır. Bu durum doktrindeki normlar hiyerarşisinin doğal sonucudur. Bununla birlikte kararda yer alan borçlar hukukunun sözleşmeden, haksız fiilden veya sebepsiz zenginleşmeden doğan borçları konu almasını kamu kaynağı kullanımında tamamen bağımsız olarak değerlendirmek, bazı durumlarda yanlış değerlendirmelere zemin sağlayabilecektir. Şöyle ki, örneğin ihale mevzuatından kaynaklı kamu borçlarının temelinde idare ile yüklenici arasında akdedilen ilgili mal veya hizmet alımı ya da yapım işine ait sözleşme bulunmaktadır. Kaldı ki, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda birçok konuda (sözleşmenin feshi, tazmin sorumluluğu vb.) genel hükümlerin uygulanacağı, dahası bu Kanun'da

bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı direkt olarak belirtilmektedir. Bu bakımdan, kamu kaynağının kullanıldığı işlemlerde 5018 sayılı Kanunun esas alınması, Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanmasına her durumda engel teşkil etmeyecektir.

Önceki bölümlerde açıklanmaya çalışıldığı üzere, eksik borç niteliğindeki bir borcun ifa edilebilme özelliği devam etmekte, buna rağmen dava edilebilmesi mümkün olmamaktadır. Bu bakış açısından 5018 sayılı Kanun kapsamındaki bir idarenin zamaanaşımına uğrayan bir borcunu ödemesinin mümkün olmayışı, söz konusu borcun eksik borç olarak değerlendirilmesinin de önüne geçmektedir.

Değnilmesi gereken diğer bir konu da zamaanaşımına uğrayan borçların ödenmesinde idarelerin izleyeceği farklı yolların hak sahipleri açısından adil olmayan, kamu açısından ise mali disiplini bozacak sonuçlara yol açabilecek olmasıdır. Ancak burada ifade edilen "mali disiplin" kavramıyla kastedilenin makro anlamda bütçe denkliliğinin veya hedeflenen gelir gider rasyolarının yakalanmasından ziyade kamunun

mali işlemlerinde belli bir istikrarı, uygulama birliğini sağlaması olduğu düşüncesindeyiz.

Değerlendirme ve Sonuç

Hukukta çok geniş bir uygulama alanına sahip olan zamaanaşımı müessesinin kamu hukuku ve özel hukuk bağlamında ele alınış tarzlarındaki farklılığın açıklanmaya çalışıldığı ve kamu kaynağı ile zamaanaşımının birlikte yer aldığı somut olayla ilgili bir Sayıştay kararına yer verdiğimiz bu çalışmada ortaya koyulmak istenen başlıca husus zamaanaşımına uğrayan borç karşısında idarelerin izleyeceği stratejinin nasıl olması gerektiğidir. 5018 sayılı Kanun hükümlerince 5 yıl olarak belirlenmiş olan ödemeye yönelik sürenin aşıldığı bir durumda, herhangi bir mahkeme kararı ya da geçmişe yürüyen bir yasal değişiklik bulunmuyorsa idarelerin borcun ödenmesi yoluna gitmemeleri, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasının gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksi yönde geliştirilen işlemler sonucunda kamu zararına sebebiyet verilebilecek ve ilgililerin sorumluluğu gündeme gelebilecektir.

1) "... Sorumluların zamaanaşımının def'i sebebi olduğu ve İdarenin zamaanaşımı def'inden feragat ederek zamaanaşımı süresi geçmiş olsa da personel lehine olan bir ödemenin yapılabileceği şeklindeki iddiaları da, 'nın 5018 sayılı Kanun kapsamındaki genel bütçeli bir kamu idaresi olması ve kamu kaynağı kullanması nedeniyle yerinde değildir. Zamaanaşımı def'i, özel hukuk borç ilişkilerinde uygulanan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile öngörölmüş bir durum olup, taraflarca ileri sürülebilmekte ve iddia edilmedikçe hakim tarafından re'sen dikkate alınamamaktadır. Özel hukuk borç ilişkilerinde kullanılan kaynağın kamu kaynağı değil de şahıslara ait bir kaynak olduğu göz önüne alındığında zamaanaşımın def'i sebebi olması ve zamaanaşımı def'inden feragat ederek ödeme yapılmasının kabulü çok makul karşılanmaktadır. Ancak, zamaanaşımın kamuda def'i sebebi olarak kabul edilmesi ve söz konusu def'iden idarecilere feragat imkanı tanınması kamu kaynağı kullanan idareler arasında farklı uygulamalar yapılması suretiyle mali disiplini bozucu sonuçlar doğuracaktır. Şöyle ki, bir kamu idaresi zamaanaşımına uğradığı gerekçesiyle ödeme yapmamayı tercih edebilecek iken diğer bir kamu idaresi zamaanaşımı def'inden feragat ederek ödeme yapma yoluna gidebilecektir. Böyle bir uygulama ise hem kamu kaynağının idarelerce farklı şekilde kullanılmasına imkan sağlayacak hem de ödemenin yapılmamasına karar verilen taraf için adaletsizliğe neden olacaktır. Zira, aynı koşula sahip başka bir alıcı, muhatabı kamu idaresinin zamaanaşımı def'inden feragat etmesi nedeniyle alacağına kavuşacaktır. Sonuç itibarıyla, İdarenin zamaanaşımı hususunda esas alması gereken mevzuat, konuyla ilgili özel kanun niteliğindeki 5018 sayılı Kanun olup 6098 sayılı Kanun, kişiler arasındaki özel borç ilişkilerini düzenleyen ve sözleşmeden, haksız fiilden ve sebepsiz zenginleşmeden doğan borçları içeren genel kanun konumundadır. Dolayısıyla, İdare aleyhine infazı gereken bir yargı kararı ya da konuya ilişkin geçmişe yürüyecek yeni bir yasal düzenleme olmaksızın 5018 sayılı Kanun hükmüne göre zamaanaşımına uğrayarak kamu lehine düşmüş olan bir alacağın ödenmesine imkan bulunmamaktadır..."

Karşılaştırmalı Kamulaştırma ve Küresel Değerler

Cemal BAŞ*

Ülkeler arasında arazi kullanım politikaları, yerel yönetim sistemleri ve mülkiyet hakları farklılıklar gösterdiği için kamulaştırma süreçlerinde de değişik uygulamalara rastlanılmaktadır. Farklı uygulamalara rağmen hemen her ülkede kamulaştırma işlemleri ile sosyal sorunların bir arada anıldığı ve sürece dâhil olan taraflar arasında mağduriyetlerin yaşandığı anlaşılmaktadır. Türkiye’de imparatorluk dönemlerinden bu yana iskan ve arazi politikaları yaygınca kullanılmış ve kamulaştırma işlemlerine yönelik belirgin yasal çerçeveler oluşturulmuştur. Bu çalışmada münhasıran diğer ülkelerdeki kamulaştırma süreçlerine ve bir takım küresel değerlere değinilecektir.

Gelişmiş ülkelerde kamulaştırma işlemlerinin yasal bir çerçeveye tabi olduğu ve sürecin katılımcı yöntemle uygulandığı görülür. Belirgin yasal düzenlemeler ve takip edilmesi zorunlu süreçler gelişmiş ülkelere uygulama kolaylığı sağlamakla birlikte, yasal düzenlemelerin mevcut olmadığı ülkelerde kamulaştırmanın her zaman uygunsuz gerçekleşeceği çıkarımı ise yanlış olacaktır. Kamulaştırma süreçlerini konu alan özel bir yasal düzenlemenin olmadığı bazı gelişmiş ülkelerde işlemlerin farklı kanunlar içerisine derç edilmiş düzenleyici maddeler doğrultusunda gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu

ülkelerde özel bir kamulaştırma kanununa da ihtiyaç duyulmamıştır.

Ülkelerdeki mülkiyet haklarının farklılıklar göstermesi ve değişik yönetim biçimleri (monarşi, oligarşi veya cumhuriyet) kamulaştırma işlemlerini de etkilemektedir. Bir takım ülkelerde hanedanlık veya monarşi tüm ülke topraklarının mutlak sahibidir. Bazı devletlerin anayasasında ise bireyin mülkiyet hakkı anayasanın en önemli maddeleri arasında yer alır. Bu nedenledir ki uluslararası uygulama bütünlüğünü sağlayacak bir kamulaştırma standardı bulunmamakla birlikte genel kabul görmüş küresel değerlerin varlığı da aşikârdır.

Tablo 1- Farklı ülkelerde kamulaştırma terimi

Terim	Ülke
Compulsory Acquisition	Avustralya, Yeni Zellanda
Compulsory Purchase	İrlanda, Birleşik Krallıklar
Eminent Domain	A.B.D, Filipinler
Expropriation	Kanada, Brezilya, AB
Resumption	Hong Kong

Kaynak: law.northwestern.edu

* Ekonomist / TBB

Aşağıda sıralanmış unsurlar, kamulaştırma işlemlerinde gelişmiş ülkelerin temel değerleri olarak özetlenebilir (Akyol ve diğerleri, 1992).

- Kamu yararı
- Kamulaştırma zamanı (süreç)
- Maliyet analizi

Karşılaştırmalı Kamulaştırma Uygulamaları

Avrupa devletlerinde kamulaştırma ve yeniden iskân uygulamaları özellikle Sanayi Devriminin ve dolayısıyla özel sektör itici kuvvetinin etkisiyle oluşmuştur. Bu sebeple, belirli Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki uygulamalar diğer ülkelere nazaran daha köklü, belirgin ve tüm taraflarca eşit düzeyde anlaşılabilir bir yapıya sahiptir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), küresel ekonomideki lider gücü ve üretim kapasitesi ile birlikte ulusal düzeyde de özel sektör rekabetine dayalı bir piyasaya sahiptir. Üretim süreçlerindeki rekabet birçok firma için kamulaştırma süreçlerinin takibi ve değerlendirilmesi anlamına gelir. Özellikle maden işletmeleri arasındaki rekabetçi yapı, ABD'de birçok kamulaştırma davasını ve tartışmaları beraberinde getirmiştir. Öyle ki, başkan adaylarının seçim kampanyalarında dahi kamulaştırma süreçlerine ilişkin taahhütlere rastlamak mümkündür.

ABD'de gayrimenkul piyasası gündemini sıkça meşgul eden konular arasında kamulaştırmaz el atma davaları önemli bir yer tutar. Bu uygulamanın ABD'nin Kuruluş Bildirgesi ve Anayasası ile koruma altına alınan "kişisel hak ve özgürlüklerde" zayıflamaya yol açtığı iddiası ile sıkça dava konusu olduğu bilinir.

"Kelo vs. City of New London" Davası

ABD'de 2005 yılında alınan yerel bir mahkeme kararı, kamuoyunun dikkatini önemli ölçüde ülkedeki kamulaştırma sürecine çeker. Dava, New London belediyesinin ekonomik faaliyetleri canlandırmak ve istihdam yaratmak amacıyla Susette Kelo adlı bir vatandaşın evini kamulaştırması ve ardından özel bir şirkete satması ile başlar. Özel şirkete ekonomik faaliyet amacıyla satılan taşınmazın kamulaştırmasında "kamu yararı" bulunmadığı iddiası ile yerel idarenin kararını mahkemeye taşıyan Kelo, diğer kent sakinlerinin de desteğini alır. Medya ve sivil toplum kuruluşlarının da ilgisini çeken

dava, neredeyse tüm üretken yaşlarını ev kredisi (mortgage) ödeyerek geçiren orta sınıf ABD'lileri oldukça şaşırtır. Dava'nın ulusal basında geniş yer bulması, ABD vatandaşlarının mülkiyet haklarını yerel idareye karşı korumaları konusunda düşünmeye itmiş ve yerel gündemden etkilenen siyaset sonucunda 40 eyalette kamulaştırma süreci reformu yapılmıştır. ABD'nin batı eyaletlerinde ise tartışmalar maden, gaz ve petrol şirketlerine odaklanmış ve herhangi bir reform gerçekleşmemiştir (Klass, 2008).

"Reoforce vs. ABD" Davası

Reoforce şirketi ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki dava maden sahaları için örnek bir olay teşkil eder. Dava da kamulaştırmaz el atma sorunları öne çıkmakta, yeterli düzenlemenin bulunmadığı uygulamalarda malikin karşılaşılabileceği mağduriyetlere örnek teşkil etmektedir. Reoforce Pty. Ltd. şirketi, Kaliforniya Eyaletine bağlı Kern ilçesinde volkanik küllerden oluşan bir maden yatağı keşfeder. Boya ve karbon-fiber üretiminde kullanılan mineralden yıllık 100.000 ton çıkarılması amacıyla şirket tarafından Arazi Yönetim Bürosu'na başvuruda bulunulur. Yerel idarece mülkiyet hakkı sınırlandırılan arazi, maden şirketine 20 yıllığına devredilirken mülk sahibine belirli bir tazminat ödenir. Lakin 8 yıllık operasyon sonrasında arazi, eyalet düzeyinde yapılan reform ile birlikte Kaliforniya Eyalet Parkı'na devredilir ve doğrudan sit alanı statüsüne kavuşur. Tüm maden arama işlemleri durdurulur ve alan koruma altına alınır. Şirket anlaşmanın devamı olan 13 yıllık döneme rağmen işlemlerine son vermek zorunda kalır. Arazinin asli mülkiyetini elinde bulunduran gerçek kişi ise aynı anda birden fazla idare tarafından kamulaştırılan bir arazi ile muhatap olur.

Hollanda

Hollanda'da kamulaştırma uygulamaları birçok geleneksel sistem içerse de düzenleme 1981 yılında gerçekleşmiştir. "Onteigeningswet" adlı kamulaştırma yasası, Hollanda'da kamulaştırma süreçlerini ulusal düzeyde bir kurumsal yapıya kavuşturma ve konut alanları oluşturma hedefi ile gündeme getirilmiştir. Ulusal sistemde dikkat çekici unsur, kamulaştırma kararı ardından düzenlenen değer tespit tutanağının mevcut değer yanı sıra, kamulaştırma sonrasında bölgedeki değişimin neden olacağı değer artışını da dikkate almasıdır. Kamulaştırma işleminde mevcut unsurlar değerlendirilirken, ilave olarak gelecekte oluşacak objektif değerler de hesaba katılmaktadır. Süreçlerde tespit edilen değer daima mevcut piyasa değerinin üzerindedir. Mülk sahibinden yana olan uygulama sayesinde 1972-1982 yılları arasındaki kamulaştırma işlemlerinde % 99,94 oranında uzlaşma sağlanmıştır (Needham, 1998).

Almanya

Almanya'da kamulaştırma işlemleri "Federal Building" yasasına tabi olarak gerçekleşmektedir. Yasa kentsel planlama sürecine yönelik özel ifadeler içermekte ve kamu yara-

rı kavramını detaylı bir biçimde açıklamaktadır. 1972 yılındaki kamulaştırma işlemlerini de etkileyen “StBauFG” adlı bir kentsel dönüşüm yasası yürürlüğe girmiştir. Almanya’da ülke genelindeki taşınmazlar, sorumlu bir bağımsız kuruluş tarafından değerlendirir ve kamulaştırma bedelleri tespit edilir. Değerleme alanında uzmanlaşmış bu kurumca açıklanan değerler, özel sektöre ve bağımsız değerlendirme uzmanlarına nazaran daha gerçekçidir. Ancak gelecekte oluşacak değerlerin Hollanda örneğinde olduğu gibi bedel tespitine eklenmemesi, taşınmazı kamulaştırılan mülk sahibi için olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Nitekim Almanya’da bedel tespiti ile ilgili birçok dava bulunmaktadır (Seele,1982).

Fransa

Fransa, sayısı 36.000’i aşan yerel yönetimi ile birlikte 1935 yılında dahi katılımcı ve şeffaf kamulaştırma süreçleri takip etmiştir. Bu dönemde kamulaştırma kararı devlet tarafından alınırken, bedel yerel halktan oluşan bir jüri tarafından tespit edilmiştir. 1955 yılında, arazi değerlerindeki yükseliş ve yerel idare sayısının artması ile birlikte, yerel idareler için daha belirgin standartlar geliştirilmesi amacıyla yeni bir yasal düzenleme getirilir. Düzenleme ile serbest değerlendirme komisyonlarının yetkisini kısıtlanır. 1958 yılında ise sistemin yeterince işlememesi ve tıkanıklıklara yol açması sebebiyle, değer tespitlerinde yerel mahkemeler görevlendirilmiştir. Siyasi idare karşısında bağımsız mahkemelerin vereceği kararın en eşitlikçi yaklaşım olduğunu düşünen Fransa, belirli bir süre sonra bu uygulamadan da vazgeçmiştir. Fransa’da dikkat çeken diğer bir unsur ise kamulaştırmada özel sektörün karşılaştığı finansman problemine yaklaşımdır. Maliye Bakanlığı bünyesinde “Ulusal Planlama ve Gelişme Fonu” ile “Ekonomik ve Sosyal Gelişme Fonu” adlı iki fon

havuzu oluşturulmuş ve yatırımcılara kamulaştırma bedelinin karşılanması amacıyla kredi destekleri sağlanmıştır (Pearsall, 1988).

Kamulaştırmada Küresel Değerler

Kamulaştırma sistemlerinin ülkelerde farklılık göstermesine rağmen, daha önce de belirtildiği üzere belirli küresel değerlerin öne çıktığı görülmektedir. Özellikle iskân ve konutlaşma hususunda İnsan Hakları Sözleşmesinin alt ekleri arasında yer alan 21. Ek Yeterli Konut Hakkı (Right to Adequate Housing) ve 25. Ek Zorunlu Tahliyeler ve İnsan Hakları (Forced Evictions and Human Rights) bir takım küresel değerlere ışık tutar. Ayrıca uluslararası tanınırlığa sahip kuruluşlarca düzenlenen küresel çalışmalarda kamulaştırma işlemlerinde ortaya çıkan sorunlardan yola çıkılarak bazı önerilere ulaşılmıştır.

OECD Kamulaştırma Önerileri

İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) üye ülkelerde sıkça karşılaşılan kamulaştırma sorunlarına bir çalışma başlatmıştır. Çalışma sonucunda Kuruluş, üye ülkelere kamulaştırma bedellerinin etkin, eşdeğerli ve eşzamanlı olması önerilerini sunmuştur. Uluslararası yatırım süreçlerini dikkate alan sözleşmelerde mülk sahibinin tazminatının yeterli düzeyde ödenmesi, kamulaştırma işlemlerinin tenfiz kabiliyetlerinde herhangi bir belirsizliğe imkân vermemesi, aksi durumda ise özel sektörün rekabet kabiliyetinin zayıflayacağı vurgulanmaktadır.

OECD, çalışma sonucunda üye devletlere aşağıda belirtilen üç hususta önerilerde bulunmaktadır;

- Taşınmaz üzerindeki kamulaştırma gücünün açıkça belirtilmesi: Kamu kuruluşları kamu yararı kararlarını, kamulaştırma

işlemlerinden önce bağlı bulundukları yasal düzenlemeler çerçevesinde alırlar. Özel sektör işbirliğiyle takip edilecek süreçte kamu yararına dair gerekçelerin ve ilgili tüm belgelerin şeffaf bir şekilde kamu ile paylaşılması önerilmektedir. Böylesi bir yaklaşım, yurtdışından gelen yatırımların da belirsizliklerden kurtulmasına yardımcı olur ve yatırım kararlarını hızlandırır.

- Kamulaştırma süreçlerinin yönetimi: Birçok ülkede kamulaştırma ile ilgili yasal düzenlemeler bulunmasına rağmen, sorunlar genellikle mevzuatın uygulamasından kaynaklanır. Süreçlerin etkin ve zamanlı uygulanabilmesi için üye devletlerin, rehber ve yol haritası gibi belgeler ile süreç yönetimini daha belirgin hale getirmeleri önerilir. Öncesinde uygulanmış örnek kamulaştırma süreçlerinin girişimcilerle paylaşılmasına vurgu yapılmaktadır.
- Kamulaştırma kararına itiraz hakkı: Hukukun üstünlüğünün korunduğu tüm ülkelerde, her bir birey gibi hükümetler de kanunlara tabidir. Bu nedenle herhangi bir ülkede alınan kamulaştırma kararına itiraz edilmesi durumunda, kamu yararı kararı mahkemelerin denetimi-ne tabii olmalıdır.

Gelişmekte Olan Ülkelerde Kamulaştırma Sorunları

Dünya Kaynakları Enstitüsü (World Resources Institute), ABD merkezli bir araştırma kuruluşudur. Birçok farklı ülkede kentsel hizmetlere yönelik raporlar, araştırmalar ve rehberler geliştiren Enstitü 2012 yılında Groningen Enstitüsü ile birlikte Asya Pasifik bölgesinde yer alan ve gelişmekte olan ülkelerin kamulaştırma süreçlerini mercek altına alır. Çalışma, mevzuatın revize edilmesi ve uluslararası değerlerle eşleştirilmesi için altı önemli konu başlığı

ile sonuçlanır. Otuz ülkeden alınan kamulaştırma verileri ile hazırlanan sorun alanları aşağıda belirtilmiştir.

- Kamu yararı tanımı: Pilot bölge olarak belirlenen otuz ülkeden sadece dördünde, kamulaştırma sürecinde “kamu yararı” ifadesi açık ve herkesçe anlaşılabilir düzeyde sınırlandırılmıştır.
- Kamulaştıracak arazi türleri ve ölçek sınırlaması: Araştırmanın yapıldığı otuz ülke içerisinde sadece Hindistan, Malezya ve Tayvan ülkelerinde kamulaştırma için belirgin yasal sınırlar bulunmaktadır. Adı geçen ülkelerde dezavantajlı bireylerin, dar gelirli ve azınlıkların yaşadığı alanlar ile kültürel/dini değerleri bulunan arazilerin kamulaştırılmasına izin verilmektedir. Diğer araştırma ülkelerinde benzer bir uygulama bulunmamakta ve kanun herhangi bir sınır koymamaktadır.
- Şeffaf ve katılımcı kamulaştırma süreçleri: Araştırma ülkelerinde sadece Hindistan, Vietnam ve Endonezya’da devletin kamulaştırma süreçleri yasal olarak anket, bilgilendirme ve müza-

kere gibi yöntemlere dayanılmıştır. Diğer ülkelerde kamulaştırma işlemleri başkentte alınan kararlar ile gerçekleştirilmekte ve vatandaşla müzakere hakkı tanınmamaktadır.

- Geleneksel kullanım haklarının korunması: Araştırmanın gerçekleştirildiği ülkelerden sadece altısında yerlilerin hakları yasal koruma altına alınmıştır. Diğer ülkelerde yerlilerin yüzyıllardır aynı topraklarda yaşamalarına rağmen herhangi bir yasal koruma altında olmadıkları gözlemlenmiştir.
- Cinsiyete duyarlı ve yeterli tazminat ödenmesi: Gelişmekte olan otuz ülkede yapılan araştırmada tüm ülkelerin yeterli düzeyde cinsiyete duyarlı yaklaşımları olmadığı gözlemlenmiştir. Bazı ülkelerde kadınların arazi mülkiyet haklarının olmadığı ve eşlerine bağlı olarak taşınmazlardan faydalanabilecekleri tespit edilmiştir.
- Zorunlu tahliyeleri minimize etme: Araştırma ülkeleri arasında sadece Hindistan’ın kamulaştırma sonrası yeniden iskân politikasına sahip olduğu, diğer

ülkelerde ise sürekli olarak zorunlu tahliyelerin vuku bulduğu anlaşılmıştır.

Yapılan araştırmanın sonrasında Enstitü tarafından, gelişmekte olan ülkeleri baz alan bir kıyaslama programı geliştirilmesi ve bu ülkelerin ekonomik gelişmelerine imkan verecek politikalar üretilirken insan hakları doğrultusunda mülkiyet haklarının da korunması önerilmektedir.

Sonuç

Kamulaştırma işlemleri gelişmiş ülkelerde belirgin yasal çerçevenin bulunması sebebiyle, gelişmekte olan ülkelere nazaran daha az sorunla karşılaşır ancak gelişmiş ülkelerde de halen bazı kavramların göreceli olduğu da sabittir. Bu sebeple, kamulaştırma işlemlerini konu alan küresel bir politika belgesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkeler arasında ortak bir kamulaştırma dili bulunması gereği her geçen gün daha da kendini hissettirmektedir. Böylesi bir belgenin, Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanması uygun ve BM İnsan Yerleşimleri Programı tarafından takip edilmesi ise doğru olacaktır.

Kaynakça

- Akyol, N., Yomralıoğlu, T. ve Uzun, B. 1992. Türkiye’de ve Gelişmiş Ülkelerde Kamulaştırma, İmar Planlarının Uygulanması Semineri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, 157 – 165. ▪ Klass, A. 2008. The Frontier of the Eminent Domain, Colorado Law Review, 79-3, 2-4. ▪ Klass, A. 2008. The Frontier of the Eminent Domain, Colorado Law Review, 79-3, 2-4. ▪ Nedham, B. 1988. “The Netherlands”, Land and Housing Policies in Europe and USA”, Ed. Hallet G. Chapman and Hall Inc. NY, USA. ▪ OECD, <https://www.oecd.org/investment/toolkit/policyareas/investmentpolicy/expropriationlawsandreviewprocesses.htm>. Erişim Tarihi: 07.06.2017. ▪ Pearsall, J. 1988. “Land and Housing Policies in Europe and USA”, Ed. Hallet G. Chapman and Hall Inc. NY, USA. ▪ Seele, W. 1982. “Land Readjustment in the Republic of Germany”, in Deobele W.A., Ed., Land Readjustment: A Different Approach to Financing Urbanization” Massachuttes, Lexington Books, USA. ▪ WRI, 6 Ways to Bring Land Expropriation Laws Up to International Standards, <http://www.wri.org/publication>. Erişim Tarihi: 07.06.2017.

Belediyelere Araç Desteğimiz

Birliğimiz, ihtiyacı olan belediyelere 2014 yılından bu yana mali imkânları ölçüsünde araç desteği sağlamaktadır.

Belediyelerimizin talepleri doğrultusunda 2018 Haziran - Temmuz ayları içerisinde alımı gerçekleştirilen araçların listesi aşağıda yer almaktadır:

Çöp Kamyonu, Damperli Kamyon

Sülümenli, Arhavi, İnhisar, Akçakoca, Tekman, Şiran, Büyükkarıştıran, Doğanhisar, Dargeçit, Rüstemgedik, Sapanca, Ondokuz Mayıs, Hilvan, Hatipli, Ulubey, Yenipazar, Kozlu, Dedeli, Bağlıkaya, Hamamözü, Korkuteli, Havran, Kumluca, Yücebağ, Mengen, Bayat, Osmancık, Beyağaç, Sur, Sivrice, Horasan, İspir, Sivrihisar, Çavuşlu, Keşap, Çukurca, Gönen, Arpaçay, Doğanyurt, Taşköprü, Yahyalı, Kırklareli, Kurancalı, Beyşehir, Karapınar, Altınekin, Çeltik, Halkapınar, Kadınhanı, Naşa, Tunçbilek, Arguvan, Gordes, Mazıdağı, Erdemli, Yıldıztepe, Çiftlik, Böcekli, Yarbaşı, Kocaali, Almus, Karahallı, Ormanlı

İtfaiye / Vidanjör / Yer Süpürme / Kırıcı

Köseceli, Nuribey, Döğeri, Dişli, Gömü, Küçükühyük, İhsaniye, Kayıhan, Gülağaç, Taşpınar, Güzelyurt, Bolu, Yeniçağ, Kocaaliler, Saçak, Düvenci, Boğaziçi, Beyendik, Kırçasalılı, Şebinkarahisar, Arzularkabaköy, Aksu, Kazancı, Araç, Göreme, Kaymaklı, Gemerek, Gölöva, Deliilyas, Sulusaray, Saraykent, Karabük, Akpazar, Yeşilçiftlik, Yayladüzü, Gürsu, Kayapınar, Terme, Altınyayla, Kınık, Çaydeğirmeni, Eski, Derapazarı

Cenaze Aracı / Arazöz / Su İkmal

Suvarlı, Kuşu, Seydikemer, Tonya, Eyüp, Kilis, Uludere

Kepçe / Vidanjör

Ardanuç, Yayladere, Gümüşhane, İnebolu, Çerikli, Kendirli, Çamlıhemşin, Madenli, Şırnak, Şarköy, Güryıldız, Tatar, Esenköy, Armutlu, Ortaköy, Akyaka

Başkanlarımızın Görüşleri

Karabük Belediye Başkanı Rafet Vergili:

“Türkiye Belediyeler Birliğinin destekleriyle belediyemize bir vidanjör aracı kazandık. Emeği geçen herkese teşekkür eder, aracımızın Karabük’e hayırlı ve uğurlu olması temenni ederim.”

Terme Belediye Başkanı Şenol Kul:

“Hizmet kalitesinin artması ve daha hızlı hizmet edebilmek için iş makinesi ve araçlar son derece önemli. Yeni vakumlu süpürme aracımız, yüksek vakum gücü ve geniş süpürme aralığıyla, meydanlarımızı, bulvarlarımızı, pazar yerleri ve yollarımızı modern şekilde temizleme imkânı sunacak. Aracımızın ilçemize kazandırılmasına olan destekleri için Türkiye Belediyeler Birliğine teşekkür ediyorum.”

Havran Belediye Başkanı Emin Ersoy:

“Bazen belediyemizin imkânları doğrultusunda kendi bütçemizden hizmet araçları alıyoruz, bazen de Balıkesir Büyükşehir Belediyemiz ve Türkiye Belediyeler Birliği bizlere verdikleri desteklerle araç ve ekipmanlarımızı yeniliyoruz. Bu faaliyetlerimizdeki tek amacımız değerli halkımızı, hizmetin daha iyisi, daha verimli ve daha kaliteliyle buluşturmak. Türkiye Belediyeler Birliğine ve emeği geçen herkese teşekkür ederim.”

Arhavi Belediye Başkanı Coşkun Hekimoğlu:

“Belediyemizi hiçbir masrafa sokmadan, bir kuruluş dâhi ödemediğimiz tamamı hibe yoluyla üyesi bulunduğumuz Türkiye Belediyeler Birliği’nden bir çöp kamyonunu envanterimize kazandırmış olduk. Hizmet araçlarımız ilçemize ve halkımıza hayırlı olsun.”

Mengen Belediye Başkanı Turhan Bulut:

“Aracımızın hibe olarak temin edilebilmesi için girişimde bulunmuştuk. Bu talebimiz Türkiye Belediyeler Birliği tarafından olumlu karşılandı. Araçlarımız Mengen halkına hayırlı olsun. Desteklerinden dolayı Türkiye Belediyeler Birliğine çok teşekkür ediyorum.”

Afet Yönetiminin Sosyal Boyutu

Bahattin Murat DEMİR*

Ülkemizin üzerinde bulunduğu jeolojik kuşak gerek tektonik karakteri gerekse jeolojik yapısı itibarıyla bu coğrafyada deprem, heyelan vb. olayların sıkça yaşanmasına sebep olmaktadır. Küresel iklim değişiminin bu jeolojik gerçeklik ile birleşmesi aslında sıradan doğa olaylarının afete dönüşmesini hızlandırmakta ve ülkemiz üzerindeki etkisini daha da arttırmaktadır.

1996 yılında İstanbul’da düzenlenen “Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı”nda (Habitat II) kentsel yerleşimlerin ve bu yerleşimlerde yaşayanların karşı karşıya kaldığı en ciddi problemlerden birinin “afetler karşısında giderek artan korumasızlık” olduğu kabul edilmiş ve Konferans sonucun-

da yayınlanan, Ülkemizin de altına imza attığı, “Habitat II İstanbul Deklerasyonu”nda “gerekli planlama mekanizmaları ve kaynakları sağlayarak doğal afetlerin ve diğer acil durumların insan yerleşimleri üzerindeki etkilerini hafifletmek”¹ katılımcı tüm devletlerce dünya kamuoyuna yapılan “taahhütlerinden” biri olarak yer almıştır.

Bu konferanstan yaklaşık 3 yıl sonra 1999 yılında yaşanan Gölcük ve Düzce depremlerinin yarattığı zarar tablosu bu taahhüdün ülkemiz açısından ne derece yaşamsal bir önem taşıdığını gözler önüne sermiş, o günden sonra “kriz yönetimi” yerine “risk yönetimi” temel alacak yeni bir afet yönetim sisteminin kurulmasına yönelik girişimlere

hız verilmiştir. Bugüne kadar gerçekleştirilen kurumsal (AFAD’ın kuruluşu vb.) ve hukuksal (imar yasa değişikliği, UDSEP’in yayınlanması vb.) düzenlemeler ile afet yönetim sisteminin yeniden inşası için adımlar atılmışsa da geline nokta da hala konuya ilişkin tartışmalar sürmektedir.

1999 Düzce depreminin acılarının tazelendiği bu günlerde kaleme aldığımız bu yazıda risk azaltma odaklı afet yönetim sisteminin genel çerçevesi üzerinden sosyal boyutun ülkemiz afet yönetim sistemindeki yeri ve önemi ile bu süreçte yerel yönetim uygulamalarının işlevi üzerinde durmaya çalışacağız.

1) Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı Habitat II-Habitat Gündemi ve İstanbul Deklerasyonu Mart 1997

* Jeoloji Mühendisi / Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Risk Azaltma Odaklı Afet Yönetim Sistemi

1999 depremleri günlerinde geçerli olan afet yönetim sistemi, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'da belirlenmiş esaslar çerçevesinde şekillenen ve bu Yasa'daki temel stratejiye uygun olarak "meydana gelen afetlere müdahale/yara sarma odaklı" çalışan bir sistemdir. Sistemin en çok eleştirilen konusu da zaten budur; "afetlere müdahale/yara sarma" olarak tanımlanan afetzedeler için kalıcı konut ve altyapı inşası, kira yardımı, geçici iskan gibi çalışmalarla yetinilmesi ülkenin afet güvenliği için yeterli olamayacağından sistem "risk azaltma" temelinde yeniden yapılandırılmalıdır.

Dünyada afet yönetim sistemlerinin gelişim tarihçesi incelendiğinde afetler karşısında en başarılı sonuçların risk azaltma odaklı afet yönetim sistemleri ile alındığı görülmektedir. Bu sistemde afet daha gerçekleşmeden önlenmesine yönelik faaliyetler öncelikli öneme sahiptir. Ayrıca konuya ilişkin yapılan analizler göstermektedir ki; risk azaltmak için yapılacak harcamalar afet sonrası "yara sarma harcamalarına" kıyasla daha düşük maliyetli ve dolayısıyla daha rantabldır.

Risk azaltma teknik, hukuki, kültürel, ekonomik ve sosyal olmak üzere çok farklı açılardan birçok nüvenin biraraya geldiği bir uygulama alanıdır. Ancak bu derecede kapsamlı bir konu olsa da özünde aşağıdaki basit matematiksel formülün yol göstericiliğine dayanır;

$$\text{AFET} = \underbrace{\text{TEHLİKE}}_{\text{Deprem, heyelan vb.}} \times$$

$$\underbrace{\text{ZARAR GÖREBİLİRLİK}}$$

Yanlış yerleşimi, mühendislik hizmeti görmemiş yapılaşma, sosyal alışkanlıklar vb.

Afet, tehlikenin ve zarar görebilirliğin bir fonksiyonu olup sonuç itibarıyla olayın kendisini değil sonuçlarını ifade eden bir olgudur. Afet etkisini azaltmak demek formüldeki çarpanların azaltılması demektir. Teorik olarak "tehlike" doğal bir gerçekliktir, müdahale edilemez ve bu formülde sabit çarpanıdır. Diğer çarpan ise insan faaliyetleri ile ilgili olup müdahale edilebilir. Dolayısıyla matematiksel olarak bu formüldeki sonuç değeri, yani afetlerin yol açtığı zararların azaltılabilmesi için "zarar görebilirlik" çarpanına müdahale ederek küçültmek, mümkün olduğunca sifıra yaklaştırmak gerekir.

"Zarar görebilirlik (etkilenebilirlik, açıklık, zayıflık veya yetersizlik), fiziksel, ekonomik, sosyal, politik, teknik, ideolojik, kültürel, eğitim, ekolojik durum ile birlikte yasal mevzuat ve kurumsal kapasite gibi birçok faktörün"² toplamı olarak tanımlanabilir. Bu tanımın çerçevesine giren tüm kırılganlıkları gidermek amacıyla yapılacak faaliyetler afet yönetim sisteminin esasını oluşturur.

Ancak ülkemizde bu bütünselliğin üzerinde yeterince durulmadığı, afet yönetimi için önerilen mekanizmaların afet bilgi altyapısı, tehlike ve risk haritalarının hazırlanması

2) Afet Yönetimi Beklenilmeyeni Beklemek, En Kötüsünü Yönetmek. T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yayını: 2011, Yayın No: 65

ve kullanımı, erken uyarı sistemleri, güvenli yerleşme ve yapılaşma mevzuatının geliştirilmesi gibi teknik ve hukuki konulara ağırlık verildiği görülmektedir. Elbette afetin “teknik ve hukuksal” boyutları vardır ve bu yönde mekanizma ve araçların önerilmesi yanlış değildir. Ancak sistemin etkin ve verimli çalışabilmesi tüm boyutlarının bütünsellik içerisinde devrede olmasına bağlıdır.

Sosyal Boyut Kavramı ve Afet Yönetiminde Sosyal Boyutun Önemi

Bugün ekonomik, teknolojik, siyasal, kültürel vb. her konunun bir sosyal boyutunun olması “toplumsal bir varlık olan” bizler için kaçınılmaz bir durum ve gerçekliktir.

Bu nedenle günümüzün en yaygın kavramlarından biri “sosyal boyut” olup nerdeyse her konuda karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal kavramının karşılığı Büyük Türkçe Sözlük’te “toplumsal, toplumla ilgili, içtimai” olarak boyut ise “bir cismin herhangi bir yöndeki uzantısı” olarak tanımlanmaktadır.³ Dolayısıyla sosyal boyut herhangi bir olgunun veya sürecin toplumsal alandaki uzantılarını, toplumsal yapı ile arasındaki ilişkiyi ifade eder. Bu bağlamda afet olgusu da sosyal boyuta sahip olup toplumsal yapı ve ilişkilerle doğrudan bağlantılıdır. Diğer bir ifadeyle afet, toplumsal bir gerçekliktir, bunun üzerinden de kavranması gerekir.

Ülkemizde afetin sosyal boyutuna, “afet sosyolojisine” yönelik çalışmaların tarihi oldukça yenidir; 1999 depremlerinden sonra başlamıştır. Ancak bu kısa tarihçe içerisinde gerçekleştirilen çalışmalar bile sosyal boyutun özellikle ülkemiz açısından ne kadar önemli olduğunu ve bir doğa olayının afete dönüşmesinde sosyal süreçlerin ne derece etkili olabileceğini gözler önüne sermiştir.

Konunun tüm detayına giremesek de bu çalışmalar öncelikle şu iki gerçeği ortaya koymuştur; birincisi, afet toplumun her kesimini aynı derecede etkilememektedir. Kadınlar, çocuklar, engelliler, yoksullar, kısaca “dezavantajlı gruplar” diğer kesimlere kıyasla daha fazla etki-

3) http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=164549
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=52534

lenmektedir. İçerisinde yaşanan sosyoekonomik koşullardan (gelir durumu, konut kalitesi vb.) toplumsal cinsiyet özelliklerine (kadın ve erkek olmakla ilgili değerler, roller, fırsatlar vb.) kadar birçok sosyal parametre bireylerin veya toplumsal grupların afetler karşısındaki kırılganlıklarında belirleyici olmaktadır.

İkincisi ise katılımcılık afet yönetimiindeki başarının katalizörüdür. Sosyolojik araştırmalar sadece afet yönetimi açısından değil günümüzde hemen hemen her alandaki dönüşüm politikalarında başarının ilgili kesimlerin karar süreçlerine katılımı ile sağlanabileceğini ortaya koymaktadır. “Afet yönetiminin sürdürülebilir bir nitelik kazanması için, toplumun çeşitli kesimlerinin bu süreç içinde yer alması”nı gerekli kılmaktadır.⁴

Hem katılımcılık ilkesinin hayata geçirilmesine hem de sosyal kırılganlıkların giderilmesine yönelik sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik yaklaşımları ve pratik adımları içermeyen bir afet mücadele stratejisinin başarılı olması mümkün değildir. Belki de 1999 depremlerinden sonra geçen 18 yılın sonunda hala afet yönetim sisteminin “başarısızlığını” tartışıyor olmamızın bir nedeni budur; uygulamada sosyal boyutun ihmal edilmesidir. Çünkü bireylerin veya toplumsal grupların sistemin mekanizma ve işleyişini içselleştiremediği koşullarda hazırlanacak en bilimsel yapı ve imar yönetmelikleri gibi teknik ve hukuki düzenlemeler hayat geçmeyecek ve kağıt üzerinde kalmaya mahkum olacaktır.

Bugün afet yönetim sistemine yön veren en temel iki yasa olan 7269 ve 5902 sayılı Yasalarda sosyal boyut, afetzedelere afet sonrası verilecek “sosyal destek” hizmetinin ötesine geçememiştir. Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP)’nda⁵ da benzeri bir durum söz konusudur. Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (UDSEP)’nda⁶ ise “afetlerle başedebilme kapasitesinin artırılması ve zarar görülebilirliğin azaltılması; kişilerin ve sosyal grupların sosyal bağları, güç ilişkileri, bilgi ve yetenekleri, toplumsal cinsiyet rolleri, sağlık ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri ve yerleşimlerinin birer fonksiyonudur” vurgusuna yer verilmiş ancak bu anlamda sadece bir strateji (“STRATEJİ C.2.3. Riskli birey grupları için özel düzenleme yapılması sağlanacaktır”) ve tek bir eylem (“Eylem.C.2.3.1. Riskli birey grupları ile afet riski belirleme çabalarını birleştirecek ulusal düzeyde bir toplantı yapılarak gerekli düzenlemeler gerçekleştirilecektir”) oluşturulmuştur.

Konuya belediyeler açısından bakıldığında da ne yazık ki farklı bir durum gözlenmemektedir. Çoğu belediyede faaliyet gösteren Afet Koordinasyon Merkezlerinde (AKOM) veya Afet Şube Müdürlüklerinde gerçekleştirilen hizmetler arasında sosyal kırılganlığa yönelik konular yer almamaktadır. Oysa her aşamada başarılı bir afet yönetim sisteminin mimarları belediyelerdir ve belediyeler merkezi yönetimlere kıyasla daha hızlı ve etkin olarak yerel halka ulaşabilecekleri araçlara sahiptir. Örneğin kent konseyi gibi platformlar afet yönetimine katılımcılık açısından uygun bir

ortamdır. Birçok belediyenin kurduğu kültürel ve sosyal mekanlar da (sosyal yaşam merkezleri, kültür merkezleri, belediye evi vb.) aynı amaçla kullanılabilir. Özellikle afetlerle mücadelede il hatta mahalle ölçeğinde hazırlığın önemi gözönüne alındığında, bu türden mekan kullanımlarının önemi daha da net görülecektir.

Diğer yandan belediyeler, yetişmiş eleman alt yapısını güçlendirdikleri oranda, sosyal kırılganlıkların yerel ölçekteki özellikleri belirleme ve ulaşılan sonuçların il afet planlarına entegrasyonunu sağlayarak sistemin verimliliğini artırma konusunda da işlevler üstlenebilir. Yereldeki yoksul kesimlerin sosyo-ekonomik koşullarının iyileştirilmesi girişimleri gibi çalışmalarla bu süreç desteklenebilir.

Sonuç olarak, deprem, heyelan vb. dünyamızın jeolojik bir gerçekliğidir, dünyanın farklı yerlerinde, farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır, bundan sonra da çıkacaktır. Ancak bu olayların (tehlikenin) afete dönüşmesi yaşandığı coğrafyaya ve topluma göre değişim göstermektedir. Tüm bu örnekler ve örneklerden edinilen deneyimler bir tehlikenin afete dönüşmesinin sadece o tehlikenin parametreleriyle (büyüklük, yeri vb.) ilgili olmadığını, aynı büyüklükteki bir olayın bile farklı şiddette etkilenme yarattığını ve bunun toplumsal yapı ve koşullarla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Afet yönetimine yönelik görev ve sorumlulukları geçmişe kıyasla daha da arttırılmış olan belediyeler sosyal kırılganlıkların giderilmesi ve katılımcılığın yaygınlaştırılmasının en önemli aktörleridir.

4) Odabaşı, Z.Y. Sürdürülebilir Afet Yönetimi ve Kadın. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları : 256

5) Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

6) Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı 2012-2023. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Şubat 2013

HORIZON 2020

Oğuzhan GÜRSOY*

Avrupa Birliği (AB) üyesi ve/veya AB üyeliğine aday olan ülkeler arasında çeşitli alanlardaki politikaların ve uygulamaların uyumlu hale getirilmesi amacıyla Birlik Programları oluşturulmaktadır. Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin onayı ile yürürlüğe giren ve programa ilişkin teklif çağrılarını yayımlayan ilgili Komisyon Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen bu Birlik Programlarının bütçesi AB bütçesinden ya da katılımcı ülkeler tarafından yapılan ödemelerden oluşturulmaktadır. Vatandaşların, işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve kamu kurumlarının yarar-

lanıcı olduğu Birlik Programlarının amacı işbirliklerinin geliştirilmesi ve aday ülkelerin AB mevzuatına ve uygulamalarına ilişkin uyum sürecini kolaylaştırmaktır. Bu sebeple üretilen projelerdeki ortakların farklı ülkelerden ve alanlardan olmasına dikkat edilmekte ve projelerde ayrıca deneyim paylaşımı, personel değişimi gibi kültürel faaliyetler de desteklenmektedir. Birlik Programlarının bir bölümüne başvurular doğrudan Avrupa Komisyonu üzerinden yapılmaktayken; merkezi olmayan bazı programlar için ise başvurular ülkelerde bulu-

nan ulusal ajanslar üzerinden yapılmaktadır.¹

AB'nin 2014-2020 Birlik Programları listesinde 22 adet program yer almaktadır. Bunlardan öne çıkan programlar şunlardır: İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı (COSME), İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı (EaSI), Eğitim, Öğretim, Gençlik ve Spor Programı (Erasmus +), Dünya Gözlem Programı (Copernicus), Pericles 2020, Herkül III, Fiscalis 2020, Gümrükler 2020, Sivil Koruma Mekanizması, Yaratıcı Avrupa ve bu çalışmanın konusu olan Horizon 2020.

1) https://www.ab.gov.tr/ab-programlari-hibeleri_101.html (Erişim Tarihi: 02.07.2018)

* Uzman / TBB

İlki 1984 yılında başlatılan Avrupa Birliği Çerçeve Programları, Avrupa'da bilimsel ve teknolojik çalışmaların desteklenmesi, rekabetin artırılması ve çeşitli seviyedeki paydaşlar arasındaki işbirliklerinin teşvik edilmesini amaçlamaktadır. Mart 2000'de Lizbon'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi toplantısında sunulan Lizbon Stratejisi, AB'de uygulanan ekonomi politikalarının kapsamlı bir eleştirisi niteliğindedir (İnan, 2005). Odak noktası büyüme ve istihdam olan bu belge "dünyanın en dinamik rekabetçi bilgi temelli ekonomisi" olma hedefi doğrultusunda AB'nin genel perspektifini belirlemeyi ve AB ekonomisini yeniden yapılandırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda sosyal ve ekonomik kalkınmayı sağlamak, bilimsel ve teknolojik araştırma kapasitesini arttırmak ve ilgili paydaşlar arasındaki işbirliğini teşvik etmek gibi hedefler doğrultusunda 2007-2013 yıllarını kapsayan dönemde 7. Çerçeve Programı uygulamaya konulmuştur. 2014-2020 yıllarını kapsayan dönem için ise 7. Çerçeve Programının devamı niteliğinde olan Horizon 2020 hayata geçirilmiştir. Bu sebeple denilebilir ki Horizon 2020 Programı AB'nin şu an yürütmekte olduğu en güncel Araştırma ve Yenilik Çerçeve Programıdır.²

1 Ocak 2014'te yürürlüğe giren yeni nesil AB araştırma ve yenilik fonlama programının ismi o dönemde internet üzerinden oylamaya sunulurken belirlenmiştir. "Discover" (keşfet), "imagine" (hayal et) ve "horizon" (ufuk) olmak üzere oylama sonucunda finale kalan üç isim arasından "horizon" sözcüğü bu programın

ismi olarak belirlenmiştir. Bilimsel bir çerçevede teknolojik yenilik ve AR-GE faaliyetlerini destekleyerek geleneksel üretim sistemleri yerine çevre hassasiyeti olan sürdürülebilir bir model geliştirmeyi amaçlayan Horizon 2020, 80 milyar Euro'luk dev bir bütçe ile hayata geçirilmiştir (European Commission, 2013). Dünyanın en yüksek bütçeli sivil araştırma programından, AB üyesi olan 28 ülke³, AB üyesi olmadığı halde çerçeve programlarına bir antlaşma ile katılan ve üye ülkeler ile aynı haklara sahip olarak çerçeve programlarından faydalanan 14 asosiye ülke⁴ ve uluslararası işbirliği hedef ülkeleri (ICPC)⁵ faydalanabilmektedir. Türkiye'nin asosiye ülke sıfatı ile yararlandığı Horizon 2020 programının ulusal koordinasyonu TÜBİTAK tarafından yürütülmektedir. Türkiye € 451 Milyon katılım payı verdiği programdan, 2014-2016 yılları arasında sadece € 70 Milyon hibe kullanabilmiştir.⁶ Bu sayısal verilerle birlikte 2014-2016 yılları arasında Horizon 2020 Programından en çok hibe alan ülkeler sıralamasında 22. sırada yer alan Türkiye'nin, AB araştırma ve yenilik fonlama programına proje üreterek değil donör olarak katkı sağladığı görülmektedir. Bu durumu tersine çevirmek için özellikle üniversite, özel sektör ve belediyelerin ortaklıklar ve projeler geliştirerek hibeden yararlanmasına yönelik çalışma yürütülmesi gerekmektedir. Ayrıca bireyler de süreçte değerlendirici, gözlemci ve izleyici olarak bağımsız hakem unvanı ile yer alabilmektedir. 2014-2016 yılları arasındaki verilere göre Horizon 2020 Progra-

mından en çok hibe alan 10 ülke sıralaması aşağıda yer almaktadır:

Sıra	Ülke	Hibe Miktarı
1	Almanya	€ 3.0 Milyar
2	İngiltere	€ 2.6 Milyar
3	Fransa	€ 1.7 Milyar
4	İspanya	€ 1.5 Milyar
5	İtalya	€ 1.4 Milyar
6	Hollanda	€ 1.3 Milyar
7	Belçika	€ 808 Milyon
8	İsveç	€ 571 Milyon
9	Avusturya	€ 492 Milyon
10	Danimarka	€ 425 Milyon

Horizon 2020 kapsamında "bilimde mükemmeliyet", "endüstriyel rekabetçilik ve liderlik" ve "toplumsal sorunlara çözümler" olmak üzere 3 temel çalışma alanı belirlenmiştir. "Bilimde mükemmeliyet" başlığı altında dünya standartlarında bilim yapılması, ileri düzey araştırma yeteneğinin geliştirilmesi ve araştırmacıların en iyi altyapılara erişiminin sağlanması hedeflenmektedir. "Endüstriyel liderlik" başlığı altında yeni iş sahaları yaratarak istihdamı arttırmak, KOBİ'lerin yenilikçiliğinin sağlanması, anahtar teknolojilere stratejik yatırım ve Ar-Ge için daha fazla özel sektör girişimi gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. "Toplumsal sorunlara çözümler" başlığı altında ise sağlık, çevre ve toplumla ilgili sorunlara çok disiplinli ve çok ortaklı araştırmalar yoluyla çözüm önerileri üretilmesi hedeflenmektedir. Bu 3 temel çalışma alanının dışında "mükemmeliyetin yayılımı ve katılımın genişletilmesi", "top-

2) https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/horizon_2020_programi.pdf (Erişim Tarihi: 01.07.2018)

3) Almanya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Kesimi, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan.

4) Arnavutluk, Bosna-Hersek, Ermenistan, Faroe Adaları, İsviçre, İzlanda, Karadağ, Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya, Moldova, Norveç, Sırbistan, Tunus, Türkiye, Ukrayna

5) Afrika, Karayipler, Asya, Pasifik, Doğu Avrupa ve Orta Asya, Latin Amerika, Akdeniz Ortaklığı Ülkeleri, Batı Balkan Ülkeleri

6) <http://www.ufuk2020.com/haberler/h2020-en-cok-hibe-alan-ulkeler-2016.html> (Erişim Tarihi: 04.07.2018)

lum ile ve toplum için bilim”, “yatay alanlar”, “yeniliğe hızlı erişim”, “ortak araştırma merkezleri” ve “Euratom” olmak üzere diğer çalışma alanları da bulunmaktadır (European Commission, 2014).

3 temel çalışma alanı doğrultusunda Horizon 2020'nin program yapısı yukarıdaki şekildedir.

Özelde belediyeler ve genelde kamu kurumları, “endüstriyel rekabetçilik ve liderlik” ve “toplumsal sorunlara çözümler” başlıklarında proje üretebilmekte ve/veya bu projelerde ortak olarak yer alabilmektedir. Horizon 2020'nin ulusal koordinasyonunu yürüten TÜBİTAK tarafından hazırlanan web sayfasında (<https://h2020.org.tr>) paylaşılan resmi başarı hikayelerinden belediyelerin yürüttüğü şu projeler ön plana çıkmaktadır:

Başarılı Proje Örnekleri

Akıllı Kentsel Dönüşümün Hızlandırılması İçin Yenileme Modeli (2015-2020)

Kısa adı REMOURBAN olan bu proje İspanya merkezli CARTIF Teknoloji Merkezi'nin koordinasyonunda, € 23.7 milyonluk bir bütçe ile yürütülmektedir. Kentsel değişim ve dönüşüm için gerekli tüm karar alma süreçlerini içeren bu projede akıllı ve sürdürülebilir kentsel dönüşüm temelinde bir takım modeller yapılmaktadır. Örneğin, proje kapsamında hizmet veren 4 adet elektrikli otobüs ve 22 adet hibrit otomobile ilişkin enerji verimliliği ve emisyon salınımı gibi kriterlerde ölçüm yapılmakta ve buna ilişkin bir model üretilmektedir.⁷ Söz konusu proje kapsamında Türkiye'den Eskişehir'in Tepebaşı ilçesi, İngiltere'den Nottingham ve İspanya'dan Valladolid şehirleri sürdürülebilir ve akıllı çözümlerin uygulandığı alanlardır. Belçika'nın Seraing ve Macaristan'ın Miskolc şehirleri ise projede “izleyici şehirler” unvanı ile yer almaktadır. Enerji, ulaşım ve bilişim sektörlerinde yenilikçi çözümler sunan şirketlerin stratejik ortak olarak yer aldığı projenin Türkiye'den ortakları şunlardır: Tepebaşı Belediyesi, Anadolu Üniversitesi, Demir Enerji, Energon ve ÖLÇSAN.⁸

Doğa Esaslı Çözümlerle Kentlerin Yeniden Doğallaştırılması İçin Yeni Stratejiler (2017-2022)

Kısa adı URBAN GreenUP olan proje İspanya merkezli CARTIF Teknoloji Merkezi'nin koordinasyonunda, € 14 milyonluk bir bütçe ile yürütülmektedir. Söz konusu proje sürdürülebilir kentsel gelişim ve tasarım konusunda ilerleme sağlamak için çeşitli doğa esaslı çözümlerin kullanılmasını amaçlamaktadır. Örneğin, iklim değişikliğinin etkilerini hafifletmek amacıyla kentsel alanları kapsayan bir ağaçlandırma çalışması yapılması ve eşdeğer CO2 salınım miktarının yılda 972.5 ton azaltılması ve etkilenen bölgenin çevre sıcaklığının yaz aylarında 3°C ile 5°C arasında azalması beklenmektedir.⁹ Bu tarz çalışmalardan elde edilecek veriler ışığında bir model oluşturulması ve bu modelin Avrupa dışında da kullanılarak yaygınlaştırılması hedeflenen projede Türkiye'den İzmir, İngiltere'den Liverpool ve İspanya'dan Valladolid şehirleri uygulayıcı şehirlerdir. İklim değişikliği azaltımı, iklim değişikliğine uyum, su yönetimi, biyoçeşitliliği artırma gibi alanlarda sürdürülen projede toplamda 25 proje ortağı yer almaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ege Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Demir Enerji ve Bitnet Bilişim Hizmetleri projenin Türkiye'den ortaklarıdır.¹⁰

Büyük Hacimli Kentsel Atıkların Yüksek Katma Değerli Ürünlere Dönüştürülmesi (2016- 2019)

Kısa adı URBANREC olan proje İspanya merkezli AIMPLAS Plastik Teknoloji Enstitüsü koordinasyonunda, € 8.6 milyonluk bir bütçe ile yürütülmektedir. Proje

7) <https://h2020.org.tr/tr/basari-hikayesi/2480> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)

8) <http://www.remourban.eu/> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)

9) <https://h2020.org.tr/tr/basari-hikayesi/2513> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)

10) <http://www.urbangreenup.eu/> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)

kapsamında büyük hacimli evsel atıklar için etkili bir atık yönetim çözümü geliştirilmesi ve geri kazanım uygulamaları yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda örnek olarak, toplanan atıklardan kullanılabilir olanların eşya bankası aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlara ulaştırılması ve kullanım ömrünü tamamlamış olanların yeni hammaddelere dönüştürülmesi çalışmaları yürütülmektedir.¹¹ İnovatif ayrıştırma teknikleri aracılığıyla ev ve bahçe mobilyası, tekstil malzemesi gibi büyük hacimli kentsel atıklardan oluşacak her 1 ton atık için € 225 kazanç ve yıllık toplamda € 2 milyarlık bir ekonomik çıktı sağlanmasına olanak verecek atık yönetim sistemlerinin geliştirilmesinin amaçlandığı projede toplamda 21 proje ortağı yer almaktadır. Bornova Belediyesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü projenin Türkiye'den ortaklarıdır.¹²

Yenilikçi Akıllı Şehir Projesi (2014-2019)

Kısa adı CITYFIELD olan proje İspanya merkezli CARTIF Teknoloji Merkezi'nin koordinasyonunda, € 46 milyonluk bir bütçe ile 7. Çerçeve Programı döneminde başlatılmıştır. Akıllı Kentler Programında yer alan proje, kentsel alanlarda enerji verimliliğinin sağlanmasını ve yenilenebilir enerji alanında çalışma gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda örneğin, yeni tür malzeme ile üretilen ve ısıtma sistemlerinde kullanılan boru-

ların uygulama öncesi ve sonrasında enerji akışlarının hesaplanması gibi çalışmalar yürütülmektedir.¹³ Bu tarz çalışmalardan elde edilecek veriler ışığında yenilenebilir enerji üretim teknolojilerinin büyük ölçekli hayata geçirilmesi, enerji verimliliği ile ilgili modellerin oluşturulması; modellerin fayda/maliyet analizlerinin yapılması ve bu sonuçların vatandaşlar ile paylaşılması hedeflenen projede Türkiye'den Soma, İspanya'dan Laguna de Duero ve İsveç'ten Lund pilot uygulama alanları olarak seçilmiştir. Manisa Büyükşehir Belediyesi, Soma Belediyesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi, Soma Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş., Demir Enerji, Mir Ar-Ge ve Reengen projenin Türkiye'den ortaklarıdır.¹⁴

Sonuç

Türkiye € 451 Milyon katılım payı verdiği programdan, 2014-2016 yılları arasında sadece € 70 Milyon hibe kullanabilmiştir. Bu veriler ışığında Türkiye'nin, Horizon 2020 programına proje üretmek değil donör olarak katkı sağladığı söylenebilir. Bu durum diğer AB Programlarında da bu şekilde seyretmekte iken siyasi iradenin çağrısı ve gerçekleştirilen tanıtım faaliyetlerinin etkisiyle durum tersine dönmüştür. Horizon 2020 özelinde de etkin tanıtım çalışmaları ve proje yazma eğitimi gibi faaliyetlerle sürecin desteklenmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- <http://cosme.kosgeb.gov.tr/Content/Documents/17ekim1.pdf> (Erişim Tarihi: 01.07.2018) ▪ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/what-horizon-2020> (Erişim Tarihi: 01.07.2018) ▪ İnan, A. (2005). "Avrupa Birliği Ekonomik Yaklaşımı: Lizbon Stratejisi ve Maastricht Kriterleri", Bankacılar Dergisi, 52, 68. ▪ European Commission. (2013). Factsheet: Horizon 2020 Budget. Brussels. ▪ https://www.ikv.org.tr/images/files/H2020-22_04_2016.pdf (Erişim Tarihi: 05.07.2018) ▪ European Commission. (2014). HORIZON 2020 in brief. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

11) <https://h2020.org.tr/tr/basari-hikayesi/1229> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)
 12) <http://www.urbanrec-project.eu/> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)
 13) <https://h2020.org.tr/tr/basari-hikayesi/1122> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)
 14) <http://www.cityfied.eu/> (Erişim Tarihi: 05.07.2018)

Stratejik Plan Yönetmeliği'nde Değişiklikler

İbrahim AY*

Stratejik planlama, birçok ülkede kamusal dönüşüm ve mali disiplin sağlamak amacıyla, kamu yönetimi reformu gerçekleştirmek için kullanılan temel araçlardan biridir. Stratejik plan ise; kamu kurumlarının misyon, vizyon ve temel değerlerini, orta ve uzun vadeli amaçlarını, kısa vadeli hedef ve önceliklerini, performans göstergelerini ve bunlara ulaşmak için gerekli olan stratejileri içeren plandır.

Ülkemizde, merkezi kamu idareleri, belediyeler ve il özel idareleri ve daha sonra da kamu iktisadi kuruluşları için stratejik plan hazırlama zorunluluğu 2003 yılında çıkartılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu ile getirilmiştir.

Bu kapsamda “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” 26/05/2006 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Geçen süre zarfında bazı hususlarda güncellenme ihtiyacı doğmuş ve söz konusu yönetmelik yenilenerek 26/02/2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bu yazının amacı, yeni yönetmelik ile eski yönetmelik arasında ki temel farklılıkların vurgulanması ve bu değişimlerin hangi nedenlerle yapıldığının tespit edilmesidir.

Tanımlar

İlk yönetmelikte, “kılavuz, mahalli idare, müsteşarlık, strateji geliştirme birimleri, stratejik plan ve üst yöne-

tici” şeklinde ki “tanımlar” yeni yönetmelikte arttırılarak “eylem planı, güncelleme, performans göstergesi, performans programı, strateji geliştirme kurulu, stratejik plan değerlendirme raporu, stratejik plan genelgesi” gibi yeni tanımlar eklenmiştir.

Genel İlkeler

Bu bölümde önemli birkaç yenilik getirilmiştir. Bunlardan birincisi stratejik planların kim tarafından yapılacağı ile ilgilidir. Birçok kamu kurumu stratejik planlarını başka firmalara yaptırdığı ve benzer nitelikte planların ortaya çıktığı görülüyordu. Bunun önüne geçmek için “Stratejik planlar bilfiil kamu idarelerince ve idarelerin kendi çalışanla-

* Endüstri Yüksek Mühendisi / Bursa Büyükşehir Belediyesi

Düzeltilme: Tipografik hata sonucu 839-840-841 sayılı derginin 62. sayfasındaki makale yazarı sehven Meltem AGDUK olarak yayımlanmıştır. Doğrusu Murat KODAZ olacaktır.

rı tarafından hazırlanır” maddesi eklenmiştir. Yine “Stratejik planlama sürecinin etkili ve etkin bir şekilde yürütülmesinden tüm birimler sorumludur” denilerek Strateji Geliştirme Birimlerinin sadece koordinasyon görevleri olduğuna ve planın hazırlanmasında kurumun tüm birimlerinin sorumlu tutulduğuna vurgu yapılmıştır.

Ayrıca, stratejik plan çalışmalarının özellikle büyükşehir belediyeleri açısından seçim sonrasında 6 aylık süreçte tamamlanması zorluğuna karşılık “Kamu idareleri için uzun süreli analiz gerektiren çalışmalar stratejik plan hazırlık sürecinden önce özel bir çalışma olarak başlatılabilir.” maddesi eklenmiştir. Çevre ve paydaş analizi esnasında yapılacak anket çalışmaları bu kapsamda değerlendirilerek seçim öncesinde ayrı bir çalışma olarak ele alınabilir.

Bakanların ve Üst Yöneticilerin Sorumluluğu

Önceki yönetmelikte Madde 10 ve 11’de yer alan bu başlık yeni yönetmelikte İkinci Bölüm olarak, Madde 6 ve 7’de zikredilmiştir.

Belediyelerde, Stratejik Planların, kalkınma planlarına ve programlara uygun olarak hazırlanmasından İçişleri Bakanı sorumlu iken, Belediye başkanı ise stratejik planın hazırlanmasından, uygulanmasından ve izlenmesinden meclise karşı sorumludur.

Stratejik Planların Hazırlanması

Stratejik planın hazırlanmasında her iki yönetmelikte de öncelikle bir stratejik plan genelgesinin yayınlanmasından bahsedilmektedir. Ancak yeni yönetmelikte genelgenin içeriğinin neler olması gerektiği iyice netleştirilmiştir. Şöyle ki genelgede;

- Çalışmaların üst düzeyde sahiplenildiği ve takibinin yapılacağı hususuna,
- Stratejik planlama ekibine ve kurulması halinde alt çalışma gruplarına harcama birimlerince üyelerin görevlendirilmesi gerektiği hususuna,
- Ve en önemlisi Strateji Geliştirme Kurul üyelerine yer verileceği belirtilmiştir.

Her iki yönetmelikte de hazırlık programından bahsedilmiş ancak yeni yönetmelikte stratejik plan genelgesinin yayımlanmasını müteakip

iki ay içerisinde stratejik planlama ekibi tarafından hazırlanacağı belirterek süre şartı getirilmiştir.

Yine hazırlık programının üst yönetici tarafından idare içerisinde duyurulması gerektiği ve Strateji Geliştirme Kurulu’nun, stratejik planlama sürecinin ana aşamalarını ve çıktılarını kontrol etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Eski yönetmelikte gerek duyulduğu halde eğitim ve danışmanlık hizmeti alınabileceği maddesi varken yeni yönetmelikte bu hususun belirtilmemesi dikkat çekicidir.

Stratejik Planların Kalkınma Planı ve Programlarla İlişkilendirilmesi

Her iki yönetmelikte de hazırlanan stratejik planların üst ölçekli, kalkınma planı, hükümet programı ve faaliyet alanlarıyla ilgili diğer ulusal, bölgesel, sektörel ve tematik plan, program ve stratejilerle uyumuna yer verilmiştir.

Ayrıca idarelerin stratejik planlarının diğer idarelerin stratejik planlarıyla uyumu hakkında bir madde eklenerek özellikle merkezi teşkilat tarafından hazırlanan planlardaki uyumda bakanlıkların aktif bir işbirliği göstermeleri gerektiği belirtilmiştir.

Stratejik Planların Bakanlıkça Değerlendirilmesi

Stratejik planların gerek üst ölçekli planlara gerekse de mevzuata uygunluğun değerlendirilmesi için bakanlığa gönderileceği, gerek görülen durumlarda bakanlığın inceleme sonucunda hazırlanan değerlendirme raporunu ilgili idareye önceden 3 ayken yeni durumda 45 gün içerisinde göndereceği belirtilmiştir. Önceki yönetmelikte olduğu gibi mahalli idareler bu başlıkta belirtilen hususlardan muaf tutulmuştur.

Stratejik Planların Sunulması ve Kamuoyuna Açıklanması

Stratejik planlar, bakanlıklar ile bakanlığa bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda bakanın, mahalli idareler hariç diğer kamu idarelerinde ise üst yöneticinin onayına müteakip performans programı ve bütçe hazırlıklarında esas olmak üzere Kalkınma Bakanlığına¹ (daha önce Müsteşarlık) ve Maliye Bakanlığına² elektronik nüshasıyla birlikte gönderilecektir. Ayrıca TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu ile Sayıştay’a da elektronik nüshasıyla birlikte gönderilmelidir.

Mahalli idareler ise meclis onayına müteakip Kalkınma Bakanlığı³ ve İçişleri Bakanlığına elektronik nüshasıyla birlikte gönderir.

Stratejik Planların Uygulanması

Önceki yönetmelikte Performans Programı ve Performans Göstergeleri şeklinde iki ayrı başlık varken yeni yönetmelikte bu başlıkların kaldırıldığı ancak Stratejik Planın Uygulanması şeklinde bir başlığın eklendiği görülmüştür.

1,3) 13 sayılı CBK’ya göre stratejik planların Strateji ve Bütçe Başkanlığı’na gönderilmesi gerekmektedir.

2) Adı Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak değişmiştir.

Bu başlık altında ise; performans programı, yatırım programı ve idare bütçesi ile hazırlanması halinde eylem planlarının stratejik planın uygulama araçları olduğu vurgulanmıştır.

Stratejik Planın İzlenmesi, Değerlendirilmesi ve Uygulama Sonuçları

Önceki yönetmelikteki en önemli eksikliklerden birisi Stratejik planın izlenmesi, değerlendirilmesi ve uygulama sonuçlarına yönelik durumların net olmamasıydı. Bu nedenle yeni yönetmelikte bu durumlar ayrı bir başlıkta ele alınarak üst yöneticinin, hedeflerden sorumlu harcama yetkilisinin ve strateji geliştirme birimlerinin sorumlulukları netleştirilmiştir.

İzleme ve değerlendirme sürecinde temel sorumluluk üst yöneticidedir. Hedeflerin ve ilgili performans göstergeleri ile risklerin takibi, ilgili hedeften sorumlu birimin harcama yetkilisinin, harcama birimlerinden hedeflere ilişkin alınan gerçekleşme değerlerinin toplulaştırılması ve üst yöneticiye sunulması ise strateji geliştirme biriminin sorumluluğundadır. Hedeflerin ve ilgili performans göstergeleri ile risklerin takibinin, ilgili hedeften sorumlu harcama yetkilisine verilmesi işbirliği yapılacak diğer birimlerin sorumluluk düzeyini azaltmaz.

Yeni yönetmelik, Kamu İdareleri için Temmuz ayının sonuna kadar “stratejik plan izleme raporunun”, takip eden yılın Şubat ayının sonuna kadar ise “stratejik plan değerlendirme raporunun” hazırlamasını şart koşmuştur. Bu raporların hazırlanmasını müteakip Strateji Geliştirme Kurulunun altı aylık dönemlerde “izleme toplantıları”, bir yıllık dönemlerde ise “değerlendirme toplantıları” yapması gerektiği belirtilmiştir. Bu toplantıların sonucunda üst yönetici, stratejik plan döneminin kalan süresi için hedeflere nasıl ulaşılacağına ilişkin gerekli önlemleri ortaya koyması ve ilgili birimleri görevlendirmesi gereklidir.

Ayrıca stratejik plan değerlendirme raporu nihai hale getirilerek Mart ayı sonuna kadar Kalkınma Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

Stratejik plan dönemi sonunda ise “stratejik plan gerçekleşme raporu” hazırlanmalıdır. Ancak bu raporun bakanlığa bildirilip bildirilmemesi konusu muğlak bırakılmıştır.

Stratejik Planın Güncellenmesi ve Yenilenmesi

Stratejik planın güncellenmesi ile ilgili yeni yönetmelikte planın bir stratejik plan döneminde en fazla iki kez yapılacağı ve güncellenen hususların ikinci bir güncelleme konusu olamayacağı şartları yer almıştır.

Mahalli idareler tarafından güncellenen stratejik planlar ilgili meclislerinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir. Güncellenen stratejik planların, takip eden yılın Ocak ayı itibarıyla yürürlüğe konulacağı ve yeniden kamuoyuna açıklanması gerektiği belirtilmiştir.

Stratejik planların yenilenme şartları her iki yönetmelikte de aynı olup, planın yenilenmesi kararı bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarında üst yöneticinin teklifi ve ilgili bakanın; diğer kamu idarelerinde ise üst yöneticinin onayı ile güncellenebilir.

Lobi Faaliyetleri

Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerin menfaatlerini korumak, belediyelerle ilgili yasa hazırlıklarında görüş bildirmek ve rehberlik etmek görevleri kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede Birliğimizce belediyeleri ilgilendiren mevzuat tasarı ve taslakları; Anayasa’da yer alan idari vesayet kuralı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, hizmetin yerel nitelikte olup olmadığı, belediyelerin menfaatini etkileyip etkilemediği ve genel olarak hukuka uygun olup olmadığı kriterleri bakımından gerektiğinde belediye hukukçuları ve uzman personelin desteği ile incelenmektedir. Hazırlanan görüş ve öneriler, bakanlıklardaki hazırlık aşamaları, TBMM komisyon toplantıları ve genel kurul aşamalarında yazılı ve sözlü olarak bildirilmekte ve parlamentoda belediyelerimizin görüşü dile getirilmektedir. Ayrıca Birliğimiz, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmakta; belediyelerimiz tarafından Birliğimize ulaştırılan sorunlar araştırılarak, önerilerle birlikte ilgili makamlara iletilmektedir.

Genel Aydınlatma Tebliği Değişiklik Taslağı İncelendi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji İşleri Genel Müdürlüğü’nden Birliğimize gönderilen “Genel Aydınlatma Tebliği Değişiklik Taslağı” incelenmiştir.

Geçirilen İşçilerinin Ücret ile Diğer Mali ve Sosyal Haklarının Belirlenmesinde Esas Alınacak Toplu İş Sözleşmesi Hükümleri yayınlanmıştır.

Belediyelerden Birliğimize iletilen sorularda, işçilerin sendika üyeliğinin olmadığı, şirkette daha önce bir toplu iş sözleşmesi imzalanmadığı, İşçileri Bakanlığınca çıkarılan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar’ın 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasında hizmet bedelinin tespitinde Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulmasının zorunlu olduğunun belirtildiği, Kamu İhale Kurumunun işçilik hesaplama modelünün işçi ücretinin tespitinde asgari ücret veya belirli bir oranında artışına (% 10, 20 fazlası gibi) göre hesaplama yapıldığı gibi gerekçelerle Yüksek Hakem Kurulunca karara bağlanan ve Bakanlık tarafından yayımlanan Toplu İş Sözleşmesinin uygulanıp uygulanmayacağı konusunda tereddüt yaşandığı ve bazı belediyeler tarafından ise hiç uygulanmadığı anlaşılmıştır.

Bu kapsamda uygulama birliği sağlanması bakımından, Yüksek Hakem Kurulunca karara bağlanan ve Bakanlık tarafından yayımlanan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24. maddesi Uyarınca İdarelerce İşçi Statüsüne Geçirilen İşçilerin Ücret ile Diğer Mali ve Sosyal Haklarının Belirlenmesinde Esas Alınacak Toplu İş Sözleşmesi Hükümlerinin belediyelerde uygulanıp uygulanmayacağı konusunda Bakanlık görüşü sorulmuştur.

Toplu İş Sözleşmesine İlişkin Görüş Soruldu

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 20’nci maddesine istinaden bütün belediyeleri temsil etmek üzere kurulan Birliğimizin görevleri arasında belediyelerle ilgili mevzuat hakkında görüş bildirilmesi ve belediyelere rehberlik edilmesi de yer almaktadır.

375 sayılı KHK’nın Geçici 24’üncü maddesi ile personel çalıştırılmasına dayalı alımlar kapsamında çalışan işçilerden şartları taşıyanlar, belediye şirketlerine geçirilmişlerdir. Bu işçilerin mali ve sosyal hakları, Geçici 24’üncü maddenin (4)’üncü fıkrasında düzenlenmiş, bu maddeye istinaden 30.06.2020 tarihine kadar uygulanmak üzere Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24. maddesi Uyarınca İdarelerce İşçi Statüsüne

Yargı Kararı

T.C.
SAYIŞTAY
TEMYİZ KURULU

K. 44374
T. 25.4.2018

ÖZET : 657 sayılı Kanuna tabi personele yiyecek yardımının, belli şartların gerçekleşmesi durumunda kurulacak yemek servisi aracılığıyla “yemek verme” şeklinde yapılabileceği, kupon, kart, fiş, ticket gibi para temsili araçlar sağlanarak dışarıdan temin edilerek yapılmasının mümkün olmadığı hakkında.

KARAR : 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Yiyecek Yardımı” başlıklı 212’ inci maddesinde; “Devlet memurlarının hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde faydalanacakları ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esaslar Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığının birlikte hazırlayacakları bir yönetmelik ile tespit olunur.” denilerek, Devlet memurunun hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde yararlanacağı ve bu yardımın uygulanmasıyla ilgili esasların Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı’nın birlikte hazırlayacakları bir Yönetmelikle tespit edileceği belirtilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 212’nci maddesi uyarınca düzenlenen, 11.12.1986 tarih ve 19308 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği’nin 3’üncü maddesinde, yiyecek yardımının yemek verme şeklinde yapılacağı, bu yardım karşılığında nakden bir ödemede bulunulamayacağı, yiyecek yardımının haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verileceği, günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebileceği; 4’üncü maddesinde, yiyecek yardımının gerektirdiği giderlerin, yemek maliyetlerinin yarısını aşmamak üzere, bu Yönetmelik kapsamına dahil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanacağı ve yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmının yemek yiyeceklerden alınacağı; 5’inci maddesinde, yemek servisinin yiyecek yardımından faydalanabilecek personel sayısının asgari 50 olması ve yemekhane için elverişli yer bulunması şartıyla atamaya yetkili amirin onayı ile kurulabileceği; 6’ncı maddesinde ise, hastane, pansiyonlu okul ve işçi ile birlikte çalışan iş yerlerindeki memurların, birim büyüklüğü ve personel sayısına bakılmaksızın hasta, öğrenci ve işçiler için mevcut yemek servislerinden faydalanacakları hükümlerine yer verilmiş olup; ücretsiz olarak yemek yardımından yararlanmayla ilgili olarak sadece ek 1’inci maddede, yataklı tedavi kurumlarında (üniversitelerin yataklı tedavi kurumları dahil) görev yapanlar için bir düzenleme yapılmıştır.

Buna göre, Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği kapsamında bulunan memurlar, söz konusu Yönetmelik kapsamında yemek bedelinin bir kısmını ödemeleri kaydıyla yemek yiyecek olacak olup, bu kapsamda itfaiye personeli için istisna getirilmemiştir.

21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye İtfaiye Yönetmeliği’nin “Yemek” başlıklı 37’nci maddesinde; “24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan itfaiye personeline 3; 12 saat iş, 24 saat istirahat ve 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde çalışan itfaiye personeline 2, 12 saatten az çalışan itfaiye personeline 1 öğün yemek verilir. Yiyecek giderleri 657 sayılı Kanunun 212’ nci maddesi esas alınarak belediyece karşılanır.” denilerek, yemek bedelinin Belediye tarafından, 657 sayılı Kanun’un 212’nci maddesi esas alınmak suretiyle, karşılanması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Söz konusu Yönetmelikte yer alan düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda, 657 sayılı Kanuna tabi personele yiyecek yardımı, belli şartların gerçekleşmesi durumunda kurulacak yemek servisi aracılığıyla “yemek verme” şeklinde yapılabilecek bir yardım olup, kupon, kart, fiş, ticket gibi para temsili araçlar sağlanarak dışarıdan temin edilerek yapılması mümkün değildir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Kapsam” başlıklı 2’ nci maddesinde, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri ihalelerinin bu Kanun hükümlerine göre yürütüleceği hükme bağlanmıştır. Aynı Kanunun “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde de, “Bu Kanunun uygulanmasında Hizmet: Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralınmasını ve benzeri diğer hizmetleri, (...) ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştır. İhale dokümanında yer alan bilgilere göre, para temsili araçlar ile yemek ihtiyacının dışarıdan karşılanmasının, Kamu İhale Kanununun yukarıya alınan hizmet tanımında yer alan “yemek hazırlama ve dağıtım” hizmeti olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Kaldı ki 4734 sayılı Kanun, kamu idarelerinin hangi tür harcamaları yapabileceklerini düzenleyen ve bunlara izin veren bir Kanun değildir. “Mal” ve “hizmet” alımları ile “yapım” işlerinin ihalelerini kapsayan Kanunun 4 üncü maddesinde tanımlanan hizmet kavramı kapsamında “yemek hazırlama ve dağıtım” hizmetinin sayılmış olması, idarelere sınırsız bir şekilde bu hizmeti diledikleri gibi (yiyecek yardımının, restoran, cafe, market vb. yerlerde para yerine geçen bir ödeme aracı olan kart ile yapılması şeklinde) ihale ile tedarik edebilecekleri anlamına gelmemektedir. Kanunun 4 üncü maddesindeki tanımlamalarda, idarelerce alım yapılması planlanan ihtiyaçların, hangi alım

türünün (mal, hizmet veya yapım) kapsamına girdiği ortaya konulmakta olup, ihtiyaca uygun alım türüne göre ihaleye hazırlık yapılması ve ihalenin gerçekleştirilmesi gerektiğine işaret edilmektedir. Yani idarelerce örneğin “yemek hazırlama ve dağıtım” ihtiyacının, bu Kanun kapsamında ancak “hizmet” olarak ihaleye çıkarılabileceği; aksine idarelerin bu ihtiyaç için örneğin “mal” veya “yapım” ihalesi yapamayacakları vurgulanmaktadır. İlama konu olayda ihalesi yapılan “yemek” yardımının tedarik yöntemi, kapsamı ve içeriği, 657 sayılı Kanun ve Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde belirlenmiştir. İdareler bu iki mevzuatta belirlenen içerik ve tedarik yöntemlerine uyulmak kaydıyla, yemek hizmetini 4734 sayılı Kanun çerçevesinde ihale yaparak veya kendi kurumsal imkânlarıyla yemek hazırlayarak karşılayabilecektir.

Temyiz talebinde bulunan Diğer Sorumlu İhale Komisyon Üyesi dilekçesinde söz konusu ihalenin ne ilanında ne de idari şartnamesinde yemek kuponu, yemek fişi veya ticket vs. verilmesi şeklinde bir ifade yazılmadığını belirtmiş ise de, mezkur ihalenin idari şartnamesinin 47.1’inci maddesinde isteklilerin belediye sınırları dahilinde en az 7 adet lokanta ile sözleşmesinin bulunma zorunluluğunun belirtildiği, ayrıca ihalenin, yemek kuponu vermek üzere çalışan ... A.Ş. isimli şirket üzerinde bırakılmış ve personele çalıştığı günler kadar yemek kuponu verilerek bu kuponlar karşılığında yüklenici firmaya hakediş ödemelerinde bulunulmuş olduğu, dolayısıyla ihale ilanında veya dokümanında açıkça yemek kuponu vs. yazmamasının, uygulan işlemin mahiyetini değiştirmemektedir. Kaldı ki diğer sorumluların söz konusu olayda yemek kuponu verildiği konusunda itirazda bulunmamış sadece böyle bir uygulamanın yapılabileceği hakkında savunma yapmış oldukları görülmektedir.

Yapılan incelemede, ... Belediyesi tarafından belediye hizmet binasında veya herhangi bir yerde söz konusu ihale doğrultusunda Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine uygun olarak memurlara yemek verilmesi için bir yemekhane kurulmadığı, ihale şartnamesinde “İsteklilerin Belediye sınırları dahilinde en az yedi adet lokanta ile sözleşmesinin bulunma zorunluluğu” hükmünün bulunduğu, ihale üzerinde bırakılan ... A.Ş.’nin “Multicard” uygulaması ile çalışanlara, karta yüklenecek para karşılığında anlaşmalı restoran, cafe, market ve akaryakıt istasyonlarında alışveriş yapılmasına imkan veren bir firma olduğu tespit edilmiştir. Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda, yiyecek yardımının, restoran, cafe, market vb. yerlerde para yerine geçen bir ödeme aracı olan kart ile yapılması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

10.02.2018 tarih ve 30328 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” te tapılan değişiklik ilam konusunu ortadan kaldırmamakta bilakis devlet memurlarına yapılacak yiyecek yardımının nasıl yapılması gerektiğini tereddüde yer bırakmayacak şekilde düzenleyerek ilamın gerekçelerini desteklemektedir.

5018 sayılı Kanunun 71’ inci maddesi 1’ inci fıkrasında kamu zararı tanımlanmış, 2’ nci fıkrasında da bu zararın belirlenmesinde esas alınacak kriterler düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanunda, “Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması” da kamu zararının belirlenmesinde esas alınacak kriterlerden birisi olarak sayılmıştır. Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere, para temsili araçlar ile yemek ihtiyacının dışarıdan karşılanması ile ilgili idare işlemi, Yiyecek Yardımı Yönetmeliği ve Kamu İhale Kanununa aykırı olduğundan, bu işlem neticesi yapılan ödeme, mevzuatta öngörülme-yen bir ödeme mahiyetindedir.

5018 sayılı Kanunun “Harcama Yetkisi ve Yetkilisi” başlıklı 31. maddesi 3. fıkrasında;

“Kanunların verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komite kararıyla yapılan harcamalarda, harcama yetkisinden doğan sorumluluk kurul, komite veya komisyona ait olur.” denilmektedir.

Aynı Kanunun “Harcama Talimatı ve Sorumluluk” başlıklı 32. maddesinde;

Bütçelerden harcama yapılabilmesinin, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkün olabileceği, harcama yetkililerinin harcama talimatlarının, bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından sorumlu oldukları, hükme bağlanmıştır.

Söz konusu düzenlemeler çerçevesinde ihale yetkilisinin ve ihale komisyonu üyelerinin işlemleri değerlendirildiğinde; ihale yetkilisince ihale onay belgesi düzenlenmesi ve bu ihale ile ilgili sözleşmenin imzalanması işlemi 5018 Sayılı Kanun’un yukarıya alınan hükümleri çerçevesinde harcama talimatıdır. İhale komisyon üyeleri ise vermiş oldukları “ihale kararı” ile bu talimatı gerçekleştirmişlerdir. Yukarıda açıklandığı üzere, harcama talimatı olan onay belgesi/sözleşme ile bu talimatın gerçekleştirilmesi yönündeki ihale kararı mevzuata aykırı olduğundan, bu işlemler neticesi gerçekleşen kamu zararından ihale yetkilisi ve ihale komisyon üyelerinin de sorumlu tutulmalarında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Bu itibarla, sorumlu iddialarının reddedilerek 187 sayılı İlamın 1. maddesiyle ... TL’ye ilişkin olarak verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE, oy çokluğuyla karar verilmiştir.

Genelge

**T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü**

Sayı : 30546965-250-E.9587

30/04/2018

Konu : Ruhsat İşlemlerinde Erişilebilirliğin Aranması

İlgi : Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının 12.03.2018 tarihli ve 2018/28706 sayılı yazısı

Ülkemizde kentsel yaşam çevreleri, fiziksel düzenlemelerin yetersizliği ve çeşitli engeller nedeniyle engelliler tarafından kullanılamamaktadır. Engelli vatandaşlarımızın toplumsal yaşamın içinde yer alması için öncelikle evlerinden çıkabilmeleri; binalar ile kaldırımlar, yaya geçitleri, duraklar, otoparklar gibi yaşam alanlarını ve toplu taşıma sistemleri gibi kentsel hizmetleri güvenli ve bir başkasının yardımına ihtiyaç duymadan kullanabilmeleri gerekmektedir.

Erişilebilirliğin sağlanması için ülkemizde pek çok yasal düzenleme yapılmıştır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 7 nci maddesinde "Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır, "hükmü bulunmaktadır.

Erişilebilirliğin sağlanması konusunda yükümlülükleri belirleyen düzenlemelerin yapıldığı Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin 20 nci bendinde "Yapı ruhsatı talep edilen projelerde ayrıca; afet, deprem, yangın, otopark, enerji verimliliği, sığınak, asansör, yapı malzemeleri, gürültüye karşı korunma, ısı ve su yalıtımı, yapı denetimi, iş güvenliği, iskele, erişilebilirlik ve çevre gibi konulardaki yapıya ilişkin hükümler içeren mevzuata da uyulur. " hükmü, 22 nci bendinde "İlgili idare, erişilebilirlik mevzuat ve standartlarında getirilen hükümlere uymakla ve bunları uygulamakla yükümlüdür. Sahanlık, kat sahanlığı, ara sahanlık, merdiven, asansör, kapı ve koridor ölçüleri, rampa eğimleri, genişlikleri ile korkuluk ve küpeşterleri gibi bina içi erişimle ilgili mekanların ölçüleri bu Yönetmelikte belirtilen ölçülerden az olmamak üzere, erişilebilirlik standartlarına uygun olarak düzenlenir. Yapılı çevrede erişilebilirlik standartlarına uygun yönlendirme, bilgilendirme ve işaretlemelerin yapılması zorunludur. Ayrıca ilgili idare, yörenin koşullarını göz önünde bulundurarak engellilerle ilgili gerekli önlemleri almaya yetkilidir. ", 34 üncü maddesinin 9 uncu bendinde "Asansörlere bina girişinden itibaren erişilebilirlik standartlarına uygun engelsiz erişim sağlanması zorunludur. ", 10 uncu bendinde "Asansörler, erişilebilirlik standartlarına uygun gerekli donanımlara sahip olmak zorundadır. " hükümleri yer almaktadır.

Bu çerçevede; erişilebilirlik açısından uygun olmayan projelere ve yapılara gerekli izinlerin verilirken 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri kapsamında işlem yapılabileceğinden, belediyelerce yürütülen yapı ruhsatı işlemlerinde Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin erişilebilirliğin aranmasıyla ilgili maddelerin de dikkate alınarak yapı ruhsatı işlemlerinin yapılmasına dair Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgi yazısı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ahmet AVŞAR
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

**T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü**

Sayı : 30546965-250-E.9836

03/05/2018

Konu : Okullara Uygulanan Su ve Abonelik Bedelleri

İlgi : Milli Eğitim Bakanlığının 22/03/2018 tarihli ve 5990114 sayılı yazısı.

7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu"nun 86' ncı maddesi ile 5393 sayılı Belediye Kanununa "Kamu kurum ve kuruluşlarına uygulanan su ve atık su tarife ücreti tüketim miktarına bakılmaksızın sabit tarife ücreti olarak belirlenir ve konutlar için belirlenen en düşük su ve atık su tarife ücretinin yüzde 50 fazlasını geçemez. Belediyeler temiz şebeke suyu hizmeti vermediği yerleşim yerlerindeki kamu kurumlarından herhangi bir ad altında ücret talep edemez. Kamuya ait eğitim kurumları, yurtlar, okul pansiyonları ve hastanelerden abonelik, açma kapama, bağlantı, teminat, güvence bedeli, katılma payı ve benzeri ad altında herhangi bir ücret talep edilemez. " hükmü, 85' inci maddesi ile "03/07/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15' inci maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesine "meclis kararıyla mabetlere" ibaresinden sonra gelmek üzere "eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere" ibaresi eklenmiştir. " hükmü 01.01.2018 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığının “Okullara Uygulanan Su ve Abonelik Bedelleri “ konulu ilgi yazısı ekte gönderilmiş olup, konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ahmet AVŞAR
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

Sayı : 5990114

22/03/2018

Konu : Okullara Uygulanan Su ve Abonelik Bedelleri

İlgi : 5 Aralık 2017 tarih ve 30261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “7061 Sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

İlgi Kanun ile Belediye Kanununun 85’nci maddesine “meclis kararıyla mabetlere” ifadesinden sonra gelmek üzere “eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere” ibaresi ve 86’ncı maddesine “Kamu kurum ve kuruluşlarına uygulanan su ve atık su tarife ücreti tüketim miktarına bakılmaksızın sabit tarife ücreti olarak belirlenir ve konutlar için belirlenen en düşük su ve atık su tarife ücretinin yüzde 50 fazlasını geçemez. Belediyeler temiz şebeke suyu hizmeti vermediği yerleşim yerlerindeki kamu kurumlarından herhangi bir ad altında ücret talep edemez. Kamuya ait eğitim kurumları, yurtlar, okul pansiyonları ve hastanelerden abonelik, açına kapama, bağlantı, teminat, güvence bedeli, katılma payı ve benzeri ad altında herhangi bir ücret talep edemez.” ifadeleri eklenmiştir.

Ancak il ve ilçelerimizden gelen ödenek taleplerinden anlaşıldığı üzere; belediyelerin, özellikle büyükşehir belediyelerinin yukarıdaki kanunun “Ek Madde 2” de bahsedilen hususlara uymadığı, 2018 yılı ocak ayından itibaren kanunla belirlenen tarife ücretleri üzerinden faturalarını düzenlemedikleri ve farklı adlar altında ücretler talep ettikleri tespit edilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

**T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü**

Sayı : 71188846-010.06.01 -E.10610

10/05/2018

Konu : İlan Reklam Vergisi İle Çevre Temizlik Vergisi

İlgi : Maliye Bakanlığının 27.03.2018 tarihli ve 46319234-010.99-347 sayılı yazısı.

Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulunca (YOİKK), Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu Eylem Planında yer alan “Belediyelerce alınan Çevre Temizlik Vergisi ile İlan ve Reklam Vergisinin birlikte alınması” konulu eylem gereğince mükelleflerin Çevre Temizlik Vergisi ile İlan ve Reklam Vergisini birlikte ödeyebilmesi ile ilgili bir düzenleme yapılması istenilmiştir.

Bilindiği üzere, ilan ve reklam vergisi 2464 sayılı Kanunun 12-16’ ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yapılan her türlü ilan ve reklam, ilan ve reklam vergisine tabidir. İlan ve reklam vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dâhil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerdir. İlan ve reklam işlerini mutad meslek olarak ifa edenler ise başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmaktan sorumludur. Vergiye tabi ilan ve reklamlarda vergi, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işinin mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ise ilan ve reklam işini yapanlar tarafından ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, tarh ve tahakkuk ettirilmektedir. Beyannameler, Kanunun 15 inci maddesinde yer alan vergi tarifesinin (1), (2), (3), (4), (5) ve (6) ncı bentlerinde yazılı ilan ve reklamlarda bunların yayınlandığı, dağıtıldığı veya teşhir edildiği mahallin belediyesine verilmektedir. İlan ve reklam vergisi beyanname verme süresi içinde ödenmekte ancak yıllık ilan ve reklamlara ait vergilerin yıl içinde iki eşit taksit halinde almaya belediye meclisi yetkili bulunmaktadır.

Çevre Temizlik Vergisi ise Kanunun mükerrer 44’ üncü maddesinde düzenlenmiştir. Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir. Verginin mükellefi binaları kullananlar olup, mükellefiyet binanın kullanımı ile başlamaktadır. İş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yıl Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmekte ve tahakkuk eden vergi, bir defaya mahsus olmak üzere belediyelerin ilan mahallerinde bir ay süreyle topluca ilan edilmekte ve vergi her yıl, emlak vergisinin taksit dönemlerinde ödenmektedir. Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığının görüşünü alarak bu verginin mükellefiyeti ile ilgili olarak bildirim verilmeye ve buna ilişkin usulleri belirlemeye yetkilidir.

Kanunda, tahakkuk eden Çevre Temizlik Vergisinin, Emlak Vergisinin taksit dönemleri içinde (birinci taksit Mart, Nisan, Mayıs aylarında, ikinci taksit Kasım ayında) ödeneceği belirlenmiştir. Yine Kanunda ilan ve reklam vergisi tarifesinin (1), (2) ve (4) üncü bentlerinde yer alan yıllık ilan ve reklamlara ait verginin iki eşit taksitle alınmasına ilişkin olarak belediye meclislerine yetki verilmiştir.

Bu kapsamda, yıllık beyan edilen İlan Ve Reklam Vergisinin ödeme döneminin, işyerlerine ait Çevre Temizlik Vergisi ödeme dönemiyle birleştirilmesi, YÖİKK İş Yapma Kolaylığı (Doing Business) konusunda talep edilen bir husustur. Bu talebin gerçekleştirilmesi amacıyla ilgili belediye meclislerinin İlan Ve Reklam Vergisi ödeme dönemlerinin, Çevre Temizlik Vergisi ödeme dönemlerinde alınmasına yönelik karar almaları son derece önemlidir. Söz konusu iki verginin ödeme dönemlerinin aynı olmasının, ülkemizi 190 ülkenin yer aldığı İş Yapma Kolaylığı Endeksinde iyi bir noktaya taşıyacağı, vatandaşlarımızın belediyelere ayrı ayrı zamanlarda gitmesinin önüne geçilerek iş ve zaman kaybını önleyeceği ve ülke genelinde standart bir uygulamayı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; işyerleri için İlan Ve Reklam Vergisi tarifesinin (1), (2) ve (4) üncü bentlerinde belirtilen yıllık ilan ve reklamlara ait verginin, Çevre Temizlik Vergisi ödeme dönemlerinde alınmasına yönelik belediye meclislerince karar alınarak uygulama bu yönde yürütülecektir.

Konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması ve uygulamanın bu yönde yürütülmesi hususunda;
Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ekrem CANALP
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 85373441-265.99-E. 13085

19/06/2018

Konu : Mahalli İdare Şirketlerinin İstisna Talebi

İlgi : Kamu İhale Kurumu'nun 01/06/2018 tarih ve 15034 sayılı yazısı

Kamu İhale Kurumu'nun, mahalli idare şirketlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (g) bendi kapsamında yapılacak istisna talep başvurularında dikkat edilmesi gereken hususlara ilişkin yazısı ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ekrem CANALP
Bakan a.
Genel Müdür

Kamu İhale Kurumu'nun 01.06.2018 tarih ve 15034 sayılı yazısı

Bilindiği üzere Kurumumuz 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 2' nci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (d) bendinde sayılan kuruluşların, anılan Kanunun 3' üncü maddesinin (g) bendi uyarınca, ticarî ve sınai faaliyetleri çerçevesinde; doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları, Hazine garantisi veya doğrudan bütçenin transfer tertibinden aktarma yapmak suretiyle finanse edilenler dışındaki yaklaşık maliyeti ve sözleşme bedeli her yıl güncellenen belirli bir tutarı aşmayan mal veya hizmet alınılan için istisna talepleri Kamu İhale Genel Tebliği'nin ilgili hükümleri doğrultusunda Kurumumuza iletilmekte ve söz konusu talepler Kamu İhale Kurulunca karara bağlanmaktadır.

Ancak son dönemlerde, özellikle 696 sayılı KHK düzenlemeleri uyarınca belediyelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarının belediye şirketleri eliyle gördürülmeye başlanması sonrası başvuru sayısında artış meydana gelmiştir. Buna bağlı olarak, başvuruların usul yönünden eksik veya hatalı gönderildiği, bu durumun sağlıklı değerlendirme yapmayı güçleştirdiği gibi işlem yükünü de artırdığı görülmüş olup, başvuruya taraf olan kuruluşların bu hususta bilgilendirmesi ihtiyacı hasıl olmuştur.

Anılan Tebliğin "4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendi" başlıklı 4.3 üncü maddesinde konuya ilişkin başvuru usulü ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Anılan maddede yer alan;

"4.3.2. Kanunda belirtilen idarelerce, 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendine ilişkin olarak, Kuruma yapılacak istisna başvurularının değerlendirmeye alınabilmesi için söz konusu başvuruların aşağıda belirtilen şekilde yapılması gerekmektedir:

4.3.2.1. 4734 sayılı Kanunun 2' nci maddesinin birinci fıkrasının (b) ve (d) bendinde belirtilen kuruluşlar ile enerji, su ulaştırma ve telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren teşebbüs işletme ve şirketler istisna talebinde bulunabileceklerinden, başvuruda bulunacak idarelerin anılan madde kapsamında olduğunu tevsik eden belgeleri (ana statü, ana sözleşme v.b.) taleplerinin ekinde sunmaları gerekmektedir.

4.3.2.2. (4.3.1.) maddesinde belirtilen idarelerin; kuruluşlarına ilişkin mevzuatına dayalı olarak görevleri ve faaliyet alanları da dahil olmak üzere ticari ve sınai faaliyetleri açık şekilde belirtilecektir.

4.3.2.3. İdarelerin söz konusu ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini için yapacakları mal veya hizmet alımları ana başlıklar altında toplanmak suretiyle, ekli örneğe (Ek-O.1) uygun olarak hazırlanacak formlarda belirtilecek, bu formların her sayfası idarelerin yetkili kişileri tarafından imzalanarak onaylanacaktır. Söz konusu talep formları ayrıca Word veya Excel dosyası halinde diskette veya CD ortamında gönderilecektir.

4.3.2.4. Yıllık işletme bütçesi, kapasite raporu gibi yukarıda belirtilen hususları tevsik edici belgelerin de taleplerle birlikte gönderilmesi gerekmektedir.

4.3.2.5. İstisna taleplerinde yer verilecek mal ve hizmetlerin, bu idarelerin ticari ve sınai faaliyetleri çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlerine yönelik ihtiyaçlarının temini kapsamında, makine-teçhizat, ilk madde ve malzeme (ilk madde, yardımcı madde, ana malzeme, diğer işletme malzemesi ve bunlara ilişkin yedekler) ve dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler gibi doğrudan üretim süreci ile ilgili mal alımları ve hizmet alımları ile sınırlı tutulması, ana faaliyetin bizzat kendisi olan nihai mal ve hizmetler için başvuruda bulunulmaması, üretim süreci ile ilgili olmayan ve bu idarelerin dışındaki diğer idarelerce de ihtiyaç duyulan, üretimle dolaylı ilişkilendirilebilecek ve/veya genel nitelikteki mal ve hizmet alımlarına taleplerde yer verilmemesi gerekmektedir.

4.3.2.6. Kanunun 3'üncü maddesinin (g) bendinde sadece ticari ve sınai faaliyetler çerçevesinde doğrudan mal ve hizmet üretimine veya ana faaliyetlere yönelik ihtiyaçların temini için yapılacak mal veya hizmet alımlarına ilişkin istisna hükümleri düzenlendiğinden, Kuruma yapılacak başvurularda yapım işlerine yer verilmemesi gerekmektedir. Bazı başvurularda doğrudan yapım işi için istisna talep edilmemekle birlikte, yapım işi kapsamında kullanılacak mal kalemleri ile yapım işi için gerekli işçilik/taşeron vb. hizmetlere istisna talep edildiği görülmektedir. İstisna taleplerinde bu tür mal ve hizmet kalemlerine birlikte yer verilmesi halinde; Kanuna aykırı olarak yapım niteliğindeki işlerin de istisna kapsamında gerçekleştirilmesi sonucunu doğuracağından, Kuruma yapılacak başvurularda bu nitelikteki taleplere yer verilmemesi gerekmektedir." açıklamaları çerçevesinde, idarelerce 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendi uyarınca yapılacak başvurularda, başvuru yazısının ekinde;

- En güncel şirket amaç ve konusunu içerir ticaret sicil gazetesinin,
 - Üst yazılarda imzası bulunan kişi veya kişilerin başvuru yapmaya yetkili olduğuna dair imza sirkülerinin,
 - Şirket ortakları hisse oranlarını gösterir belgelerin,
 - Word veya Excel dosyası halinde CD veya USB Bellek ortamında gönderilecek ve Tebliğ ekinde yer alan (Ek-O.1) uygun olarak hazırlanacak istisna talep formunun,
- Gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca;
- Başvuruya ait üst yazıda istisna taleplerinin gerekçelerinin açıkça ortaya konulması,
 - Hazırlanacak istisna talep formunda şirket amaç ve konusunda yer almayan faaliyetlere yer verilmemesi,
 - Talep edilen mal ve hizmet alımlarının talebe konu her bir faaliyet konusuna göre ayrıştırılması, faaliyet ile ilgili olmayan mal ve hizmet alımlarına yer verilmemesi,
 - Daha önce başvuruya konu olan ve Kamu İhale Kurulu tarafından karara bağlanan mal veya hizmet alımlarına yer verilmemesi,
 - İstisna talebine konu mal veya hizmet alımının herhangi bir belirsizliğe mahal vermeyecek ve ihtiyacı doğrudan tanımlayacak şekilde ürün veya hizmet bazında yazılması, mal ve hizmet alanının kapsamı geniş ise örneklendirilmesi, mal niteliği taşıyan alımların tablonun mal alımı kısmına hizmet alımı niteliği taşıyan alımların ise hizmet alımı kısmına yazılması,
 - Üretim ve ana faaliyet konusunun girdisi niteliğinde olmayan, doğrudan alım ve satıma yönelik mal ve hizmetler ile üretimle doğrudan ilişkili olmayan ve/veya genel nitelikteki mal/hizmet alımlarına yer verilmemesi,
 - Bir bütün olarak şirketin kendi faaliyet konusunun istisna talebine konu edilmemesi,
 - 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesi kapsamında bulunan ihtiyaca uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması gibi taleplere yer verilmemesi,
 - Yapım işi sonucu doğuran mal ve hizmet taleplerine yer verilmemesi,
 - 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamına girebilecek (mal satımı, hizmet verilmesi vb.) taleplere yer verilmemesi,
 - Talep formunda yer verilen her bir faaliyet konusuna karşılık gelen ticaret sicil gazetesinin tarih, sayı ve sayfa numarası bilgisine yer verilmesi,
 - Başvuruda varsa daha önceki başvurulara ilişkin alınan Kurul kararlarının tarih ve sayısına yer verilmesi,
 - Varsa unvan ve hisse değişiklik bilgilerinin tablo halinde başvuruya eklenmesi, Uygun olacaktır.

Bu itibarla, 4734 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (g) bendi kapsamında yapılacak başvurularda yukarıda aktarılan hususlara dikkat edilmesinin Kurumumuz tarafından yapılacak değerlendirme sürecinin daha sağlıklı ilerlemesine katkı sağlayacağı değerlendirilmekte olup, Bakanlığınızca bu konuda mahalli idarelerin ve bunlara ait 4734 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında bulunan tüzel kişilerin bilgilendirilmesinin faydalı olacağı hususunda bilgileri ve gereğini arz ederim.

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 41895835-900-E.9143

28/06/2018

Konu : İşçi İstihdamı Hk.

İlgi : 14.06.2018 tarihli ve 91550395-300-20856 sayılı yazı.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İstihdam Hizmetleri Dairesi Başkanlığından alınan ilgi yazı ilgisi nedeniyle ekte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Bilal ŞENTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünün 14.06.2018 tarihli ve 91550395-300-20856 sayılı yazısı

696 sayılı KHK'nın 127' nci maddesi ile 375 sayılı KHK'ya eklenen Geçici 23' üncü maddeye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının, iş kanunları hükümlerine göre çalıştıracağı işçileri, 9/8/2009 tarihli ve 27314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kapsamında Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) aracılığı ile istihdam etmeleri gerekmekte; Kurum aracılığı olmaksızın istihdam edilen her bir sürekli ve geçici işçi için kamu kurum ve kuruluşlarına 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 20/n maddesi gereğince idari para cezası uygulanmaktadır.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanununun 30' uncu maddesine istinaden; işverenlerin, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21' inci maddesinde sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları (TMY) meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırma yükümlülüğü bulunmakta, aynı il sınırları içinde birden fazla işyeri bulunan işverenin bu kapsamda çalıştırmakla yükümlü olduğu işçi sayısı, toplum işçi sayısına göre hesaplanmakta ve çalıştırmakla yükümlü olunan işçilerin İŞKUR aracılığı ile sağlanması gerekmektedir. Aynı Kanunun 101' inci maddesinde ise; engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlere çalıştırmadığı her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için idari para cezası verileceği ve kamu kuruluşlarının da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununun 21'inci maddesinin birinci fıkrasına istinaden; Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunlu bulunmakta; Kurum tarafından istenilen rapor, bilgi ve belgeler ile işgücü piyasasının izlenmesi için gerekli olan istatistiksel bilgileri Kurumca belirlenen süre içerisinde ibraz etmeyenlere aynı Kanunun 20/i maddesi gereğince idari para cezası uygulanmaktadır.

İlgide kayıtlı yazımızla, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından çalıştırılmakta olan işçilerden Geçici 23' üncü maddeye tabi kamu kurum ve kuruluşlarınca sürekli işçi kadrosuna/geçici işçi pozisyonuna geçirilen işçilerin ilgili kurumların kayıtlarına işlenmesi ve yasal yükümlülükleriyle ilgili takiplerin yapılması amacıyla İŞKUR'a bildirilerek tescillerinin yaptırılması gerektiği belirtilmiştir.

Bu itibarla, kamu kurum ve kuruluşlarının İŞKUR kayıtları, kadroya geçirilen işçilerin tescil işlemleri, engelli ve eski hükümlü işçi kontenjan açıkları ile işçi istihdamları konularında aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

Geçici 23' üncü maddeye tabi kamu kurum ve kuruluşlarının;

- a) İŞKUR'a işveren kayıtları yoksa bulundukları illerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine/Hizmet Merkezlerine kayıtlarını yaptırmaları, bu kayıt yapılırken Bakanlıkların ve tüzel kişiliği bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının ildeki en yetkili biriminin vergi ve sigorta sicil numaraları ile merkez işyeri olarak, işçi çalıştırılan diğer tüm bağlı birimlerinin merkeze bağlı şubeler olarak kayıtlarının merkez birimce yaptırılarak birleştirilmesi,
- b) Ankara'da ise; tüzel kişiliği bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile Bakanlıklarca belirlenen yetkili birimler tarafından Ankara Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü/Hizmet Merkezlerine vergi ve sigorta sicil numaraları ile öncelikle bir merkez işyeri kaydı yaptırılması, daha sonra işçi çalıştırılan diğer tüm bağlı birimlerinin (Ankara içindeki taşra birimleri dahil) merkeze bağlı şubeler olarak kayıtlarının merkez birimce yaptırılarak birleştirilmesi,
- c) Kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı birimlerin her birinin vergi numaraları farklı olsa bile merkez işyeri kaydı altında tüm birimlerin şube kaydı yapılarak birleştirilmesi,
- d) 5018 sayılı Kamu Mali Yönelimi ve Kontrol Kanunu'na ekli listelerde belirtilen tüm kamu kurum ve kuruluşları ile mevzuatı gereğince tüzel kişiliği bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının her birinin ayrı bir işveren olarak sorumlu olması,
- e) Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında sürekli işçi kadrosuna/geçici işçi pozisyonuna geçirmiş oldukları işçi listelerinin ad soyad, TC kimlik no, meslek, çalıştığı birim, adres, telefon bilgilerini içerecek şekilde tescil işlemleri

rinin yapılması için Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine/Hizmet Merkezlerine ayrı ayrı değil illerdeki merkez koordinasyon birimlerince verilmesi,

f) Kamu kurum ve kuruluşlarının 4857 sayılı İş Kanununun 30' uncu maddesi gereğince çalıştırması gereken zorunlu engelli ve eski hükümlü/TMY işçi kontenjanlarının takip edilebilmesi için Aylık İşgücü Çizelgesinin merkez birimler tarafından bağlı tüm birimlerin bilgilerini de içerecek şekilde takip eden ay sonuna kadar elektronik olarak sistem üzerinden İŞKUR kayıt sayfasına girilmesi,

g) 4857 sayılı İş Kanunun 30'uncu maddesindeki çalıştırma yükümlülüğü kapsamında, il bazında elli veya daha fazla işçi çalıştıran kamu kurum ve kuruluşlarının toplam işçi sayısı üzerinden (mevcut çalışan özel güvenlik personeli, engelli ve eski hükümlü işçiler hariç) ortaya çıkacak %4 oranında engelli ve %2 'anında eski hükümlü/TMY kontenjan açıklarını kapatmaları,

h) İlk defa işe alınacak işçiler için, kişi başı masraf karşılığı yatırılarak (engelli ve eski hükümlü/TMY işçi alımlar hariç) İŞKUR aracılığı ile işgücü isteminde bulunulması gerektiği,

Geçici 24' üncü maddeye tabi mahalli idare şirketlerinin;

a) İŞKUR'a işveren kayıtları yoksa bulundukları illerdeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine/Hizmet Merkezlerine işyeri vergi ve sigorta sicil numaraları ile merkez işyeri kayıtlarını yaptırmaları, çi çalıştırılan diğer tüm bağlı birimlerinin merkeze bağlı şubeler olarak kayıtlarının merkez birimce yaptırılarak birleştirilmesi,

b) 25/04/2009 tarihli ve 27210 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yurtiçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin ikinci fıkranın (a) bendine istinaden, mahalli idarelerin ve bağlı kuruluşlarının 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurdukları şirketlerin özel sektör işvereni gibi değerlendirildiği ve eski hükümlü işçi çalıştırma zorunluluklarının ulunmadığı,

c) Geçici 24'üncü maddeye tabi elli veya daha fazla işçi çalıştıran mahalli idare şirketlerinin 4857 sayılı İş Kanununun 30'uncu maddesine istinaden toplam işçi sayısı üzerinden (mevcut çalışan özel güvenlik personeli, engelli ve eski hükümlü işçiler hariç) ortaya çıkacak %3 oranında engelli kontenjan açıklarını kapatmaları gerektiği,

d) 09/08/2009 tarihli ve 27314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine istinaden, mahalli idare şirketlerinin işçilerini İŞKUR aracılığı ile işe alma zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, mahalli idare şirketlerince istihdam edilecek işçiler için alım ilanlarının duyuru amacıyla Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bu zorunluluğa uymayan mahalli idare şirketlerine, 4904 sayılı Türkiye İş urumu Kanununun 20' nci maddesinin o bendine istinaden işe aldıktan her bir işçi için idari para cezası uygulanması gerektiği,

e) Mahalli idarelerin şirketleri haricinde, kendi bünyelerinde ilk defa işe alacakları işçiler için, kişi başı masraf karşılığı yatırılarak (engelli ve eski hükümlü işçi alınılan hariç) İŞKUR aracılığı ile işgücü isteminde bulunulması gerektiği,

f) Geçici 24' üncü maddeye tabi mahalli idare şirketlerince personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında sürekli işçi kadrosuna/geçici işçi pozisyonuna geçirilen engelli ve eski hükümlü işçilerle ilgili olarak tescil işlemlerinin yapılacağı, diğer işçilerle ilgili tescil işlemlerinin yapılmayacağı

g) Mahalli idarelerin şirketlerinin 4857 sayılı İş Kanununun 30' uncu maddesi gereğince çalıştırması gereken zorunlu engelli işçi kontenjanlarının takip edilebilmesi için Aylık İşgücü Çizelgesinin merkez birimler tarafından bağlı tüm birimlerin bilgilerini de içerecek şekilde takip eden ay sonuna kadar elektronik olarak sistem üzerinden İŞKUR kayıt sayfasına girilmesi, hususlarında;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Soru & Cevap

Sorularınızı
www.tbb.gov.tr
adresinde yayınlanan
Birliğimiz web
sitesindeki
“Soru-Cevap”
formunu doldurarak
iletebilirsiniz.

1) Hisselerinin tamamı belediyemize ait olan A.Ş.’nin Yönetim Kurulu başkanlığını belediye başkanımız yürütmektedir. Yönetim kurulu, encümen ve denetim komisyonu üyeliği görevleri de bulunan belediye meclis üyelerinden oluşmakta ve şirket müdürlüğü görevi de belediye meclis üyesi tarafından yürütülmektedir. Belediye şirketinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında yapılacak belediye ihalelerine katılması mümkün müdür?

a- 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 6’ncı maddesinde, ihaleye katılamayacak olanlar sayılmış ve ihaleyi yapan idarenin ita amirleri, ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanlar ile bu kişilerin eşleri, ikinci dereceye kadar kan ve sıhrı hısımları ile bu şahısların ortaklarının, yönetim kurulunda görevli olmadıkları anonim şirketler hariç, doğrudan veya dolaylı olarak ihalelere katılamayacakları hükmü yer almaktadır.

2886 sayılı Kanunun uygulamasında belediyenin “ita amiri” belediye başkanı, ihaleyi yürütmek ve sonuçlandırmakla görevli olan “ihale komisyonu” ise belediye encümenidir. 5393 sayılı Belediye Kanununun 38’nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde belediyeyi denetlemenin başkanın görevleri arasında olduğu belirtilmektedir.

Danıştay 10’uncu Dairesinin konuyla ilgili olarak vermiş olduğu 2001/4312 E., ve 2003/5197 K. sayılı kararında 2886 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinde sayılan kişilerin yönetim ve denetim kurulunda görev aldıkları şirketlerin aynı belediyeler tarafından açılan ihalelere katılmalarının mümkün olmadığına karar vermiştir. Yine Sayıştay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 2001/1 E, 4985/1 sayılı kararında da 6’ncı maddenin birinci bendinde sayılan kişilerin yönetim ve denetim kurullarında görev aldıkları ticaret şirketlerinin aynı belediyeler tarafından açılan ihalelere katılmalarının mümkün bulunmadığına karar verilmiştir.

2886 sayılı Kanunun 6’ncı maddesi hükmü ile Danıştay ve Sayıştay kararları birlikte değerlendirildiğinde 2886 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin 1’inci bendinde sayılan kişilerin yönetim ve denetim kurullarında görev aldıkları ticaret şirketlerinin aynı belediyeler tarafından açılan ihalelere katılmalarının görev ilişkisinin de ötesinde ihaleyi yapan ile ihaleye katılanın aynı olması anlamına geleceği, ihalenin açıklık ve tarafsızlık ilkelerine uygun olarak gerçekleştirileceği konusunda kuşklara yol açabileceği ve eşit rekabet koşullarını da ortadan kaldıracak olması nedeniyle uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

b- 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İhaleye katılamayacak olanlar” başlıklı 11’nci maddesinde; ihaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler, bu kişilerin ortakları ile şirketleri (bu kişilerin yönetim kurullarında görevli bulunmadıkları veya sermayesinin % 10’undan fazlasına sahip olmadıkları anonim şirketler hariç), ihaleyi yapan idare bünyesinde bulunan veya idare ile ilgili her ne amaçla kurulmuş olursa olsun vakıf, dernek, birlik, sandık gibi kuruluşlar ile bu kuruluşların ortak oldukları şirketlerin bu idarelerin ihalelerine katılamayacakları belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanunun 31’nci maddesine göre bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisinin harcama yetkilisi olduğu düzenlenmiştir.

4734 sayılı Kanunun 4’ncü maddesinde İdarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlileri ihale yetkilisi olarak tanımlanmıştır.

Bu hükümler çerçevesinde ihale yetkilisi sıfatıyla ihaleleri onaylama veya iptal etme yetkisine sahip olanların ya da belediye ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanların, yönetim kurulunda yer almaları halinde belediye şirketinizin, belediyenizin yapacağı hizmet alımı ihalelerine katılamayacağı ancak belediye başkanının ihale yetkilisi sıfatının bulunmaması ve yönetim kurulunda yer alanların belediye ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olmamaları halinde belediye şirketinizin 4734 sayılı Kanun kapsamında yapacağınız ihalelere katılabileceği değerlendirilmektedir.

2) Zabıta memuru kadrosunda bulunan ancak fiilen belediye başkanının yanında görev yapan personel maktu mesai ücretinden yararlanabilir mi?

5393 sayılı Belediye Kanunun 51'inci maddesinin dördüncü fıkrası; "Zabıta personelinin çalışma süresi ve saatleri 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın, hizmetin aksatılmadan yürütülmesini sağlayacak şekilde düzenlenir. Belediye zabıta ve özel güvenlik hizmetlerinde fiilen çalışanlara, fazla mesai ücreti olarak yılı bütçe kanununda belirlenen üst sınırı aşmamak kaydıyla belediye meclisi kararı ile tespit edilen maktu tutar ödenir." hükmünü içermektedir.

2018 Yılı Bütçe Kanununun (K) cetvelinin "III-Fazla Çalışma Ücreti" bölümünün "B-Aylık Maktu Çalışma Ücreti" başlıklı kısmının birinci fıkrasında, "Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir." denilmek suretiyle zabıta görev ve yetkisini fiilen yerine getirmeyen ve destek hizmeti yürüten kişilere aylık maktu fazla çalışma ücretlerinin ödenmesinin mümkün olmadığı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca zabıta memuru kadrosunda görev yapmakla birlikte zabıta görevinin fiilen icra edilmemesi nedeniyle maktu mesai ücretinden faydalanılamayacağı değerlendirilmektedir.

3) Temizlik İşleri Müdürü Kadrosunda görev yapan, 1/4 dereceli mühendise %135 oranında özel hizmet tazminatı verilmektedir. Özel hizmet tazminat oranı ne olmalıdır?

657 sayılı Kanunun 152'nci maddesi düzenlemesi gereği memurlara ödenecek zam ve tazminatların oranları Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17/4/2006 tarih ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile oranları belirlenmiştir.

Karar eki II sayılı Cetvel incelendiğinde;

- 8. grupta Mühendis, Mimar, Şehir Plancısı, Bölge Plancısı, Uzman Tabip olup da 1.dereceli müdür kadrosunda bulunanlar için özel hizmet tazminat oranının % 155,
- 9. grupta ise veteriner hekim olanlar ile (II) sayılı Cetvelin (F) Sağlık Hizmetleri bölümünün 2'nci sırasına girenlerden (Tıpta Uzmanlık Tüzüğünde belirtilen dallarda bu Tüzük hükümlerine göre uzmanlık belgesi alanlarla, aynı dallarda doktora yapmış olanlardan)1. dereceli müdür kadrosunda olanlar için bu oran %145 ,
- 10. grupta ise eğitim durumları ve meslek unvanlarına (teknik ve sağlık) göre bir ayırıma gidilmeksizin 1. dereceli müdür kadrosunda bulunalar bakımından ise bu oran %135 olarak belirlenmiştir.

Buna göre; 1. derecedeki müdür kadrosunda görev yapmakla birlikte 8. ve 9. grupta belirtilen nitelikleri taşımayan müdürlerin özel hizmet tazminat oranının %135 olarak uygulanacağı, Temizlik İşleri Müdürünün mühendis olması nedeniyle özel hizmet tazminatının %155 oranına göre hesap edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

4) Belediyesinde şube müdürü olarak görev yapan, daha sonra Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünde 8 ay daire başkanı, 6 ay süreyle de genel müdür yardımcısı olarak görev yaptıktan sonra tekrar şube müdürlüğüne atanan personel, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnenin Ek 18'nci maddesine göre araştırmacı kadrosuna atanıp özlük haklarını genel müdür yardımcısı kadrosuna göre alabilecek midir?

Genel müdür yardımcılığı kadrosu, 22.02.2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Genel İdare Hizmetleri sınıfında ve 1. dereceli kadro olarak belirlenmiştir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 11'nci maddesinin Genel Müdürlük hizmetlerinin yürütülmesinde genel müdür yardımcılık etmek ve sayıları 4'ü geçmemek üzere yeterli kadar genel müdür yardımcısı bulunacağı, genel müdür yardımcılarının genel müdürün teklifi üzerine büyükşehir belediye başkanının onayı ile atanacağı hüküm altına alınarak genel müdür yardımcılarının

atanma usulü düzenlenmiştir. Ancak bağlı idarelerde görev yapan genel müdür yardımcılarının görevden alınması halinde özlük hakları ve atanacakları kadro konusunda bir düzenleme yapılmamıştır.

375 sayılı KHK'nın Ek 18'nci maddesi incelendiğinde ise belediye ve bağlı kuruluşlarında görev yapanların madde kapsamında bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle Ek 18'nci maddenin bu personel hakkında uygulanamayacağı, mali ve sosyal haklarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun genel hükümlerine göre belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

5) Eşlerden ikisinin de memur olması halinde aile yardımından nasıl yararlanılacaktır?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aile yardımı ödeneği başlıklı 202'nci maddesinde evli bulunan devlet memurlarına aile yardımı ödeneği verileceği belirtilmiş olup bu yardımın, memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için ödeneceği düzenlenmiştir.

Kanunun 203'üncü maddesinde ise aile yardımı ödeneğinin devlet memurlarına her ay aylıklarıyla birlikte ödeneceği ve karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödeneğin yalnız kocaya verileceği belirtilmiştir.

Bu açıklamalara göre; eşlerden ikisinin de memur olması halinde bu ödeneğin yalnız kocaya verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

6) Belediyeler camilere ayni veya nakdi yardım yapabilir mi?

5393 sayılı Belediye Kanununun 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde belediyenin, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabileceği belirtilmiş 15'nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde ise belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyelerin yetki ve imtiyazları arasında sayılmış, altıncı fıkrasında belediye ve bağlı idarelerin, meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilecekleri, 75'inci maddenin birinci fıkrasının (a) beninde ise belediyelerin, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebileceği veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabileceği düzenlenmiştir.

24/05/1985 tarihli ve 18763 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Camilerin Bakım Onarım Temizlik ve Çevre Tanzimi Yönetmeliğinin 10'ncü maddesinde mühendislikçe yapılacak cami ve mescidlerin çevre tanzimi projelerinin hazırlanmasına yardımcı olmak, onaylanan projeye göre bahçenin tanzimini, ağaçlandırılmasını ve çiçeklendirilmesini mühendislik ile koordineli olarak yürütmek; cami, mescid ve çevresinin su ihtiyacını Sular Hakkında Kanun uyarınca ücretsiz olarak karşılamak; suların kesilmesi halinde tankerlerle bu ihtiyacı gidermek; cami, mescid ve müştemilatının kubbe ve çatıları ile minarelerinin bakım ve temizliği için, istendiğinde merdivenli araç vermek belediyelerce yürütülecek hizmetler olarak sayılmıştır.

Bahse konu Yönetmeliğin 11'inci maddesinde illerde Valilerin başkanlığında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Başkanlık, Genel Müdürlük, Türkiye Elektrik Kurumu ve Belediyelerin yetkili temsilcilerinden oluşan İl Koordinasyon Kurulunun kurulabileceği ve bu kurulun cami ve mescidler ile varsa külliyyelerin tam bir uyum içinde temizlik, bakım, onarım ve çevre tanzimlerinin yapılması için, ilgili kurum ve kuruluşlar nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunmak ve işbirliğini sağlamak görevlerinin olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; belediyelerin 5393 sayılı Kanun ve bahse konu Yönetmeliğe göre camilerin bakım ve onarım, temizlik ve peyzaj işlerini yapabileceği, camilere ayni yardımda bulunabileceği değerlendirilmektedir.

7) Belediyemiz Hukuk İşleri Müdürlüğünde hukuk işlerini tek başına yürüten avukatın vekâlet ücreti nasıl hesaplanacaktır?

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 82'nci maddesinde belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin; avukatlara (49'uncu maddeye göre çalıştırılanlar dâhil) ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümlerinin kıyas yolu ile uygulanacağı belirtilmiştir.

1389 sayılı Kanun, 2 Kasım 2011 tarih ve 28103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 18'inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmış ve 1389 sayılı Kanuna yapılan atıfların bu KHK'ye yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir.

659 sayılı KHK'nin 14'üncü maddesinde idareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinin hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak 'idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele' dağıtılacağı hüküm altına alınmış; vekâlet ücretinin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40 olarak dağıtılacağı şeklinde düzenlenmiştir.

08.07.2012 tarih ve 28347 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (c) bendi uyarınca avukat vekâlet ücretinin %5'i muhasebe birimi tarafından idareye gelir olarak kaydedilmektedir.

Yine 659 sayılı KHK'nin 14'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasının (b) bendinde, ödenecek vekâlet ücretinin yıllık tutarının; hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlar için 10.000 gösterge rakamının, memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarın on iki katını geçemeyeceği düzenlenmiştir.

23 Ağustos 2015 tarihli ve 29454 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2016 ve 2017 Yıllarını Kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşmenin 22'nci maddesinde 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde öngörülen "10.000" gösterge rakamının "15.000" olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde; bahse konu avukatın 09/08/2016-31/12/2016 tarihleri arasındaki çalışmasının altı aydan fazla olmaması nedeniyle 2016 yılı için vekalet ücretinin %55'ine hak kazanacağı, 2017 yılı vekâlet ücretinin dağıtımından ise %5'lik idareye gelir olarak kaydedilecek kısım dışında kalan kısmın tamamına yıllık vekâlet ücreti sınırları içerisinde kalmak kaydıyla hak kazanacağı değerlendirilmektedir.

8) Meclis tatildayken ihtisas komisyonlarının çalışması durumunda komisyon üyelerine huzur hakkı ödenecek midir?

5393 sayılı Belediye Kanununun 20'nci maddesinde belediye meclisinin her ayın ilk haftası önceden kararlaştırılan günde toplanacağı, bütçe görüşmelerine rastlayan toplantılar dışında diğer toplantıların en çok beş gün içinde tamamlanacağı belirtilmiştir. Yine aynı Kanunun 24 'uncu maddesinin üç ve dördüncü fıkralarında imar komisyonlarının, kendilerine meclisçe havale edilen işleri meclis toplantısını müteakip en fazla on iş günü içinde, diğer komisyonların da meclis toplantısını müteakip en fazla beş iş günü içinde sonuçlandırarak süre sonunda konuya ilişkin raporlarını meclise sunmaları gerektiği, ihtisas komisyonlarının görev alanına giren işlerin bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanacağı hükmüne yer verilmiştir.

09.10.2005 tarih ve 25961 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin "İhtisas Komisyonlarının Oluşumu" başlıklı 21 'inci maddesinin beş ve altıncı fıkraları ile imar ve bütçeye ilişkin konular hakkında meclis tarafından karar alınmadan önce ilgili komisyonlarda görüşülmesi zorunlu tutulmuş ve ihtisas komisyonlarının toplantılarının meclisin toplantı süresinde veya müteakip günlerde yapılacağına işaret edilmiştir.

5393 sayılı Kanunun "Huzur ve izin hakkı" başlıklı 32'nci maddesinde; meclis başkan ve üyelerine, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için, 39'uncu madde uyarınca belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödeneceği, huzur hakkı ödenecek gün sayısının, 20, 24 ve 25'inci maddelerde belirtilen toplantı günü sayısından fazla olamayacağı ve meclis üyelerine aynı gün için birden fazla huzur hakkı ödenemeyeceği hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri çerçevesinde, belediye meclisince ilgili komisyonlara havale edilen konularda, ihtisas komisyonunun meclisin havalesi üzerine meclisin toplantı süresinde veya müteakip günlerde çalışmalara başlayacağı, meclisçe komisyonlara iş havale edilmiş olması durumunda meclisin tatilde olduğu sürelerde de Kanunun 24'üncü maddesindeki çalışma sürelerine göre komisyonların çalışma yapmasının mümkün olduğu, Kanunun 32'nci maddesine göre huzur hakkı ödenmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

9) Tapuda tarla olarak görünen alana Tarım Kredi Kooperatifi tarafından hizmet bölmeli depo ve seyyar motorin tankı konulmak istenmektedir, bu yapılara GSM ruhsatı verilebilir mi?

10/08/2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinde; yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması amacıyla kullanılan tesis ve düzeneklerde, işyeri açma ve çalışma ruhsatında kayıtlı hacimden fazla ve başka kategoriden sıvı depolanmaması, bu tesis ve düzeneklerde gerçekleştirilecek tadilatların ruhsata işlenmeden faaliyete geçirilmemesi gerektiği düzenlenmiştir.

Aynı maddenin beşinci fıkrasında fabrika, şantiye, nakliye filosu ve benzeri işletmelerin ticari amaç dışında kendi faaliyetlerinin gerekli kıldığı yanıcı ve parlayıcı madde kategorisindeki sıvıların depolanması veya kendi araçlarına yakıt ikmali yapılması amacıyla kullanılan düzeneklerin, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu Yönetmelik ekindeki depolama hacimleri esas alınarak gayrisihhî müessese olarak ruhsatlandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 8'inci maddesine göre tarım arazileri, doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenerek sınıflandırılmaktadır.

Sınıflandırılan bu arazilerin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak, arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek ve yerel plân veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak üzere Toprak Koruma Kurulları kurulmuştur. Toprak Koruma Kurullarının görev, çalışma usul ve esasları 09/12/2017 tarihli ve 30265 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik ile belirlenmiştir.

Bahsi geçen alanın tarım arazisi olması halinde tarımsal üretim dışında kullanılıp kullanılamayacağının tespiti için bağlı bulunulan Tarım İl Müdürlüğü bünyesindeki Toprak Koruma Kurullarına başvurularak sınıflandırma için görüş alınması, ruhsatlandırma işlemlerinin Toprak Koruma Kurulundan gelecek görüş doğrultusunda şekillendirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

10) Belde belediyesinde tekniker olarak çalışmakta iken naklen atama ile il belediyesine geçiş yapan, tekniker kadrosunun dolu olması sebebiyle de bilgisayar işletmeni kadrosuna atanan personelin, tekniker kadrosu için tekrar sınava girmesi gerekir mi?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 74'üncü maddesi memurların bir kurumdan diğerine nakillerini düzenlemiştir. Maddenin birinci fıkrasında memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68'inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, bulundukları sınıftan veya öğrenim durumları itibarıyla girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakillerinin mümkün olduğu, kazanılmış hak derecelerinin altındaki derecelere atanabilmeleri için ise atanacakları kadro derecesi ile kazanılmış hak dereceleri arasındaki farkın 3 dereceden çok olmaması ve memurların isteğinin de şart olduğu, ikinci fıkrada; aşağı dereceye atanmaların ise 68'inci maddede yazılı süre kaydı aranmaksızın eski derecelerine tekrar atanmalarının caiz olduğu, üçüncü fıkrada ise kazanılmış hak derecelerinden aşağı derecelere atanmaların aylık derece ve kademeleri genel hükümlere göre tespit edilmekle beraber, atandıkları bu derecelerde geçirdikleri sürelerin (kesenek ve karşılık farklarının kendileri tarafından her ay T.C. Emekli Sandığına gönderilmesini kabul etmeleri şartıyla) emeklilik yönünden eski derecelerinde değerlendirileceği belirtilmiştir.

04/07/2009 tarih ve 27278 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 22'inci maddesinde bu Yönetmelik kapsamında bulunan unvanları, daha önce ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak kazananların ve bu kadrolara atanmaların haklarının saklı olduğu düzenlenmiştir.

22/02/2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğinin 11'nci maddesinin birinci fıkrasında boş memur kadrolarında sınıf, unvan ve derece değişikliği ile boş memur kadrolarının iptali ve dolu kadrolarda derece değişikliği meclis kararı ile yapılacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalara göre; memurların bir kurumdan diğerine nakilleri 657 sayılı Kanun kapsamında yapılmakta olup Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğe göre tekniker kadrosu için tekrar sınava girilmesi gerekmediği değerlendirilmektedir.

11) Doğum izninin bitiminden sonra yıllık izinlerin kullanılarak daha sonra ücretsiz izne çıkılması mümkün müdür?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 104'üncü maddesinde kadın memura; doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verileceği, çoğul gebelik olması halinde doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta daha ekleneceği hüküm altına alınmıştır.

Kanunun 108'inci maddesinde; doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden veya aynı maddenin (F) fıkrasında yer alan yarım gün çalışmaya ilişkin izin süresinin bitiminden itibaren istekleri üzerine yirmidört aya kadar aylıksız izin verileceği düzenlenmiştir.

13/04/2016 tarihli ve 29683 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Personeli Genel Tebliği (Seri No:6)'nin "I. Doğum Sebebiyle Verilecek İzinler-Ç) Doğum Sebebiyle Verilecek Aylıksız İzin-2) Aylıksız İzin Kullanımı" bölümünde doğum yapan memura verilecek aylıksız iznin başlangıç tarihinin, doğum sonrası analık izni süre-

sinin bitimi olduğu, doğum sebebiyle verilen aylıksız iznin, yirmidört aylık sürenin aşılmaması kaydıyla, kısım kısım kullanılmasının mümkün olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde aylıksız iznin, yasal doğum izni süresinin bitimi ile başlatılması gerektiği, kullanılmak istenen yıllık izinlerin aylıksız izne ara verilmek suretiyle kullanılarak, yıllık izin bitiminde tekrar aylıksız izin alınabileceği değerlendirilmektedir.

12) Umuma açık yerler arasında sayılmayan sıhhi bir lokantanın açma kapama saatleri nasıl belirlenecektir?

10/08/2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathaneler; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yerler olarak tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin 33’üncü maddesinin 1’inci fıkrasında “Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatleri belediye sınırları içinde belediye encümeni, bu yerler dışında il encümeni tarafından tespit edilir.” hükmü yer almış, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 34’üncü maddesinin 1’inci fıkrasının (h) bendiyle de “Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.” görev ve yetkisi belediye encümenine verilmiştir.

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 3’üncü maddesinin (1)’inci fıkrasının (ı) bendinde perakende işletmenin, alışveriş merkezi, büyük mağaza, zincir mağaza, bayi işletme, özel yetkili işletme, perakende ticaretle uğraşan diğer ticari işletmeler ile esnaf ve sanatkâr işletmelerini ifade ettiği, (d) bendinde Esnaf ve sanatkâr işletmesinin 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan esnaf ve sanatkârlarca işletilen işletmeyi ifade ettiği belirtilmektedir.

6585 sayılı Kanunun 13’üncü maddesinde mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatlerinin, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirlenebileceği, esnaf ve sanatkâr işletmelerinin çalışma saatlerinin belirlenmesinde, meslek kuruluşunca ilgili esnaf ve sanatkâr odasının görüşünün alınacağı, üst meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine, faaliyet kollarına göre perakende işletmelerin çalışma saatlerinin bölge veya ülke düzeyinde belirlenmesine Gümrük ve Ticaret Bakanlığının yetkili olduğu düzenlenmiştir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde esnaf ve sanatkar; ister gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu belirlenen esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseleri olarak tanımlanmıştır.

21/05/2016 tarihli ve 29718 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu Kararının ekinde yer alan “Esnaf ve Sanatkar Meslek Kolları” listesinde “Lokantacılık, yemek ve içecek sunumu faaliyetleri”, Gıda Ürünleri sektöründe yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde; perakende işletmeler arasında yer alan lokantaların çalışma saatlerinin; 6585 sayılı Kanunun 13’üncü maddesi gereğince mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek, meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirlenebileceği değerlendirilmektedir.

13) Uzman çavuşluktan istifa ederek atama ile belediyemiz memur kadrosunda çalışmakta olan personel, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 64’üncü maddesine istinaden kalkınmada öncelikli illerde çalışmış olması sebebiyle toplamda 9 yıl 2 ay 9 günlük hizmeti karşılığı 2 yılda 1 kademe ilerlemesi verilmesini talep etmektedir. İstifa edip tekrar memur olan kişiler bu haktan yararlanabilecek midir?

Kademe ve kademe ilerlemesine ilişkin hükümlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 64’üncü maddesinde yer verilmiş olup bu maddenin üçüncü fıkrasında; 72’nci madde gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere, mecburi olarak sürekli görevle atanan memurlardan kalkınmada öncelikli derecede öncelikli yörelerde bulunanlara bu yörelerde fiilen çalışmak suretiyle geçirilen her iki yıl için bir kademe ilerlemesi daha verileceği belirtilmiştir.

Anılan Kanunun 72'nci maddesinde memurların yer değiştirme suretiyle atanmaları düzenlenmiş, bu maddenin uygulanmasına dair ayrıntılı düzenleme ise 25/06/1983 tarihli ve 18088 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Memurlarının Yer Değiştirme suretiyle atanmalarına ilişkin Yönetmelikle yapılmıştır.

Söz konusu Yönetmeliğin 2'nci maddesinde bu Yönetmeliğin özel Kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar ile bunlara bağlı Döner Sermayeli Kuruluşlarda ve Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak çalışan Devlet Memurları Hakkında uygulanacağı belirtilmiş ve Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli memurların, bu Yönetmelik hükümlerine tabi olmadığı ifadesine de yer verilmiştir.

Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde "Yer değiştirme suretiyle atanma; aynı kurumda çalışan memurların, bu Yönetmelikte tespit edilen hizmet bölgelerine belirli süreler dâhilinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 76'ncı maddesindeki esaslar çerçevesinde atanması", "Kurum; bu Yönetmeliğin 2'nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen kurum ve kuruluşlar" olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda yer alan hükümler çerçevesinde; 657 sayılı Kanunun 64'ncü maddesinin üçüncü fıkrasından yararlanabilmek için ilgililerin kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerdeki görevlere 72'nci madde gereğince belirli bir süre görev yapmak üzere mecburi olarak sürekli görevle atanmış olmaları gerektiği, uzman çavuş olarak çalışılan sürede ilgilinin 657 sayılı Kanuna değil farklı bir personel kanununa tabi olduğu ve atamasının da 72'nci maddeye göre yapılmadığı, anılan Yönetmelikte Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında görevli memurların dahi Yönetmelik kapsamı dışında tutulduğu göz önüne alındığında personelinizin 64'üncü maddenin üçüncü fıkrasında yer verilen kademe ilerlemesi uygulamasından yararlanamayacağı değerlendirilmektedir.

14) Mülkiyeti kamuya ait olmayan, gerçek ve tüzel kişi ve kuruluşlara ait alanlarda yapılacak güneş enerji santralleri yapı ve tesisleri ile güneş panelleri yapı ruhsatına tabi midir?

3194 sayılı İmar Kanununun 21'inci maddesinde; bu Kanun kapsamına giren bütün yapılar için 26'ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınmasının mecburi olduğu, 30'uncu maddesinde ise yapının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatının alındığı belediye veya valilikten yapı kullanma izninin alınması gerektiği hükme bağlanmıştır.

03/07/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 20'nci maddesinde; tabii veya tesviye edilmiş zemin üzerinde etrafı açık bırakılarak kolonlar üzerinde inşa edilen yapılarda taban alanı, zemine oturan en dış çeperlerdeki kolonların dış yüzeylerinin en kısa doğru parçalarıyla birleştirilmesiyle belirlenen alan olarak tanımlanmış, (8)'inci fıkrasının (ğ) bendinde de güneş panellerinin temel ve kaidesi haricindeki kısımların taban alanına dâhil edilmeyeceği belirtilmiştir.

Bu Yönetmeliğin 56'ncı maddesinde kamuya ait alanlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan rüzgâr ve güneş enerji santralleri ile ilgili tesisler ve bunların müştemilatı niteliğinde olan kontrol ve güvenlik üniteleri, trafo, eşanjör, elavatör, konveyör gibi yapılar ve bu işleri yapmak üzere geçici olarak kurulan beton ve asfalt santrallerinin yapı ruhsatına tabi olmadığı düzenlenmiştir.

02/11/2013 tarihli ve 28809 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 17'nci maddesinde; yapı ruhsatı alınması veya ruhsat yerine geçecek belgenin sunulması önlisans sahibi tüzel kişinin, tamamlamakla yükümlü olduğu iş ve işlemler arasında sayılmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 31/10/2017 tarihli E. 14213 sayılı görüşünde; yenilenebilir enerji üretimine yönelik tesisin bulunduğu parselin büyüklüğü ve kullanım amacı, konumu, tesisin kapasitesi ve gücü, enerji türü, çevre ve insan sağlığına etkisi, emniyeti, gürültü ve görüntü kirliliği gibi etkenler açısından gerektiğinde imar planı hükmü getirilmesinin mümkün olduğu, bu tür tesislere 3194 sayılı İmar Kanununun 20, 21, 28 ve 30'uncu maddelerine göre malik adına yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu kapsamda; Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde kamuya ait alanlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan güneş enerji santrallerinin yapı ruhsatına tabi olmadığına ilişkin hüküm bulunmasına rağmen, gerçek ve tüzel kişilere ait alanlarda bu kişilerce yapılacak güneş enerji santrallerinde yapı ruhsatına ilişkin bir muafiyet bulunmadığı, bu kişilerce yapılan veya yaptırılacak olan güneş enerji santralleri yapı ve tesislerine 3194 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelikler çerçevesinde güneş panellerinin temel ve kaidesi haricindeki kısımlar taban alanına dâhil edilmeksizin yapı ruhsatı düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

TBB

“Birlikte Belediyecilik”

www.tbb.gov.tr

 @BelediyelerBirlięi

 @TBBTR

Türkiye Belediyeler Birliği Kamu Tüzel Kişiliğini
Haiz Bir Kamu Kuruluşudur.

AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI

16-22 EYLÜL 2018

Çeşitlendir ve Devam Et!

#hareketlilikhaftası
#mobilityweek

TBB

“ Birlikte Belediyecilik ”